

แผนพัฒนาการเกษตรและสหกรณ์จังหวัดน่าน

(พ.ศ. ๒๕๖๑ - ๒๕๖๕)

ฉบับทบทวน

ปีงบประมาณ พ.ศ.๒๕๖๓

ส่วนที่ ๑

บทนำ

๑. ที่มา

๑.๑ รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ.๒๕๖๐ มาตรา ๗๒ (๒) จัดให้มีทรัพยากรน้ำที่มีคุณภาพและเพียงพอต่อการอุปโภคบริโภคของประชาชน รวมทั้งการประกอบเกษตรกรรม อุตสาหกรรมและการอื่น ประกอบกับ มาตรา ๗๓ รัฐพึงจัดให้มีมาตรการหรือกลไกที่ช่วยให้เกษตรกรประกอบเกษตรกรรมได้อย่างมีประสิทธิภาพ ได้ผลผลิตที่มีปริมาณและคุณภาพสูง มีความปลอดภัย โดยใช้ต้นทุนต่ำ และสามารถแข่งขันในตลาดได้ และพึงช่วยเหลือเกษตรกรผู้ยากไร้ให้มีที่ทำกินโดยการปฏิรูปที่ดินหรือวิธีอื่นใด และมาตรา ๗๕ รัฐพึงจัดระบบเศรษฐกิจให้ประชาชนมีโอกาสได้รับประโยชน์จากความเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจไปพร้อมกันอย่างทั่วถึง เป็นธรรมและยั่งยืน สามารถพึ่งพาตนเองได้ตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ขจัดการผูกขาดทางเศรษฐกิจที่ไม่เป็นธรรม และพัฒนาความสามารถในการแข่งขันทางเศรษฐกิจของประชาชนของประเทศ รัฐต้องไม่ประกอบกิจการที่มีลักษณะเป็นการแข่งขันกับเอกชน เว้นแต่กรณีที่มีความจำเป็นเพื่อประโยชน์ในการรักษาความมั่นคงของรัฐ การรักษาผลประโยชน์ส่วนรวม การจัดให้มีสาธารณูปโภคหรือการจัดทำบริการสาธารณะ รัฐพึงส่งเสริม สนับสนุนและสร้างเสริมภาพให้แก่ระบบสหกรณ์ต่าง ๆ และกิจการวิสาหกิจขนาดย่อมและขนาดกลางของประเทศและชุมชนในการพัฒนาประเทศ

๑.๒ ยุทธศาสตร์เกษตรและสหกรณ์ ระยะ ๒๐ ปี (พ.ศ. ๒๕๖๐ - ๒๕๗๙) มุ่งในการแก้ไขจุดอ่อนและเสริมจุดแข็งให้เอื้อต่อการพัฒนาภาคการเกษตรในระยะยาว เพื่อบรรลุวิสัยทัศน์ “เกษตรกรรมมั่นคง ภาคการเกษตรมั่งคั่ง ทรัพยากรการเกษตรยั่งยืน” โดยมีแนวทางไปสู่เป้าหมาย คือ ยุทธศาสตร์ที่ ๑ สร้างความเข้มแข็งให้กับเกษตรกรและสถาบันเกษตรกร ยุทธศาสตร์ที่ ๒ เพิ่มประสิทธิภาพการผลิตและยกระดับมาตรฐานสินค้า ยุทธศาสตร์ที่ ๓ เพิ่มความสามารถในการแข่งขันภาคการเกษตรด้วยเทคโนโลยีและนวัตกรรม ยุทธศาสตร์ที่ ๔ บริหารจัดการทรัพยากรการเกษตรและสิ่งแวดล้อมอย่างสมดุลและยั่งยืน และ ยุทธศาสตร์ที่ ๕ พัฒนาระบบบริหารจัดการภาครัฐ

๑.๓ แผนพัฒนาการเกษตร ในช่วงแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๑๒ (พ.ศ. ๒๕๖๐ - ๒๕๖๔) เป็นส่วนหนึ่งของแผนยุทธศาสตร์เกษตรและสหกรณ์ ระยะ ๒๐ ปี (พ.ศ. ๒๕๖๐ - ๒๕๗๙) ถือเป็นกรอบแนวทางสำคัญในการขับเคลื่อนการพัฒนาภาคการเกษตรในระยะ ๕ ปีแรก (พ.ศ. ๒๕๖๐ - ๒๕๖๔) ที่สอดคล้องกับยุทธศาสตร์ชาติ ๒๐ ปี แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๑๒ (พ.ศ. ๒๕๖๐ - ๒๕๖๔) และนโยบายรัฐบาลภายใต้วิสัยทัศน์ “ภาคเกษตรก้าวไกลด้วยเทคโนโลยีและนวัตกรรม ตลาดนำการผลิต ชีวิตเกษตรกรมีคุณภาพ ทรัพยากรการเกษตรมีความสมดุลและยั่งยืน” ครอบคลุมการพัฒนาภาคการเกษตรใน ๕ ด้าน ประกอบด้วย การสร้างความเข้มแข็งให้เกษตรกรและสถาบันเกษตรกร การเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการสินค้าเกษตรตลอดโซ่อุปทาน การเพิ่มความสามารถในการแข่งขันด้วยเทคโนโลยีและนวัตกรรม การบริหารจัดการทรัพยากรการเกษตรและสิ่งแวดล้อมอย่างสมดุลและยั่งยืน และการพัฒนาระบบบริหารจัดการภาครัฐ โดยมีกระบวนการขับเคลื่อนแผนไปสู่การปฏิบัติ ผ่านกลไกขับเคลื่อนในระดับนโยบาย ยุทธศาสตร์ และหน่วยปฏิบัติ ที่จะช่วยกำกับให้ทุกหน่วยงานจัดทำแผนงาน/โครงการสำคัญที่สอดคล้องกับแนวทางการพัฒนา ภายใต้แผนพัฒนาการเกษตร ในช่วงแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๑๒ (พ.ศ. ๒๕๖๐ - ๒๕๖๔) รวมทั้งติดตามประเมินผลการปฏิบัติงานตามแผนงาน/โครงการสำคัญดังกล่าวให้บรรลุผลสัมฤทธิ์ ซึ่งจะเป็นส่วนหนึ่งที่ช่วยขับเคลื่อนการพัฒนาประเทศสู่ความมั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน ได้ในท้ายที่สุด

๒. ทิศทาง นโยบาย และยุทธศาสตร์ที่เกี่ยวข้องกับการจัดทำแผนพัฒนาการเกษตรและสหกรณ์

เพื่อให้การจัดทำแผนพัฒนาการเกษตรและสหกรณ์ของจังหวัด เป็นไปตามกรอบยุทธศาสตร์ชาติ ระยะ ๒๐ ปี ยุทธศาสตร์เกษตรและสหกรณ์ ระยะ ๒๐ ปี นโยบายรัฐบาล นโยบายของกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ แผนพัฒนาการเกษตรในช่วงแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๑๒ (พ.ศ. ๒๕๖๐ - ๒๕๖๔) จึงกำหนดกรอบแนวคิดหลักในการจัดทำแผนพัฒนาการเกษตรและสหกรณ์ของจังหวัด โดยมุ่งเน้นให้มีความเชื่อมโยงสอดคล้องกับนโยบายยุทธศาสตร์และแผนพัฒนาในระดับต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับการเกษตรและสหกรณ์ ดังนี้

๒.๑ ยุทธศาสตร์ชาติ (พ.ศ. ๒๕๖๑ - ๒๕๘๐)^๑ มีเป้าหมายการพัฒนาประเทศ คือ “**ประเทศไทยมั่นคง ประชาชนมีความสุข เศรษฐกิจพัฒนาอย่างต่อเนื่อง สังคมเป็นธรรม ฐานทรัพยากรธรรมชาติยั่งยืน**” โดยยกระดับศักยภาพของประเทศในหลากหลายมิติ พัฒนาคนในทุกมิติและในทุกช่วงวัยให้เป็นคนดี เก่ง และมีคุณภาพสร้างโอกาสและความเสมอภาคทางสังคม สร้างการเติบโตบนคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม และมีภาครัฐของประชาชนเพื่อประชาชนและประโยชน์ส่วนรวม โดยการประเมินผลการพัฒนาตามยุทธศาสตร์ชาติ ประกอบด้วย

- ๑) ความอยู่ดีมีสุขของคนไทยและสังคมไทย
- ๒) ชีตความสามารถในการแข่งขัน การพัฒนาเศรษฐกิจ และการกระจายรายได้
- ๓) การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ของประเทศ
- ๔) ความเท่าเทียมและความเสมอภาคของสังคม
- ๕) ความหลากหลายทางชีวภาพ คุณภาพสิ่งแวดล้อม และความยั่งยืนของทรัพยากรธรรมชาติ
- ๖) ประสิทธิภาพการบริหารจัดการและการเข้าถึงการให้บริการของภาครัฐ

๒.๒ ยุทธศาสตร์เกษตรและสหกรณ์ ระยะ ๒๐ ปี (พ.ศ. ๒๕๖๐ - ๒๕๗๙)^๒ กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ได้จัดทำยุทธศาสตร์เกษตรและสหกรณ์ ระยะ ๒๐ ปี (พ.ศ. ๒๕๖๐ - ๒๕๗๙) เพื่อเป็นกรอบการดำเนินงานในการพัฒนาภาคการเกษตรให้สามารถดำเนินการได้อย่างต่อเนื่องและมีประสิทธิภาพ ซึ่งสอดคล้องกับยุทธศาสตร์และแผนพัฒนาที่สำคัญ ได้แก่ ยุทธศาสตร์ชาติ (พ.ศ. ๒๕๖๑ - ๒๕๘๐) ทั้ง ๖ ยุทธศาสตร์ แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๑๒ แผนปฏิรูปของสภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ (สปท.) และยังสอดคล้องกับเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (SDGs) ซึ่งเป็นเป้าหมายการพัฒนาในระดับโลกขององค์การสหประชาชาติ โดยยุทธศาสตร์เกษตรและสหกรณ์ ระยะ ๒๐ ปี (พ.ศ. ๒๕๖๐ - ๒๕๗๙) มุ่งในการแก้ไขจุดอ่อนและเสริมจุดแข็งให้เอื้อต่อการพัฒนาภาคการเกษตรในระยะยาว เพื่อบรรลุวิสัยทัศน์ “**เกษตรกรรมมั่นคง ภาคการเกษตรมั่งคั่ง ทรัพยากรการเกษตรยั่งยืน**” โดยมีแนวทางไปสู่เป้าหมาย คือ

- ยุทธศาสตร์ที่ ๑ สร้างความเข้มแข็งให้กับเกษตรกรและสถาบันเกษตรกร
- ยุทธศาสตร์ที่ ๒ เพิ่มประสิทธิภาพการผลิตและยกระดับมาตรฐานสินค้า
- ยุทธศาสตร์ที่ ๓ เพิ่มความสามารถในการแข่งขันภาคการเกษตรด้วยเทคโนโลยีและนวัตกรรม
- ยุทธศาสตร์ที่ ๔ บริหารจัดการทรัพยากรการเกษตรและสิ่งแวดล้อมอย่างสมดุลและยั่งยืน
- ยุทธศาสตร์ที่ ๕ พัฒนาระบบบริหารจัดการภาครัฐ

๒.๓ แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๑๒ (พ.ศ. ๒๕๖๐ - ๒๕๖๔)^๑ การพัฒนาประเทศในระยะแผนพัฒนา ฉบับที่ ๑๒ เป็นจุดเปลี่ยนที่สำคัญในการเชื่อมต่อกับยุทธศาสตร์ชาติ ๒๐ ปีในลักษณะการแปลงยุทธศาสตร์ระยะยาวสู่การปฏิบัติ โดยในแต่ละยุทธศาสตร์ของแผนพัฒนา ฉบับที่ ๑๒ ได้กำหนดประเด็นการพัฒนาพร้อมทั้งแผนงาน/โครงการสำคัญที่ต้องดำเนินการให้เห็นผลเป็นรูปธรรมในช่วง ๕ ปีแรกของการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ชาติ เพื่อเตรียมความพร้อมคน สังคม และระบบเศรษฐกิจของประเทศให้สามารถปรับตัวรองรับผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงได้อย่างเหมาะสม ซึ่งยุทธศาสตร์ที่เกี่ยวข้องกับภาคการเกษตร ได้แก่ ยุทธศาสตร์การสร้าง ความเข้มแข็งทางเศรษฐกิจและแข่งขันได้อย่างยั่งยืน โดยมีแนวทางการพัฒนาที่มีความสำคัญสูงและสามารถผลักดันสู่การปฏิบัติ ดังนี้

๒.๓.๑ เสริมสร้างฐานการผลิตภาคเกษตรให้เข้มแข็งและยั่งยืน โดยพัฒนาและบำรุงรักษาแหล่งน้ำเพื่อการเกษตร จัดระบบการปลูกพืชให้สอดคล้องปริมาณน้ำที่หาได้ คุ้มครองพื้นที่เกษตรกรรมที่มีศักยภาพและขยายโอกาสในการเข้าถึงพื้นที่ทำกินของเกษตรกรให้มากขึ้น และส่งเสริมให้เกษตรกรมีความรู้ในการรวบรวม คัดเลือก และปรับปรุงพันธุ์กรรมพืช สัตว์ สัตว์น้ำ และจุลินทรีย์ของท้องถิ่น

๒.๓.๒ สร้างและถ่ายทอดองค์ความรู้ทางวิชาการ วิทยาศาสตร์ เทคโนโลยีและนวัตกรรม และภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านการเกษตรแบบมีส่วนร่วม โดยส่งเสริมการวิจัยพัฒนาปัจจัยการผลิต วิจัยและพัฒนาเทคโนโลยีการผลิตและรูปแบบผลิตภัณฑ์เกษตรแปรรูปใหม่ๆ เพื่อสร้างมูลค่าเพิ่มและความหลากหลายของสินค้า และพัฒนารูปแบบและกระบวนการถ่ายทอดความรู้ เพื่อปรับระบบการผลิตที่เหมาะสมกับสภาพพื้นที่และการเปลี่ยนแปลงของสภาพภูมิอากาศ

๒.๓.๓ ยกกระดับการผลิตสินค้าเกษตรและอาหารเข้าสู่ระบบมาตรฐานและสอดคล้องกับความต้องการของตลาดและการบริโภคอาหารเพื่อสุขภาพ โดยพัฒนาระบบมาตรฐานสินค้าเกษตรและอาหารให้เป็นที่ยอมรับในระดับสากล ส่งเสริมการผลิตสินค้าเกษตรและอาหารให้ได้คุณภาพมาตรฐานและความปลอดภัยและ การบริโภคอาหารเพื่อสุขภาพ และขับเคลื่อนการผลิตสินค้าเกษตรอินทรีย์อย่างจริงจัง

๒.๓.๔ เสริมสร้างขีดความสามารถการผลิตในห่วงโซ่อุตสาหกรรมเกษตร โดยเสริมสร้างศักยภาพของสถาบันเกษตรกรและการรวมกลุ่ม ส่งเสริมให้เกษตรกรผลิตพืช ปศุสัตว์ และการทำประมงให้สอดคล้องกับศักยภาพพื้นที่และความต้องการของตลาด (Zoning) วิจัยพัฒนาและใช้เทคโนโลยีและเครื่องจักรสมัยใหม่ในกระบวนการผลิต สนับสนุนการสร้างมูลค่าเพิ่มสินค้าเกษตรและการใช้ประโยชน์จากฐานทรัพยากรชีวภาพ เพื่อต่อยอดองค์ความรู้และพัฒนาผลิตภัณฑ์มูลค่าสูง บริหารจัดการผลผลิตอย่างเป็นระบบครบวงจร พัฒนากลไกจัดการความเสี่ยงที่กระทบต่อสินค้าเกษตร และสร้างความร่วมมือด้านการเกษตรกับประเทศเพื่อนบ้าน

๒.๓.๕ ส่งเสริมและเร่งขยายผลแนวคิดการทำเกษตรตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง โดยส่งเสริมให้เกษตรกรมีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบายการเกษตร ส่งเสริมขยายผลและพัฒนาการผลิตในระบบเกษตรกรรมยั่งยืน และควบคุมการใช้สารเคมีการเกษตรที่เป็นอันตรายต่อสุขภาพและสิ่งแวดล้อมอย่างเคร่งครัด

๒.๓.๖ พัฒนาปัจจัยสนับสนุนในการบริหารจัดการภาคเกษตรและสนับสนุนเกษตรกรรุ่นใหม่ โดยพัฒนาฐานข้อมูลด้านอุปสงค์และอุปทานด้านการเกษตร สร้างบุคลากรด้านการเกษตร และปรับปรุงกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการเกษตรให้ทันสมัย

^๑ สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (๒๕๖๑, ตุลาคม). **ยุทธศาสตร์ชาติ (พ.ศ. ๒๕๖๑ - ๒๕๘๐)**.

^๒ สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร. (๒๕๕๙, ธันวาคม). **ยุทธศาสตร์เกษตรและสหกรณ์ ระยะ ๒๐ ปี (พ.ศ. ๒๕๖๐ - ๒๕๗๙)**.

^๓ สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (๒๕๕๙). **แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่**

๒.๔ นโยบายรัฐบาลที่เกี่ยวข้อง^๔

๒.๔.๑ การลดความเหลื่อมล้ำของสังคมและการสร้างโอกาสการเข้าถึงบริการของรัฐ โดยแก้ปัญหาการไร้ที่ดินทำกินของเกษตรกรและการรुक้าเขตป่าสงวน โดยการกระจายสิทธิการถือครองให้แก่ผู้ที่อยู่ในพื้นที่ที่ไม่ได้รูก้า และออกมาตรการป้องกันการเปลี่ยนมือไปอยู่ในครอบครองของผู้ที่มีใช้เกษตรกร ใช้เทคโนโลยีดาวเทียมสำรวจและวิธีการแผนที่ทันสมัย แก้ไขปัญหาเขตที่ดินทับซ้อนและแนวเขตพื้นที่ป่าที่ไม่ชัดเจนอันก่อให้เกิดข้อขัดแย้งระหว่างประชาชนกับเจ้าหน้าที่รัฐ

๒.๔.๒ การเพิ่มศักยภาพทางเศรษฐกิจของประเทศ โดยดูแลเกษตรกรให้มีรายได้ที่เหมาะสมด้วยวิธีการต่าง ๆ เช่น การลดต้นทุนการผลิต การช่วยเหลือในเรื่องปัจจัยการผลิตอย่างทั่วถึง การช่วยเหลือเกษตรกรรายย่อย ตลอดจนจนถึงการใช้กลไกตลาดดูแลราคาสินค้าเกษตรประเภทที่ราคาต่ำผิดปกติให้สูงขึ้นตามสมควร รวมทั้งแก้ปัญหา น้ำท่วมในฤดูฝนทั้งที่ท่วมเป็นบริเวณกว้างและท่วมเฉพาะพื้นที่ และปัญหาขาดแคลนน้ำในบางพื้นที่และบางฤดูกาล ซึ่งนำความเสียหายและทุกข์ร้อนมาให้แก่เกษตรกร โดยระดมความคิดเพื่อหาทางป้องกันไม่ให้เกิดน้ำท่วมรุนแรง ดังเช่นเหตุการณ์น้ำท่วมในปี ๒๕๕๔ และหาวิธีที่จะแก้ปัญหาน้ำท่วมเฉพาะพื้นที่ให้ลดลงโดยเร็วไม่กระทบต่อพืชผล ส่วนภาวะภัยแล้งจนเกิดการขาดแคลนน้ำเพื่อการเกษตรนั้น รัฐบาลจะเร่งดำเนินการจัดสร้างแหล่งน้ำขนาดเล็กให้กระจายครอบคลุมทั่วพื้นที่เพาะปลูกให้มากที่สุด ซึ่งจะสามารถทำได้ในเวลาประมาณ ๑ ปี และในด้านเกษตรกรรม ดำเนินการใน ๒ เรื่องใหญ่ คือ การปรับโครงสร้างการผลิตสินค้าเกษตรให้สอดคล้องกับความต้องการด้วยวิธีการต่างๆ เช่น การแบ่งเขตเพื่อปลูกพืชผลแต่ละชนิด และการสนับสนุนให้สหกรณ์ของกลุ่มเกษตรกรที่ผลิตสินค้าเกษตรเพิ่มบทบาทในฐานะผู้ซื้อพืชผลจนถึงการแปรรูปและการส่งออกได้ แล้วแต่กรณี เพื่อให้สหกรณ์เป็นผู้ค้าขายสินค้าเกษตร รายใหญ่อีกรายหนึ่ง ซึ่งจะช่วยคานอำนาจของกลุ่มพ่อค้าเอกชนที่มีอยู่ในปัจจุบันให้มีความสมดุลมากขึ้น

๒.๕ การพัฒนาการเกษตรในช่วงแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๑๒ (พ.ศ. ๒๕๖๐ - ๒๕๖๔)^๕

๒.๕.๑ กรอบแนวคิดการพัฒนา

๑) เศรษฐกิจพอเพียงกับการพัฒนาการเกษตร แม้ว่าจะมีการนำปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง มาปรับใช้กับการพัฒนาการเกษตรของประเทศอย่างต่อเนื่อง แต่ปัญหาของเกษตรกรยังคงมีอยู่ในสังคมไทยเป็นเพราะเกษตรกรไทยส่วนใหญ่เป็นรายย่อย การทำการเกษตรหลายพื้นที่ยังเป็นไปในลักษณะต่างคนต่างทำสิ่งต่างๆ เหล่านี้ ควรได้รับการแก้ไข โดยยึดหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาปรับใช้ในการดำรงชีวิตประจำวัน เพื่อให้เกษตรกรพัฒนาระบบการผลิตให้สามารถเลี้ยงตัวเองได้ตามหลักความพอประมาณ

๒) แรงงานภาคการเกษตรมีแนวโน้มลดลงและการก้าวเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุ แรงงานในภาคการเกษตรลดลงเนื่องมาจากเคลื่อนย้ายไปทำงานในภาคการผลิตอื่น การก้าวเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุ การเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ การขยายตัวของภาคการผลิตอื่น และทัศนคติของเกษตรกรส่วนใหญ่คิดว่าการทำการเกษตรเป็นงานที่หนักและลำบาก ไม่คุ้มค่า ทำให้เยาวชนรุ่นใหม่ไม่สนใจทำอาชีพการเกษตร ส่งผลให้แรงงานภาคการเกษตรมีแนวโน้มลดลง ซึ่งปัญหาดังกล่าวจำเป็นต้องได้รับการแก้ไขอย่างเป็นระบบ

๓) การปรับตัวของเกษตรกรสู่เกษตรกรมืออาชีพ (Smart Farmer) เกษตรกรจำนวนมากยังมีข้อจำกัดในการพัฒนาองค์ความรู้ด้านการผลิตเชื่อมโยงไปจนถึงการแปรรูปและการตลาด การขาดความรู้ความเข้าใจเรื่องการใช้ปัจจัยการผลิตทำให้ปัจจัยการผลิตดังกล่าวมากเกินความจำเป็น การปรับตัวของเกษตรกรจึงเป็นปัจจัยสำคัญอย่างยิ่งที่จะทำให้เป้าหมายการพัฒนาการเกษตรของประเทศบรรลุผลสำเร็จได้

^๔ สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี. (๒๕๕๗, กันยายน). คำแถลงนโยบายของคณะรัฐมนตรี พลเอก ประยุทธ์ จันทร์โอชา.

^๕ สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร. (๒๕๕๙, กันยายน). แผนพัฒนาการเกษตรในช่วงแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๑๒ (พ.ศ.๒๕๖๐-๒๕๖๔). /๔)การส่งเสริม.....

๔) การส่งเสริมการทำเกษตรในรูปแบบของการพัฒนาเครือข่ายเกษตรกร องค์กรเกษตรกร และสถาบันเกษตรกร

๕) การบริหารจัดการสินค้าเกษตร ภาคการเกษตรมีความอ่อนไหวและเปราะบางมากกว่าภาคการผลิตอื่น ๆ จึงควรเน้นในเรื่องการวางแผนความต้องการและการผลิตสินค้าเกษตร (Demand & Supply) ในระดับจังหวัด เพื่อเป็นข้อมูลให้กับส่วนกลางในการบริหารจัดการสินค้าเกษตรในภาพรวม การขึ้นทะเบียนเกษตรกรทั่วประเทศ เพื่อรู้ปริมาณการผลิตสินค้าเกษตรที่สำคัญ

๖) มาตรฐานสินค้าเกษตร ประเทศไทยได้มีการพัฒนาด้านมาตรฐานสินค้าเกษตรไปมาก เมื่อเทียบกับประเทศเพื่อนบ้าน แต่ยังคงมีปัญหาในเรื่องของการพัฒนาให้ทั่วถึง ทั้งด้านองค์ความรู้ การสร้างความเข้าใจเกี่ยวกับมาตรฐานสินค้าเกษตร การพัฒนาผลิตภัณฑ์และบรรจุภัณฑ์ เพื่อยืดอายุของสินค้าเกษตรและเพิ่มมูลค่าให้กับสินค้าเกษตร ดึงดูดความสนใจและตอบสนองต่อความต้องการที่หลากหลายของผู้บริโภคได้เป็นอย่างดี

๗) โลจิสติกส์และการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานการเกษตร เป็นการดำเนินการต่อเนื่องจากแผนพัฒนาการเกษตร ในช่วงแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๑๑ (พ.ศ. ๒๕๕๕ - ๒๕๕๙) โดยยกระดับบุคลากรภาครัฐ เกษตรกร/สถาบันเกษตรกร เพื่อเพิ่มความสามารถในการแข่งขัน พัฒนาทักษะการบริหารจัดการโลจิสติกส์ ระดับฟาร์ม ส่งเสริมและพัฒนากิจกรรมในโซ่คุณค่าของสินค้าเกษตร สนับสนุนให้เกิดเครือข่ายเกษตรกรและสถาบันเกษตรกร

๘) ความมั่นคงทางอาหารและพลังงาน การใช้พลังงานของโลกมีแนวโน้มเพิ่มขึ้น ส่งผลให้หลายประเทศ รวมถึงประเทศไทยหันมาพึ่งพาการใช้พลังงานทดแทนเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง ความต้องการพืชพลังงานมีแนวโน้มเพิ่มขึ้น

๙) การเกษตรที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม การวางมาตรการและแนวทางเพื่อเตรียมความพร้อมรับมือและสนับสนุนการผลิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมมีความสำคัญอย่างมากในการพัฒนาภาคการเกษตรของไทย

๑๐) การวิจัยและพัฒนาด้านการเกษตร รวมถึงนวัตกรรมและเทคโนโลยีการเกษตร

๑๑) กฎระเบียบและกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาการเกษตร

๑๒) ความร่วมมือและข้อตกลงระหว่างประเทศ ประเด็นสำคัญที่ควรพัฒนา คือ การศึกษา กฎระเบียบและกฎหมายของประเทศคู่ค้าที่จะมีผลกระทบต่อการค้าสินค้าเกษตร มาตรการนำเข้า-ส่งออกสินค้า

๑๓) การบริหารจัดการสินค้าเกษตรเพื่อรองรับการค้าชายแดนและเขตเศรษฐกิจพิเศษ

๒.๕.๒ ทิศทางการพัฒนา

๑) วิสัยทัศน์ “ภาคเกษตรก้าวไกลด้วยเทคโนโลยีและนวัตกรรม ตลาดนำการผลิต ชีวิตเกษตรกรมีคุณภาพ ทรัพยากรการเกษตรมีความสมดุลและยั่งยืน”

๒) พันธกิจ

(๑) พัฒนาคุณภาพชีวิตเกษตรกรให้มีความมั่นคง

(๒) พัฒนาเศรษฐกิจการเกษตรให้เติบโตอย่างมีเสถียรภาพ

(๓) ส่งเสริมการผลิตสินค้าเกษตรที่มีคุณภาพตลอดโซ่อุปทานให้สอดคล้องกับความต้องการของตลาด และส่งเสริมงานวิจัย เทคโนโลยี และนวัตกรรม เพื่อนำมาใช้ประโยชน์

(๔) ส่งเสริมให้มีการบริหารจัดการทรัพยากรการเกษตรและสิ่งแวดล้อมอย่างสมดุลและยั่งยืน

๓) วัตถุประสงค์ เป้าหมาย และตัวชี้วัด

(๑) วัตถุประสงค์

- เพื่อสร้างความภาคภูมิใจในอาชีพเกษตรกร สามารถพึ่งพาตนเองได้ มีการถ่ายทอดความรู้อย่างต่อเนื่อง เกิดการรวมกลุ่มเกษตรกรและเชื่อมโยงเครือข่ายกับภายนอกอย่างเข้มแข็ง และลดความเหลื่อมล้ำทางรายได้

- เพื่อส่งเสริมให้เกษตรกรและสถาบันเกษตรกรยกระดับผลิตภาพ ประสิทธิภาพ คุณภาพ มาตรฐาน รวมทั้งสร้างมูลค่าเพิ่มสินค้าเกษตรให้ตอบสนองความต้องการของตลาด

- เพื่อสร้างความสามารถในการแข่งขันของสินค้าเกษตร รวมทั้งพัฒนางานวิจัย เทคโนโลยี และนวัตกรรมมาใช้ประโยชน์

- เพื่อให้เกิดการบริหารจัดการทรัพยากรการเกษตรอย่างมีประสิทธิภาพ สามารถปรับตัวและสร้างภูมิคุ้มกันรองรับต่อการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศได้

(๒) เป้าหมาย

- ความผาสุกของเกษตรกรเพิ่มขึ้นอยู่ที่ระดับ ๘๕ ในปี ๒๕๖๔

- เกษตรกรมีรายได้เงินสดสุทธิทางการเกษตรเพิ่มขึ้นเป็น ๕๙,๔๖๐ บาทต่อครัวเรือน ในปี ๒๕๖๔

- เศรษฐกิจภาคเกษตรเติบโตเฉลี่ยร้อยละ ๓ ต่อปี

- จำนวนงานวิจัย เทคโนโลยี และนวัตกรรมด้านการเกษตรถูกนำไปใช้ประโยชน์เพิ่มขึ้น อย่างน้อยร้อยละ ๕ ต่อปี

- ทรัพยากรการเกษตรได้รับการฟื้นฟูและใช้ประโยชน์อย่างสมดุลและยั่งยืนเพิ่มขึ้น

(๓) ตัวชี้วัด

- ดัชนีชี้วัดความผาสุกของเกษตรกร

- รายได้เงินสดสุทธิทางการเกษตร

- GDP ภาคเกษตร

- จำนวนงานวิจัย เทคโนโลยี และนวัตกรรมที่นำไปใช้ประโยชน์

- ทรัพยากรการเกษตรที่มีการบริหารจัดการอย่างมีประสิทธิภาพ

๔) ยุทธศาสตร์และแนวทางการพัฒนาการเกษตร

ยุทธศาสตร์ที่ ๑ สร้างความเข้มแข็งให้กับเกษตรกรและสถาบันเกษตรกร

- ขยายผลการทำการเกษตรตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

- เสริมสร้างความภาคภูมิใจและความมั่นคงในการประกอบอาชีพเกษตรกรรม

- ส่งเสริมการทำเกษตรกรรมยั่งยืนให้เห็นผลในทางปฏิบัติ

- พัฒนาองค์ความรู้ของเกษตรกรสู่เกษตรกรมืออาชีพ

- สร้างความเข้มแข็งและเชื่อมโยงเครือข่ายของเกษตรกร และสถาบันเกษตรกร

ยุทธศาสตร์ที่ ๒ เพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการสินค้าเกษตรตลอดโซ่อุปทาน

- ส่งเสริมการผลิตสินค้าเกษตรให้ได้มาตรฐานรองรับความต้องการของตลาด
- ส่งเสริมการบริหารจัดการโซ่อุปทานสินค้าเกษตร
- เพิ่มมูลค่าสินค้าเกษตร
- จัดตั้งศูนย์กลางและพัฒนาระบบตลาดสินค้าเกษตร
- เสริมสร้างความมั่นคงทางอาหารอย่างยั่งยืน
- สนับสนุนความร่วมมือระหว่างภาครัฐและเอกชน
- สนับสนุนการจัดการความเสี่ยงที่จะกระทบต่อพืชผลทางการเกษตร
- ส่งเสริมการค้าชายแดน การพัฒนาเขตเศรษฐกิจพิเศษ และความร่วมมือระหว่างประเทศ

ยุทธศาสตร์ที่ ๓ เพิ่มความสามารถในการแข่งขันภาคการเกษตรด้วยเทคโนโลยีและนวัตกรรม

- ส่งเสริมและสนับสนุนการวิจัย เทคโนโลยี และนวัตกรรมด้านการเกษตร
- พัฒนาเทคโนโลยีสารสนเทศการเกษตรและเชื่อมโยงข้อมูลอย่างเป็นระบบ
- ส่งเสริมการนำงานวิจัย เทคโนโลยี และนวัตกรรมไปใช้ประโยชน์

ยุทธศาสตร์ที่ ๔ บริหารจัดการทรัพยากรการเกษตรและสิ่งแวดล้อมอย่างสมดุลและยั่งยืน

- ฟื้นฟูและอนุรักษ์ทรัพยากรการเกษตร
- ส่งเสริมการเกษตรที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม
- บริหารจัดการทรัพยากรน้ำ
- บริหารจัดการพื้นที่ทำกินทางการเกษตร
- สร้างภูมิคุ้มกันการเกษตรต่อการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ

ยุทธศาสตร์ที่ ๕ พัฒนาระบบบริหารจัดการภาครัฐ

- พัฒนาบุคลากรการเกษตรภาครัฐ ปรับปรุงโครงสร้างส่วนราชการ และกระบวนการทำงาน
- ปรับปรุงแก้ไขกฎหมาย และกฎระเบียบที่เกี่ยวข้องกับการเกษตร

๒.๖ นโยบายสำคัญของกระทรวงเกษตรและสหกรณ์

๑. ระบบส่งเสริมการเกษตรแบบแปลงใหญ่

เกษตรแปลงใหญ่ คือ วิธีการหนึ่งในการเพิ่มความได้เปรียบทางการแข่งขันของหน่วยผลิตด้วยการคำนวณทางเศรษฐศาสตร์ เพื่อวิเคราะห์ปริมาณการผลิตที่มีประสิทธิภาพสูงสุด หรืออีกนัยหนึ่งคือการบริหารความสัมพันธ์ที่เหมาะสมระหว่างต้นทุนการผลิตกับปริมาณการผลิต/ขนาดการผลิต เพื่อให้เกิดการประหยัดต่อขนาด (Economies of Scale) ซึ่งจะเกิดขึ้นได้โดยการผลักดันให้เกษตรกรรวมกลุ่มการผลิต การจัดหาปัจจัยการผลิตที่มีคุณภาพดี (พันธุ์พืช ปุ๋ย เครื่องจักรกลทางการเกษตร และเทคโนโลยีสมัยใหม่) การจัดการด้านการตลาดและห่วงโซ่อุปทาน รวมทั้งมีการบริหารจัดการฟาร์มที่ดี เพื่อให้บรรลุเป้าหมายของธุรกิจ คือ การเพิ่มขีดความสามารถในการสร้างกำไร ความมั่นคงของกิจการและการเติบโต และความรับผิดชอบต่อสังคมและสิ่งแวดล้อม

๒. ศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร (ศพก.)

ศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร (ศพก.) คือ วิธีการจัดการความรู้อย่างหนึ่ง เพื่อให้เกษตรกรที่ต้องการความรู้ ได้รับความรู้และเรียนรู้ที่จะปรับตัวให้พร้อมรับการเกษตรสมัยใหม่ ซึ่งประกอบด้วย กระบวนการจัดการความรู้ และกระบวนการบริหารการเปลี่ยนแปลง โดยใช้สถานที่ที่เป็นที่ตั้งของแปลงเกษตร/ฟาร์ม ซึ่งเกษตรกรที่เป็นเจ้าของมีความรู้ความสามารถในการผลิตในระดับที่เป็นตัวอย่างให้เกษตรกรรอบบริเวณได้เรียนรู้ แลกเปลี่ยนประสบการณ์ (Knowledge Center)

๓. พัฒนาเกษตรกรสู่ Smart Farmer

โครงการ Smart Farmer คือ กระบวนการพัฒนาทรัพยากรเกษตรกร (Human Resource Development) หรือการพัฒนาและส่งเสริมขีดความสามารถของเกษตรกร ให้มีความรู้ ความสามารถ ความเข้าใจ มีทักษะในการปฏิบัติงาน ตลอดจนมีทัศนคติและพฤติกรรมที่ดี เพื่อให้มีประสิทธิภาพในการทำอาชีพเกษตรกรรมที่ดีขึ้นในปัจจุบันและอนาคต เช่น การฝึกอบรม การศึกษา การสอนงานและให้คำแนะนำ (Coaching and Mentoring) และการพัฒนาสภาพแวดล้อมให้สนับสนุนการจัดการองค์ความรู้ การเรียนรู้ และการบริหารการเปลี่ยนแปลงไปสู่ความสำเร็จ และจะต้องดำเนินการพัฒนาอีกต่อไปเรื่อยๆ ตลอดเวลาที่ยังมีชีวิต

๔. บริหารจัดการพื้นที่เกษตรตามแผนที่การเกษตรเชิงรุก (Zoning by Agri-map)

การบริหารจัดการพื้นที่เกษตรกรรม คือ วิธีการสร้างรายได้เปรียบในการแข่งขันของภาคเกษตร โดยการวางแผนและจัดการให้พื้นที่เกษตรของประเทศที่มีความแตกต่างกันดิน น้ำ และอากาศ ในแต่ละภูมิภาค ให้สามารถสร้างรายได้จากการผลิตสินค้าเกษตรที่เหมาะสมกับประเภท ชนิดพันธุ์ ซึ่งจะทำให้เกษตรกรมีต้นทุนการผลิตคุ้มค่าการลงทุน รวมทั้งการจัดการให้ปริมาณและคุณภาพสินค้าเกษตรมีความสอดคล้องกับความต้องการของตลาด

๕. พัฒนาคุณภาพสินค้าเกษตรสู่มาตรฐาน (GAP)

ความปลอดภัยด้านอาหารหรืออาหารปลอดภัย (Food Safety) คือ อาหารที่ปลอดจากสารพิษและไม่ก่อให้เกิดอันตรายแก่ผู้บริโภค และ มาตรฐานสินค้าเกษตร คือ ระเบียบหรือแนวทางปฏิบัติที่เกี่ยวข้องกับคุณลักษณะต่างๆ ของตัวสินค้าเกษตร วิธีและขั้นตอนการผลิต รวมถึงการดำเนินการเกี่ยวกับสุขลักษณะ ความปลอดภัย มาตรฐาน ทั้งนี้ ในแต่ละประเภทประกอบด้วยมาตรฐานสินค้าและมาตรฐานระบบ

๖. เกษตรอินทรีย์

ผลิตภัณฑ์อินทรีย์ (Organic Products) คือ ผลิตภัณฑ์จากระบบการเกษตรแบบเกษตรอินทรีย์ (Organic Farming) ซึ่งปลอดจากสารเคมีและการปรุงแต่งโดยสารสังเคราะห์ ตามมาตรฐานเกษตรอินทรีย์ในทุก ๆ ขั้นตอนการผลิต การแปรรูป และการเก็บรักษา และ เกษตรอินทรีย์ (Organic Farming) คือ ระบบการเกษตรที่ผลิตอาหารและเส้นใยด้วยความยั่งยืนทางสิ่งแวดล้อม สังคม และเศรษฐกิจ โดยเน้นหลักการปรับปรุงดิน การเคารพต่อศักยภาพทางธรรมชาติของพืช สัตว์ และนิเวศการเกษตร

๗. ตลาดสินค้าเกษตร

ตลาดสินค้าเกษตร คือ การที่ผู้ซื้อ ผู้ขาย มีการตกลงซื้อขายสินค้าและบริการร่วมกัน รวมทั้งปัจจัยการผลิต ซึ่งจะมีความหมายรวมถึงตลาดภายในประเทศ ตลาดชายฝั่ง ตลาดชายปลึก ตลาดต่างประเทศ ตลาดผลผลิต ตลาดปัจจัยการผลิต ตลาดซื้อขายสินค้าเกษตรล่วงหน้า รวมถึงตลาดพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ (e-Commerce) ทั้งนี้ ลักษณะโครงสร้างตลาดที่สำคัญ ประกอบด้วย ลักษณะตลาดแข่งขันสมบูรณ์ และตลาดแข่งขันไม่สมบูรณ์

๘. การส่งเสริมเกษตรทฤษฎีใหม่

เกษตรทฤษฎีใหม่ คือ การบริหารจัดการที่ดินและน้ำเพื่อการเกษตรในที่ดินขนาดเล็กให้เกิดประโยชน์สูงสุด โดยมีการบริหารและจัดแบ่งที่ดินแปลงเล็กออกเป็นสัดส่วนที่ชัดเจน มีการคำนวณโดยหลักวิชาการเกี่ยวกับปริมาณน้ำที่จะกักเก็บให้พอเพียงต่อการเพาะปลูกได้ตลอดปี และมีการวางแผนที่สมบูรณ์แบบ

๙. แผนการผลิตและการตลาดข้าวครบวงจร

แผนการผลิตและการตลาดข้าวครบวงจร คือ วิธีการบริหารจัดการสมดุลของอุปสงค์และอุปทานข้าวของประเทศ (Demand-driven Supply Chains) โดยวิเคราะห์คาดการณ์ปริมาณความต้องการของตลาด (Demand Side) เพื่อนำมาบริหารจัดการห่วงโซ่อุปทาน (Supply Chain Management) ทั้งด้านปริมาณในระยะสั้นและในระยะยาว

๑๐. การบริหารจัดการทรัพยากรน้ำ

การบริหารจัดการน้ำ หมายถึง กระบวนการ (กรรมวิธี) จัดการน้ำ ซึ่งโดยทั่วไปเกี่ยวข้องกับการจัดหาและพัฒนา การจัดสรรและใช้เพื่อวัตถุประสงค์ต่างๆ รวมตลอดถึงการอนุรักษ์และฟื้นฟูแหล่งน้ำให้คงอยู่และมีใช้อย่างยั่งยืน รวมทั้งการแก้ไขปัญหาอันเกิดจากทรัพยากรน้ำ ทั้งด้านปริมาณและคุณภาพให้หมดไป และการบริหารจัดการน้ำต้องเป็น “การจัดการแบบบูรณาการ” หรือไม่ก็ “การจัดการน้ำอย่างยั่งยืน”

๑๑. การส่งเสริมการเพิ่มมูลค่าสินค้าและการใช้เครื่องจักรกลทางการเกษตรทดแทนแรงงาน

โครงการส่งเสริมการใช้เครื่องจักรกลทางการเกษตร คือ วิธีการเพิ่มโอกาสให้เกษตรกรได้เข้าถึงเครื่องจักรกลและเทคโนโลยีสมัยใหม่ ตลอดจนได้มีโอกาสศึกษา ทดลอง และเรียนรู้การใช้ประโยชน์ผ่านกระบวนการจัดการองค์ความรู้ กระบวนการบริหารการเปลี่ยนแปลงไปสู่เกษตรสมัยใหม่ โดยสนับสนุนเครื่องจักรกลผ่านสถาบันเกษตรกร

๑๒. การพัฒนาสถาบันเกษตรกรรูปแบบประชารัฐ

การพัฒนาสถาบันเกษตรกรรูปแบบประชารัฐ คือ การพัฒนาองค์กร (Organization Development) ของสหกรณ์ เพื่อเพิ่มศักยภาพและขีดความสามารถด้านการบริหารจัดการธุรกิจ/องค์กร รวมทั้งการผลิตสินค้าและบริการต่างๆ ตลอดจนห่วงโซ่มูลค่าในรูปแบบสหกรณ์

๑๓. ธนาคารสินค้าเกษตร

ธนาคารสินค้าเกษตร คือ สถานที่ที่ทำหน้าที่รับฝาก ถอน ให้ยืม หรือแลกเปลี่ยนสินค้าเกษตร รวมถึงปัจจัยการผลิต (พันธุ์พืช พันธุ์สัตว์ ปุ๋ย) ซึ่งเป็นการบริหารจัดการด้วยเกษตรกรเอง ในรูปแบบองค์กรเกษตรกร/สถาบันเกษตรกร

๑๔. การช่วยเหลือด้านหนี้สินสมาชิกสหกรณ์/กลุ่มเกษตรกร

การช่วยเหลือด้านหนี้สินสมาชิกสหกรณ์/กลุ่มเกษตรกร คือ วิธีการปรับโครงสร้างหนี้ (Debt restructuring) และเพิ่มระดับความสามารถในการชำระหนี้สินของเกษตรกร

๑๕. การจัดระเบียบประมงให้เป็นไปตามมาตรฐาน

การจัดระเบียบประมงให้เป็นไปตามมาตรฐาน คือ วิธีการรองรับกฎระเบียบ IUU เพื่อยืนยันว่าสินค้าประมงที่ส่งออกไปยังสหภาพยุโรป ไม่ได้มาจากการทำประมงที่ผิดกฎหมาย (IUU Fishing) เพื่อรักษาทรัพยากรสัตว์น้ำให้อยู่ในสถานะที่เป็นแหล่งอาหารของมนุษยชาติอย่างยั่งยืน และรักษาสภาพแวดล้อมให้ดำรงอยู่ในสภาพที่เหมาะสม

๒.๗ ทิศทางการพัฒนาภาคในช่วงแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๑๒ (พ.ศ. ๒๕๖๐ - ๒๕๖๔)^๖

ภาคเหนือ

“ฐานเศรษฐกิจสร้างสรรค์มูลค่าสูง เชื่อมโยงเศรษฐกิจกับประเทศในกลุ่มอนุภูมิภาคลุ่มแม่น้ำโขง”

ประกอบด้วยยุทธศาสตร์การพัฒนา ดังนี้

๑. พัฒนาการท่องเที่ยวและธุรกิจบริการต่อเนื่องให้มีคุณภาพ สามารถสร้างมูลค่าเพิ่มอย่างยั่งยืนและกระจายประโยชน์อย่างทั่วถึง รวมทั้งต่อยอดการผลิตสินค้าและบริการที่มีศักยภาพสูงด้วยภูมิปัญญาและนวัตกรรม
๒. ใช้โอกาสจากเขตเศรษฐกิจพิเศษและการเชื่อมโยงกับอนุภูมิภาค GMS BIMSTEC และ AEC เพื่อขยายฐานเศรษฐกิจของภาค
๓. ยกระดับเป็นฐานการผลิตเกษตรอินทรีย์และเกษตรปลอดภัย เชื่อมโยงสู่อุตสาหกรรมเกษตรแปรรูปที่สร้างมูลค่าเพิ่มสูง
๔. พัฒนาคุณภาพชีวิตและแก้ไขปัญหาความยากจน พัฒนาระบบดูแลผู้สูงอายุอย่างมีส่วนร่วมของครอบครัวและชุมชน ยกระดับทักษะฝีมือแรงงานภาคบริการ
๕. อนุรักษ์และฟื้นฟูป่าต้นน้ำให้คงความสมบูรณ์ จัดระบบบริหารจัดการน้ำอย่างเหมาะสมและเชื่อมโยงพื้นที่เกษตรให้ทั่วถึง ป้องกันและแก้ไขปัญหาหมอกควันอย่างยั่งยืน

สภาพเศรษฐกิจสาขาเกษตรของภาคเหนือ

๑. ภาคเกษตรมีบทบาทสำคัญต่อเศรษฐกิจภาคเหนือ ทั้งในด้านเป็นฐานรายได้หลักของประชากรส่วนใหญ่ และการจ้างงานในปี ๒๕๕๘ ผลิตภัณฑ์ภาคเกษตรมีมูลค่า ๒๗๘,๔๔๔ ล้านบาท คิดเป็นสัดส่วนร้อยละ ๒๖ ของผลิตภัณฑ์ภาค ผลผลิตเกษตรของภาคเหนือส่วนใหญ่เป็นผลิตภัณฑ์จากพืชที่สำคัญ ได้แก่ ข้าว ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ และอ้อยโรงงานในพื้นที่ภาคเหนือตอนล่าง ซึ่งเป็นการทำการเกษตรแปลงใหญ่ที่ยังมีการใช้สารเคมีสูง สำหรับการผลิตพืชผักและผลไม้ส่วนใหญ่อยู่ในภาคเหนือตอนบน โดยระบบการผลิตปรับสู่เกษตรอินทรีย์มากขึ้น ซึ่งอยู่ในระดับเกษตรอินทรีย์ตามวิถีพื้นบ้าน แต่มีแนวโน้มขยายสู่เชิงพาณิชย์ พืชอินทรีย์สำคัญ ได้แก่ ชาอินทรีย์ ในพื้นที่จังหวัดเชียงใหม่ เชียงราย ลำปาง และแม่ฮ่องสอน ข้าวอินทรีย์และข้าวหอมมะลิอินทรีย์ในจังหวัดเชียงราย พะเยา และเชียงใหม่ รวมทั้งพืชผักและผลไม้เมืองหนาว

๒. พื้นที่ใช้ประโยชน์ทางการเกษตร ในปี ๒๕๕๘ มีพื้นที่ใช้ประโยชน์ทางการเกษตรรวม ๓๒.๕ ล้านไร่ คิดเป็นร้อยละ ๒๑.๘ ของพื้นที่ใช้ประโยชน์ทางการเกษตรทั่วประเทศ โดยพื้นที่เกษตรของภาคเหนือส่วนใหญ่ อยู่ในจังหวัดภาคเหนือตอนล่าง ซึ่งลักษณะภูมิประเทศส่วนใหญ่เป็นพื้นที่ค่อนข้างราบ เหมาะสำหรับปลูกข้าวและพืชไร่ มีความเหมาะสมในการทำเกษตรแปลงใหญ่ ขณะที่จังหวัดในภาคเหนือตอนบนมีพื้นที่เกษตรไม่มาก เนื่องจากเป็นภูเขาสูงสลับที่ราบเชิงเขา และมีขนาดฟาร์มเล็กมากประมาณ ๑๐ ไร่ต่อครัวเรือน จึงเหมาะกับเกษตรแบบประณีตหรือเกษตรอินทรีย์

๓. พื้นที่ชลประทานต่อพื้นที่เกษตรของภาคเหนือสูงกว่าค่าเฉลี่ยประเทศ โดยในปี ๒๕๕๘ มีสัดส่วนร้อยละ ๒๑.๑ ครอบคลุมพื้นที่ประมาณ ๘.๖๖ ล้านไร่ คิดเป็นร้อยละ ๒๗.๕ ของพื้นที่ชลประทานทั่วประเทศ พื้นที่โครงการชลประทานของภาคเกือบร้อยละ ๗๐ อยู่ในจังหวัดภาคเหนือตอนล่าง แต่ยังมีสัดส่วนพื้นที่ชลประทาน ต่อพื้นที่เกษตรค่อนข้างต่ำเพียงร้อยละ ๑๘.๓ จึงเป็นข้อจำกัดในการบริหารจัดการน้ำเพื่อการเกษตร ทั้งการเก็บกักน้ำในฤดูแล้งและชะลอน้ำในฤดูฝนไม่ให้ความชุ่มชื้นผลเสียหาย

^๖ สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (๒๕๖๐, ธันวาคม). ทิศทางการพัฒนาภาคในช่วงแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๑๒ (พ.ศ.๒๕๖๐-๒๕๖๔).

๒.๘ ยุทธศาสตร์กลุ่มจังหวัดภาคเหนือตอนบน ๒

วิสัยทัศน์ : “ประตูการค้าสากล โดดเด่นวัฒนธรรมล้านนา สินค้าเกษตรปลอดภัย
ประชาชนร่วมใจอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ”

พันธกิจ (Mission) :

๑. ส่งเสริมพัฒนาเศรษฐกิจ การค้าการลงทุน การท่องเที่ยว และโลจิสติกส์ เชื่อมโยงสู่สากล ให้มีการขยายตัวเพิ่มขึ้น
๒. ส่งเสริมพัฒนาการและสร้างความเข้มแข็งให้ภาคเกษตร อุตสาหกรรม เพื่อเพิ่มมูลค่า
๓. พัฒนาและส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์วัฒนธรรม อารยธรรมแห่ง ล้านนาตะวันออก ดำรงไว้ซึ่งศิลปวัฒนธรรมและวิถีชีวิตที่เป็นเอกลักษณ์ และเป็นอัตลักษณ์และสุขภาพ
๔. อนุรักษ์ พัฒนา และส่งเสริมการบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมให้มีความสมบูรณ์ ดำรงฐานทรัพยากรธรรมชาติและ การจัดการสิ่งแวดล้อมที่ดี

ยุทธศาสตร์การพัฒนากลุ่มจังหวัด (Strategic Issues) :

ยุทธศาสตร์ที่ ๒ : การสร้างความเข้มแข็งและเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตภาคเกษตรและ
อุตสาหกรรมเกษตรเพื่อเพิ่มมูลค่าสินค้าเกษตรปลอดภัยที่มีศักยภาพ

แนวทางการพัฒนา : ๑) เพิ่มผลิตภาพและคุณภาพการผลิตสินค้าเกษตรและอุตสาหกรรม

โดยเน้นความเป็นเอกลักษณ์เฉพาะ สิ่งที่มีศักยภาพทางการตลาด ลดต้นทุน การผลิตโดยใช้หลักการผลิตปริมาณมาก ปรับปรุงคุณภาพการผลิตเพื่อเพิ่มมูลค่า พัฒนากลุ่มธุรกิจและผู้ประกอบการอุตสาหกรรมเกษตร

๒) ส่งเสริมและสนับสนุนการวิจัยและพัฒนาเทคโนโลยี การสร้างนวัตกรรม และมูลค่าเพิ่มให้กับผลิตภัณฑ์และอุตสาหกรรมแปรรูปเกษตร

๓) สร้างความเข้มแข็งต่อเกษตรกร องค์กรเกษตรและผู้ประกอบการอุตสาหกรรม โดยการสนับสนุนกระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชน เครือข่ายการเรียนรู้ ด้านเทคโนโลยีเกษตรในพื้นที่ และสร้างความเข้มแข็งของกลุ่มธุรกิจ และผู้ประกอบการตามแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

๔) ส่งเสริมการบริหารจัดการการตลาดสินค้าเกษตร โดยการเพิ่มขีดความสามารถ ในการแข่งขันทางการตลาดแก่กลุ่มผู้ผลิตสินค้าเกษตร รวมทั้งสร้างช่องทาง การจัดจำหน่ายเฉพาะกลุ่ม (Niche Product)

ข้อมูลด้านการเกษตรของกลุ่มจังหวัดภาคเหนือตอนบน ๒ (เชียงราย พะเยา แพร่ น่าน)

ผลิตภัณฑ์มวลรวมกลุ่มจังหวัดภาคเหนือตอนบน ๒ ปี ๒๕๕๙ (ราคาประจำปี) มีมูลค่า ๑๙๒,๑๑๑ ล้านบาท ผลผลิตทางการเกษตรที่สำคัญของกลุ่มจังหวัด ได้แก่ ข้าว ลำไย ยางพารา ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ ถั่วลิสง กาแฟ ใคเนื้อ กระบือ และปลานิล

/ประเด็น.....

ประเด็นความต้องการของกลุ่มจังหวัดภาคเหนือตอนบน 2 การผลิตสินค้าเกษตรหลักของ กลุ่มจังหวัดฯ โดยเฉพาะข้าว ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ ประสบปัญหาต้นทุนการผลิตสูง ผลผลิตเฉลี่ยต่อไร่ต่ำ คุณภาพของผลผลิตไม่สม่ำเสมอ มีการใช้สารเคมีเกินความจำเป็น สภาพดินเสื่อมโทรม ส่งผลเสียต่อ สุขภาพของเกษตรกรและผู้บริโภค จึงมีความจำเป็นต้องเพิ่มศักยภาพการผลิตสินค้าเกษตรอย่างครบวงจร เริ่มตั้งแต่การพัฒนากระบวนการผลิต การควบคุมคุณภาพ การตรวจรับรองมาตรฐาน GAP ส่งเสริม กระบวนการแปรรูปและเพิ่มมูลค่าผลผลิตเกษตรหลัก เพื่อกระจายสู่ตลาดระดับบน รวมถึงส่งเสริมการ พัฒนาไปสู่เกษตรปลอดภัยและเกษตรอินทรีย์ เพื่อสร้างมูลค่าเพิ่มให้กับสินค้า ตอบสนองตลาดอาหาร เพื่อสุขภาพ โดยเฉพาะข้าว กาแฟ ชา ผักปลอดสารพิษ เป็นต้น (ที่มา : แผนพัฒนาภูมิภาคเหนือตอนบน 2 เชียงราย พะเยา แพร่ น่าน พ.ศ.2561-2565)

๒.๙ ยุทธศาสตร์จังหวัดน่าน

วิสัยทัศน์ : “เมืองแห่งความสุข เศรษฐกิจสร้างสรรค์ ธรรมชาติสมบูรณ์ การเกษตรมั่นคง ชุมชนเข้มแข็ง
ท่องเที่ยวยั่งยืน”

เป้าประสงค์ :

๑. มุ่งเน้นรายได้จากการแปรรูปผลิตภัณฑ์ที่ศักยภาพของจังหวัด โดยการนำ องค์ความรู้มาพัฒนาเพื่อเพิ่มมูลค่า (Value Added) และเพิ่มโอกาส ในการแข่งขันสินค้าและบริการให้เพิ่มสูงขึ้น
๒. ป้องกัน รักษา และฟื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม สร้างสมดุลการอนุรักษ์และใช้ประโยชน์ อย่างยั่งยืนและเป็นธรรม รวมทั้งเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำเพื่อให้สังคมมั่นคง และสมดุลยั่งยืน
๓. สนับสนุนให้เกษตรกรปรับเปลี่ยนพืชเชิงเดี่ยว เป็นพืชแบบผสมผสาน โดยเน้นการผลิตเพื่อบริโภคในพื้นที่ลดการนำเข้า และพัฒนาศักยภาพ และส่งเสริมการตลาดด้านการเกษตร รวมทั้งพัฒนาระบบตลาดกลาง สินค้าเกษตรและโลจิสติกส์

ประเด็นยุทธศาสตร์ (Strategic Issues) :

- ยุทธศาสตร์ที่ ๑ : การขับเคลื่อนเศรษฐกิจด้วยองค์ความรู้เพื่อสร้างมูลค่าเพิ่มทางเศรษฐกิจในลักษณะ ประชากรรัฐ
- ยุทธศาสตร์ที่ ๒ : การบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมโดยการมีส่วนร่วมของ ภาคประชาสังคม
- ยุทธศาสตร์ที่ ๓ : การเพิ่มประสิทธิภาพและศักยภาพการผลิตการเกษตร
- ยุทธศาสตร์ที่ ๔ : การพัฒนาการท่องเที่ยวให้เจริญเติบโตอย่างสมดุลและยั่งยืน
- ยุทธศาสตร์ที่ ๕ : การสร้างความเข้มแข็งของชุมชนและสังคม

/สภาพ.....

สถานการณ์สาขาเกษตรของจังหวัดน่าน

จังหวัดน่านมีพื้นที่ทั้งหมด ๗,๑๗๐,๐๔๕ ไร่ เป็นพื้นที่การเกษตรจำนวน ๒,๕๑๘,๙๘๒ ไร่ คิดเป็นร้อยละ ๓๕.๑๓ ของพื้นที่ทั้งหมด มีมูลค่าเพิ่ม GPP ภาคการเกษตร ปี ๒๕๕๗ จำนวน ๙,๒๐๕ ล้านบาท คิดเป็นร้อยละ ๓๓.๒๙ ของ GPP ทั้งหมด

ข้อมูลด้านการเกษตรที่สำคัญของจังหวัด มีจำนวนครัวเรือนเกษตรกรทั้งหมด ๑๖๖,๘๔๕ คน แยกเป็นครัวเรือนภาคเกษตร จำนวน ๖๘,๗๖๑ ครัวเรือน และมีแรงงานภาคเกษตร จำนวน ๑๑๑,๕๕๘ ราย

ข้อมูลสินค้าเกษตรที่สำคัญของจังหวัด ด้านพืช ได้แก่ ข้าว ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ ยางพารา ลำไย มะม่วง และปาล์มน้ำมัน ด้านปศุสัตว์ ได้แก่ โคเนื้อ สุกร ไก่เนื้อ และไก่ไข่ และด้านประมง ได้แก่ ปลานิล ปลาดุก และสัตว์น้ำจืดอื่น ๆ

การใช้ประโยชน์ที่ดินเพื่อการเกษตร พื้นที่ใช้ประโยชน์ทางการเกษตรของจังหวัดน่านมีทั้งหมด ๒,๕๑๘,๙๘๒ ไร่ คิดเป็นร้อยละ ๓๕.๑๓ ของพื้นที่ทั้งหมด

ข้อมูลแหล่งน้ำในเขตชลประทาน มีทั้งหมด ๓๘ แห่ง มีพื้นที่รับประโยชน์ ๗๓,๒๒๗ ไร่ คิดเป็นร้อยละ ๕.๑๗ ของพื้นที่การเกษตรทั้งหมด และแหล่งน้ำนอกเขตชลประทาน คิดเป็นร้อยละ ๙๔.๘๒ และแหล่งน้ำในไร่นานอกเขตชลประทานดำเนินการโดยสถานีพัฒนาที่ดินน่าน รวม ๔,๘๐๓ แห่ง พื้นที่รับประโยชน์ ๑๔,๔๐๙ ไร่

(ที่มา : แผนพัฒนาจังหวัดน่าน พ.ศ.๒๕๖๑-๒๕๖๔ โครงการชลประทานน่าน และสถานีพัฒนาที่ดินน่าน)

๒.๑๐ ยุทธศาสตร์ด้านแรงงานจังหวัดน่าน พ.ศ. ๒๕๖๒ – ๒๕๖๔ (ฉบับทบทวน ประจำปี พ.ศ. ๒๕๖๓)

วิสัยทัศน์ : แรงงานมีศักยภาพ มีมาตรฐานฝีมือ และมีหลักประกันความมั่นคงในการทำงาน

พันธกิจ : ๑. พัฒนาระบบความรู้ และมาตรฐานฝีมือแรงงานให้เป็นสากล

๒. พัฒนาระบบการเตรียมความพร้อมก่อนเข้าสู่ตลาดแรงงาน

๓. พัฒนาการศึกษาและการฝึกอบรมให้ทันสมัย สอดคล้องกับความต้องการของตลาดแรงงาน

๔. พัฒนาคุณภาพชีวิตและหลักประกันความมั่นคงในการทำงาน

ประเด็นยุทธศาสตร์ : ๑. พัฒนากำลังแรงงานให้มีมาตรฐานเป็นที่ยอมรับของตลาดแรงงาน

๒. สร้างรายได้และสร้างโอกาสการมีงานทำเพื่อเพิ่มผลผลิตภาพแรงงาน

๓. เสริมสร้างความมั่นคงและคุณภาพชีวิตที่ดีให้แก่แรงงานในระบบและนอกระบบ

ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ ๑ พัฒนาศักยภาพกำลังแรงงานให้มีมาตรฐานเป็นที่ยอมรับของตลาดแรงงาน

เป้าประสงค์ : แรงงานได้รับการพัฒนา มีศักยภาพและความสามารถในการแข่งขัน

ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ ๒ สร้างรายได้และสร้างโอกาสการมีงานทำเพื่อเพิ่มผลผลิตภาพแรงงาน

เป้าประสงค์ : สร้างรายได้และโอกาสในการทำงานเพื่อเพิ่มผลผลิตภาพแรงงาน

/ประเด็น.....

ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ ๓ เสริมสร้างความมั่นคงและคุณภาพชีวิตที่ดีให้แก่แรงงานในระบบ

และนอกระบบ

เป้าประสงค์ : แรงงานได้รับความคุ้มครองตามกฎหมายแรงงาน

สถานการณ์ด้านแรงงานจังหวัดน่าน

สถานการณ์แรงงานในจังหวัดน่าน มีผู้อยู่ในวัยแรงงานหรือมีอายุ ๑๕ ปีขึ้นไป จากสถิติ ปี ๒๕๖๑ มีจำนวน ๓๖๒,๒๔๓ คน มีการย้ายถิ่นที่อยู่ไปประกอบอาชีพในต่างจังหวัดและมีการย้ายกลับเข้ามาบางส่วน และมีอัตราการว่างงานของผู้ที่อยู่ในวัยแรงงานในปี ๒๕๖๑ จำนวน ๕๙๐ คน ซึ่งมีแนวโน้มอัตราการว่างงานลดลง เนื่องจากปัจจัยบางส่วนเกิดจากภาวะเศรษฐกิจของจังหวัดที่มีการขยายตัว

ข้อมูลสถานการณ์แรงงานจังหวัดน่าน

จังหวัดน่านมีจำนวนผู้อยู่ในวัยแรงงานหรือมีอายุ ๑๕ ปีขึ้นไป ปี ๒๕๖๑ จำนวน ๓๖๒,๒๔๓ คน แยกเป็นผู้มีงานทำ จำนวน ๒๔๑,๙๕๒ คน เป็นผู้ว่างงาน ๕๙๐ คน และเป็นผู้รอฤดูกาล จำนวน ๑,๔๐๑ คน และอาชีพของผู้มีงานทำในจังหวัด แยกเป็นทำงานในภาคเกษตร จำนวน ๑๔๘,๒๐๒ คน และทำงานนอกภาคเกษตร จำนวน ๙๓,๗๕๐ คน ส่วนแรงงานนอกระบบในปี ๒๕๖๑ มีจำนวน ๑๙๒,๑๗๖ คน (ที่มา : แผนยุทธศาสตร์ด้านแรงงานจังหวัดน่าน พ.ศ.๒๕๖๒-๒๕๖๔ ฉบับทบทวน ประจำปี พ.ศ.๒๕๖๓)

ส่วนที่ ๓

การวิเคราะห์สภาพแวดล้อมด้านการเกษตรและสหกรณ์ของจังหวัดน่าน

การวิเคราะห์สภาพแวดล้อมด้านการเกษตรและสหกรณ์ของจังหวัด เป็นการวิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายในและภายนอกจังหวัด ที่จะมีผลกระทบต่อการพัฒนาด้านการเกษตรและสหกรณ์ของจังหวัด ซึ่งข้อมูลที่ได้จากการวิเคราะห์จะนำมาเป็นพื้นฐานในการกำหนดทิศทางการพัฒนาการเกษตรและสหกรณ์ได้ โดยมีเครื่องมือที่จะใช้ในการวิเคราะห์ เช่น

การวิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายในและภายนอกโดย SWOT Analysis

๑. การวิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายในที่เกี่ยวข้องกับการเกษตรและสหกรณ์ของจังหวัด

๑.๑ จุดแข็ง (Strengths : S)

- ๑.๑.๑ แหล่งต้นน้ำสำคัญของประเทศ
- ๑.๑.๒ ลักษณะภูมิประเทศและภูมิอากาศที่เอื้อต่อการท่องเที่ยวเชิงเกษตรและผลิตสินค้าเกษตรที่มีความโดดเด่นและมีโอกาสทางการตลาด
- ๑.๑.๓ วิถีชีวิตการทำเกษตรแบบดั้งเดิมของชนเผ่า
- ๑.๑.๔ ภาคประชาสังคมและภาคีเครือข่ายเข้มแข็งให้การสนับสนุนภาคการเกษตร
- ๑.๑.๕ แหล่งเรียนรู้/ศึกษาดูงานด้านเกษตรกรรมยั่งยืนระดับประเทศ
- ๑.๑.๖ ศูนย์รวบรวมและกระจายสินค้าเกษตรระดับจังหวัด
- ๑.๑.๗ สถาบันเกษตรกรที่มีการรวมตัวกันเข้มแข็ง
- ๑.๑.๘ Smart Farmer / Young Smart Farmer และยุวเกษตรกร
- ๑.๑.๙ ความชำนาญและทักษะอาชีพการเกษตร
- ๑.๑.๑๐ เจ้าหน้าที่ส่งเสริมด้านการเกษตรมีทักษะและความชำนาญ
- ๑.๑.๑๑ ผู้นำเกษตรกรด้านการเกษตรมีครอบคลุมทุกพื้นที่ของจังหวัด

๑.๒ จุดอ่อน (Weakness : W)

- ๑.๒.๑ แรงงานภาคการเกษตรส่วนใหญ่เป็นผู้สูงอายุ
- ๑.๒.๒ เกษตรกรขาดความรู้ในการผลิตสินค้าเกษตรปลอดภัย
- ๑.๒.๓ ระบบเส้นทางขนส่งยังไม่ครอบคลุมทั่วพื้นที่จังหวัด
- ๑.๒.๔ เน้นการผลิตสินค้าเกษตรแบบเชิงเดี่ยว และมีการใช้สารเคมีจำนวนมาก
- ๑.๒.๕ เกษตรกรของเกษตรกรยังไม่พร้อมปรับเปลี่ยนแนวคิดการทำเกษตรแบบดั้งเดิมเป็นเกษตรเทคโนโลยี
- ๑.๒.๖ พื้นที่ทำการเกษตรมีน้อย และพื้นที่ส่วนใหญ่ไม่มีเอกสารสิทธิ์
- ๑.๒.๗ เกษตรกรขาดวินัยในการทำเกษตร
- ๑.๒.๘ เจ้าหน้าที่ภาครัฐขาดการวางแผนการตลาดนำการผลิตมาประยุกต์ใช้ในการปฏิบัติงาน
- ๑.๒.๙ เกษตรกรขาดทักษะในการผลิตด้านปศุสัตว์ และประมง
- ๑.๒.๑๐ ระบบกระจายน้ำ และกักเก็บน้ำยังไม่ครอบคลุมพื้นที่เกษตรกรรม
- ๑.๒.๑๑ ระบบเกษตรส่วนใหญ่พึ่งพาธรรมชาติ
- ๑.๒.๑๒ เจ้าหน้าที่ขาดทักษะเฉพาะทาง การสร้างและนำนวัตกรรมทางการเกษตรที่ทันสมัยมาประยุกต์ใช้ในการงานด้านการส่งเสริม

/๒.การ ...

ส่วนที่ ๒

ข้อมูลทั่วไปและข้อมูลด้านการเกษตรที่สำคัญของจังหวัด

๑. ข้อมูลทั่วไป

๑.๑ ข้อมูลด้านกายภาพของจังหวัด

๑.๑.๑ ลักษณะทางภูมิศาสตร์

๑) ที่ตั้ง ขนาดพื้นที่

จังหวัดน่าน เป็นจังหวัดชายแดน ตั้งอยู่ภาคเหนือตอนบนของประเทศไทย อยู่ห่างจากกรุงเทพมหานคร ตามทางหลวงแผ่นดินหมายเลข ๑๐๑ ประมาณ ๖๖๘ กิโลเมตร มีพื้นที่ทั้งหมด ๑๑,๔๗๒.๐๗๔ ตารางกิโลเมตรหรือประมาณ ๗,๑๗๐,๐๔๕ ไร่ (ที่มา : สถานีพัฒนาที่ดินน่าน;๒๕๖๑)

๒) อาณาเขตติดต่อ

ทิศเหนือ	ติดต่อกับสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว
ทิศตะวันออก	ติดต่อกับสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว
ทิศใต้	ติดต่อกับจังหวัดอุตรดิตถ์ และจังหวัดแพร่
ทิศตะวันตก	ติดต่อกับจังหวัดพะเยา

๓) สภาพพื้นที่

สภาพพื้นที่โดยทั่วไปของจังหวัดน่าน ส่วนใหญ่ประกอบด้วยภูเขาและป่าไม้ ซึ่งมีความลาดชันเกินกว่า ๓๐ องศา โดยมีเนื้อที่ประมาณ ๘๕ เปอร์เซ็นต์ของเนื้อที่จังหวัด มีทิวเขาหลวงพระบาง และทิวเขาผีปันน้ำ ซึ่งเป็นทิวเขาหินแกรนิต ที่มีความสูง ๖๐๐-๑,๒๐๐ เมตร เหนือระดับน้ำทะเล มีลักษณะเป็นภูเขาลูกคลื่นลอนลาด และลูกคลื่นลอนชัน พื้นที่ราบลุ่มมีเป็นส่วนน้อย ได้แก่ ที่ราบกว้างใหญ่อยู่ในลุ่มน้ำน่าน - สา ตามลำน้ำน่าน และที่ราบลุ่มแคบๆ อยู่แถบอำเภอนาน้อยตอนใต้ อำเภอท่าวังผา อำเภอปัว อำเภอเชียงกลาง และอำเภอทุ่งช้าง ภูเขาที่มีความสูงมากอยู่บริเวณเขตชายแดนติดกับสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว ภูเขาที่สำคัญ ได้แก่ ภูแว ตั้งอยู่ทางทิศเหนือของเขตอำเภอปัว เป็นต้นกำเนิดของแม่น้ำน่าน ภูเขาที่สูงที่สุดในจังหวัดน่าน คือดอยภูคา มีความสูง ๑,๙๘๐ เมตร เหนือระดับน้ำทะเลปานกลาง ตั้งอยู่ทางทิศตะวันออกเฉียงใต้ในเขตท้องที่อำเภอปัว เนื่องจากสภาพพื้นที่เป็นภูเขาสูงและป่าไม้ ทำให้มีลุ่มน้ำและแหล่งน้ำที่เป็นต้นกำเนิด ของต้นน้ำลำธารสำคัญหลายสาย เช่น แม่น้ำน่าน แม่น้ำสา แม่น้ำว้า แม่น้ำสมุน แม่น้ำหลง แม่น้ำปัว แม่น้ำกอน เป็นต้น นอกจากนี้ยังมีลำธารและลำห้วยจำนวนมาก ชาวบ้านจึงมักตั้งถิ่นฐานบ้านเรือนอยู่ใกล้กับแหล่งน้ำ เพราะต้องใช้น้ำเพื่อการเกษตรกรรมและใช้อุปโภคบริโภค

พื้นที่จังหวัดน่าน เป็นพื้นที่เสี่ยงประสบภัยแล้งและอุทกภัยเป็นประจำทุกปี ซึ่งสร้างความเสียหายต่อพื้นที่ทางการเกษตรและผลผลิตทางการเกษตรของเกษตรกรเป็นอย่างมากสาเหตุของปัญหาภัยแล้ง เนื่องจากสภาพอากาศในช่วงฤดูหนาวต่อเนื่องถึงฤดูร้อน โดยเริ่มจากครึ่งหลังของเดือนตุลาคม เป็นต้นไป จังหวัดน่านจะมีปริมาณน้ำฝนลดลงในช่วงระยะดังกล่าว และในฤดูร้อนที่ฝนตกจะเกิดพายุฝนฟ้าคะนองจะเกิดจากพายุฝนฟ้าคะนองจะเกิดลักษณะเช่นนี้ เป็นประจำทุกปี ในพื้นที่ทุกอำเภอของจังหวัดน่านสาเหตุของปัญหาภัยแล้งและอุทกภัยจังหวัดน่าน เนื่องจากจังหวัดน่าน ได้รับอิทธิพลมรสุมตะวันตกเฉียงใต้พัดพาเอาความชุ่มชื้นจากมาสู่พื้นที่ ภาคเหนือ ทำให้มีฝนตกชุกในเดือนพฤษภาคมถึงเดือนกันยายนเป็นประจำทุกปี และในห้วงเดือนตุลาคมถึงเดือนเมษายน จังหวัดน่านจะมีปริมาณน้ำฝนลดลง มีผลกระทบ

/ทำให้...

ทำให้มีพื้นที่เสี่ยงภัยแล้ง จำนวน ๑๕ อำเภอ ประกอบด้วย อำเภอเมืองน่าน อำเภอภูเพียง อำเภอบ้านหลวง อำเภอท่าวังผา อำเภอปัว อำเภอสันติสุข อำเภอสองแคว อำเภอบ่อเกลือ อำเภอทุ่งช้าง อำเภอเชียงกลาง อำเภอเวียงสา อำเภอนาน้อย อำเภอนาหมื่น อำเภอแม่จริม และอำเภอเฉลิมพระเกียรติ และมีพื้นที่เสี่ยงการเกิด อุทกภัย ในห้วงเดือนพฤษภาคมถึงเดือนกันยายน จำนวน ๑๕ อำเภอ ประกอบด้วย อำเภอเมืองน่าน อำเภอภูเพียง อำเภอบ้านหลวง อำเภอท่าวังผา อำเภอปัว อำเภอสันติสุข อำเภอสองแคว อำเภอบ่อเกลือ อำเภอทุ่งช้าง อำเภอเชียงกลาง อำเภอเวียงสา อำเภอนาน้อย อำเภอนาหมื่น อำเภอแม่จริม และอำเภอเฉลิมพระเกียรติ

ในปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๒ จังหวัดน่าน ได้ประกาศเขตพื้นที่ประสบภัย* ดังนี้

- ประกาศเขตการให้ความช่วยเหลือผู้ประสบภัยพิบัติกรณีฉุกเฉิน พ.ศ.๒๕๖๒ จำนวน ๑๕ ฉบับ ในพื้นที่ ๖ อำเภอ ดังนี้

- (๑) ภัยแล้ง ๑ ฉบับ ๑ อำเภอ ได้แก่ อำเภอเวียงสา
- (๒) อุทกภัย ๔ ฉบับ ๓ อำเภอ ได้แก่ อำเภอทุ่งช้าง อำเภอสันติสุข และอำเภอภูเพียง
- (๓) วาตภัย ๗ ฉบับ ๓ อำเภอ ได้แก่ อำเภอท่าวังผา อำเภอปัว อำเภอเวียงสา
- (๔) ไฟป่า ๒ ฉบับ ๑ อำเภอ ได้แก่ อำเภอเวียงสา
- (๕) ฝนทิ้งช่วง ๑ ฉบับ ๑ อำเภอ ได้แก่ อำเภอเวียงสา

- ประกาศเขตพื้นที่ประสบสาธารณภัย พ.ศ.๒๕๖๒ จำนวน ๒๙๗ ฉบับ ในพื้นที่ ๑๕ อำเภอ ดังนี้

- (๑) อุทกภัย จำนวน ๑๐๔ ฉบับ ในพื้นที่ ๑๕ อำเภอ
- (๒) ภัยแล้ง จำนวน ๗ ฉบับ ๕ อำเภอ ได้แก่อำเภอทุ่งช้าง อำเภอเวียงสา อำเภอนาน้อย อำเภอแม่จริม อำเภอบ่อเกลือ อำเภอท่าวังผา
- (๓) ไฟป่า จำนวน ๒๕ ฉบับ ในพื้นที่ ๗ อำเภอ ได้แก่ อำเภอปัว อำเภอท่าวังผา อำเภอภูเพียง อำเภอสันติสุข อำเภอเมืองน่าน อำเภอนาน้อย อำเภอเวียงสา อำเภอทุ่งช้าง
- (๔) ฝนทิ้งช่วง จำนวน ๙ ฉบับ ในพื้นที่ ๓ อำเภอ ได้แก่อำเภอเวียงสา อำเภอภูเพียง อำเภอนาน้อย
- (๕) วาตภัย จำนวน ๑๐๖ ฉบับ ในพื้นที่ ๑๔ อำเภอ ยกเว้นอำเภอบ้านหลวง
- (๖) ศัตรูพืชระบาด จำนวน ๓๑ ฉบับ ในพื้นที่ ๑๐ อำเภอ ได้แก่ อำเภอปัว อำเภอนาหมื่น อำเภอแม่จริม อำเภอเวียงสา อำเภอภูเพียง อำเภอสันติสุข อำเภอเมืองน่าน อำเภอท่าวังผา อำเภอบ้านหลวง อำเภอนาน้อย
- (๗) ภัยอื่นๆ จำนวน ๑๕ ฉบับ

* ที่มา : สำนักงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยจังหวัดน่าน ข้อมูล ณ วันที่ ๑๒ กันยายน ๒๕๖๒

๔) ลักษณะดิน

ทรัพยากรดิน แบ่งกลุ่มเนื้อดินตามชุดดิน ประกอบด้วยดินในพื้นที่ราบลุ่ม ดินบริเวณ พื้นที่ตอนที่อยู่เขตดินแห้ง ดินบริเวณพื้นที่ภูเขาสูง และพื้นที่เบ็ดเตล็ด ดังนี้

๑) ดินในพื้นที่ราบลุ่ม พื้นที่ราบลุ่มหรือพื้นที่น้ำขังส่วนใหญ่พบบริเวณพื้นที่ราบตะกอน น้ำพาและตะกอนน้ำ บางส่วนพบบริเวณพื้นที่ราบในหุบเขา สภาพพื้นที่ราบเรียบถึงค่อนข้างราบเรียบ ช่วงฤดูฝนมีน้ำแช่ขังแฉะหรือมีระดับน้ำใต้ดินอยู่ใกล้ผิวดินเป็นเวลานาน การระบายน้ำค่อนข้างเร็วถึงเร็วมาก ดินมีสีเทาหรือสีเทาอ่อน จุดประสีตลอดหน้าตัดดิน ซึ่งบ่งบอกถึงมีน้ำแช่ขังในหน้าตัดดิน ปฏิบัติการดินส่วนใหญ่ เป็นกรดปานกลางถึงเป็นด่างปานกลาง ความอุดมสมบูรณ์ปานกลางถึงสูง ประกอบด้วย ๔ ชุดดิน ได้แก่

/ชุดดินพาน...

ชุดดินพาน (Ph) ชุดดินน่าน (Na) ชุดดินแม่สาย (Ms) และชุดดินดินตะกอนน้ำพาเชิงซ้อนที่มีการระบายน้ำเลว (AC-pd) จำแนกตามกลุ่มเนื้อดินอย่างกว้าง ๆ ได้ ๓ กลุ่ม ดังนี้ (สำนักสำรวจดินและวางแผนการใช้ที่ดิน, ๒๕๔๘ก; ๒๕๔๘ข; ๒๕๔๘ค; สำนักสำรวจดินและวางแผนการใช้ที่ดิน, ๒๕๕๒ก)

(๑) กลุ่มเนื้อดินที่เป็นดินเหนียว มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วน ดินร่วนเหนียวปนทราย แป้งหรือดินเหนียว ส่วนดินล่างเป็นดินเหนียวหรือดินเหนียวปนทรายแป้ง บางบริเวณอาจได้รับอิทธิพลของหินปูนหรือหินอัคนี ทำให้มีเนื้อดินเป็นดินเหนียวจัด ได้แก่ ชุดดินพาน (Ph) ชุดดินน่าน (Na)

(๒) กลุ่มดินร่วนปนทรายแป้ง กลุ่มเนื้อดินที่เป็นดินร่วน มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนปนทราย ดินร่วนปนทรายแป้ง ส่วนดินล่างเป็นดินร่วน ดินร่วนเหนียว ดินร่วนปนทราย ดินร่วนเหนียวปนทรายหรือดินร่วนเหนียวปนทรายแป้ง ได้แก่ ชุดดินแม่สาย (Ms)

(๓) กลุ่มดินร่วน มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วน ได้แก่ชุดดินดินตะกอนน้ำพาเชิงซ้อนที่มีการระบายน้ำเลว (AC-pd)

ตารางที่ ๑ แสดงกลุ่มเนื้อดินตามชุดดินของจังหวัดน่าน

สภาพพื้นที่	สัญลักษณ์แผนที่	รายละเอียด	ชุดดิน	พื้นที่	
				ไร่	ร้อยละ
พื้นที่ลุ่ม	๑	ดินเหนียว	Ph และ Na	๕๓,๕๖๗	๐.๗๕
	๒	ดินทรายแป้ง	Ms	๘๗,๑๙๑	๑.๒๒
	๓	ดินร่วน	AC-pd,	๕๑,๑๓๔	๐.๗๑
พื้นที่ดอน เขตดิน แห้ง	๔	ดินเหนียวเขตดินแห้ง	Bg Cg Mt และ Wi	๑๐๙,๘๗๑	๑.๕๓
	๕	ดินร่วนริมแม่น้ำเขตดินแห้ง	Cm Don, และ Kp	๔๑,๓๐๗	๐.๕๘
	๖	ดินร่วนละเอียดเขตดินแห้ง	Ds และ AC-wd	๕๔,๒๕๙	๐.๗๖
	๗	ดินร่วนหยาบเขตดินแห้ง	Sp	๑,๕๖๑	๐.๐๒
	๘	ดินลึกลับานกลางถึงเศษหินเขตดินแห้ง	Ws	๓๑,๕๕๘	๐.๔๔
	๙	ดินตื้นถึงเศษหินเขตดินแห้ง	Ch Mr และ Ps	๑๓๕,๘๔๑	๑.๘๙
พื้นที่ภูเขาสูง	๑๐	ดินตื้นถึงชั้นหินพื้นเขตดินแห้ง	Li และ Tl	๒๗๙,๙๕๙	๓.๙๐
	๑๑	พื้นที่ที่มีความลาดชันมากกว่า ๓๕ %	SC:slope complex	๖,๐๗๒,๘๘๓	๘๔.๗๐
พื้นที่เปิดเตล็ด-	๑๒	ที่อยู่อาศัย และสิ่งก่อสร้าง	U	๑๒๑,๙๖๒	๑.๗๐
	๑๓	พื้นที่น้ำ	W	๔๙,๒๔๓	๐.๖๙
	๑๔	พื้นที่อื่นๆ		๗๙,๗๐๙	๑.๑๑
รวมเนื้อที่ทั้งหมด				๗,๑๗๐,๐๔๕	๑๐๐.๐๐

/๒) ดินบริเวณ...

๒) ดินบริเวณพื้นที่ตอนที่อยู่เขตดินแห้ง ดินมีช่วงแห้งนานในรอบปีและแห้งติดต่อกันมากกว่า ๔๕ วัน หรือแห้งรวมกันมากกว่า ๙๐ วันในรอบปี การเพาะปลูกพืชจะทำได้เฉพาะในช่วงฤดูฝน หลังจากช่วงนี้จะต้องมีแหล่งน้ำไว้ใช้ในเวลาที่พืชขาดน้ำ มีทำการเกษตรกรรมบริเวณพื้นที่สันดินริมน้ำ เนินตะกอนรูปพัด ตะพักลำน้ำระดับกลางถึงสูง สภาพพื้นที่มีตั้งแต่ราบเรียบ ลูกคลื่น เนินเขาถึงพื้นที่สูงชัน บริเวณพื้นที่ที่ได้รับอิทธิพลของหินและโครงสร้างทางธรณีวิทยา ที่มีกระบวนการกร่อนและการปรับระดับของพื้นที่ทั้งหินตะกอน หินแกรนิต หินบะซอลต์ และภูมิประเทศศาสตร์ มีระดับน้ำใต้ดินอยู่ลึกกว่า ๒ เมตร พื้นที่ราบมีการระบายน้ำของดินดีปานกลางหรือดี พื้นที่ตอนถึงพื้นที่สูงชัน มีการระบายน้ำดีหรือดีมากเกินไป มีสีดำ สีน้ำตาล สีเหลือง หรือสีแดง และอาจพบจุดประสีเล็กน้อย ค่าปฏิกิริยาดินมีตั้งแต่เป็นกรดจัดจนถึงเป็นด่างปานกลาง ความอุดมสมบูรณ์ของดินต่ำถึงสูง ซึ่งขึ้นอยู่กับกระบวนการทางดินและชนิดของวัตถุต้นกำเนิดดิน ประกอบด้วย ๑๖ ชุดดิน ได้แก่ชุดดินบ้านจ้อย (Bg), ชุดดินเชียงของ (Cg) ชุดดินแม่แตง (Mt) ชุดดินวังไทร (Wi) ชุดดินเชียงใหม่ (Cm) ชุดดินดงยางเอน (Don) ชุดดินกำแพงเพชร (Kp) ชุดดินด่านซ้าย (Ds) ชุดดินสันป่าตอง (Sp) ชุดดินตะกอนลำน้ำเชิงซ้อนที่มีการระบายน้ำดี (AC-wd) ชุดดินวังสะพุง (Ws) ชุดดินเชียงคาน (Ch) ชุดดินแมริม (Mr) ชุดดินภูสะนา (Ps) ชุดดินลี่ (Li) และชุดดินท่าลี่ (TU) จำแนกตามกลุ่มเนื้อดินอย่างกว้าง ๆ ได้ ๔ กลุ่ม ดังนี้ (สำนักสำรวจดินและวางแผนการใช้ที่ดิน, ๒๕๔๘ก; ๒๕๔๘ข; ๒๕๔๘ค; สำนักสำรวจดินและวางแผนการใช้ที่ดิน, ๒๕๕๒ก)

(๑) กลุ่มเนื้อดินที่เป็นดินเหนียว มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วน ดินร่วนเหนียวปนทรายแป้ง ดินร่วนเหนียวหรือดินเหนียว ส่วนดินล่างเป็นดินเหนียวหรือดินเหนียวปนทรายแป้ง ได้แก่ชุดดินบ้านจ้อย (Bg) ชุดดินเชียงของ (Cg) ชุดดินแม่แตง (Mt) และชุดดินวังไทร (Wi)

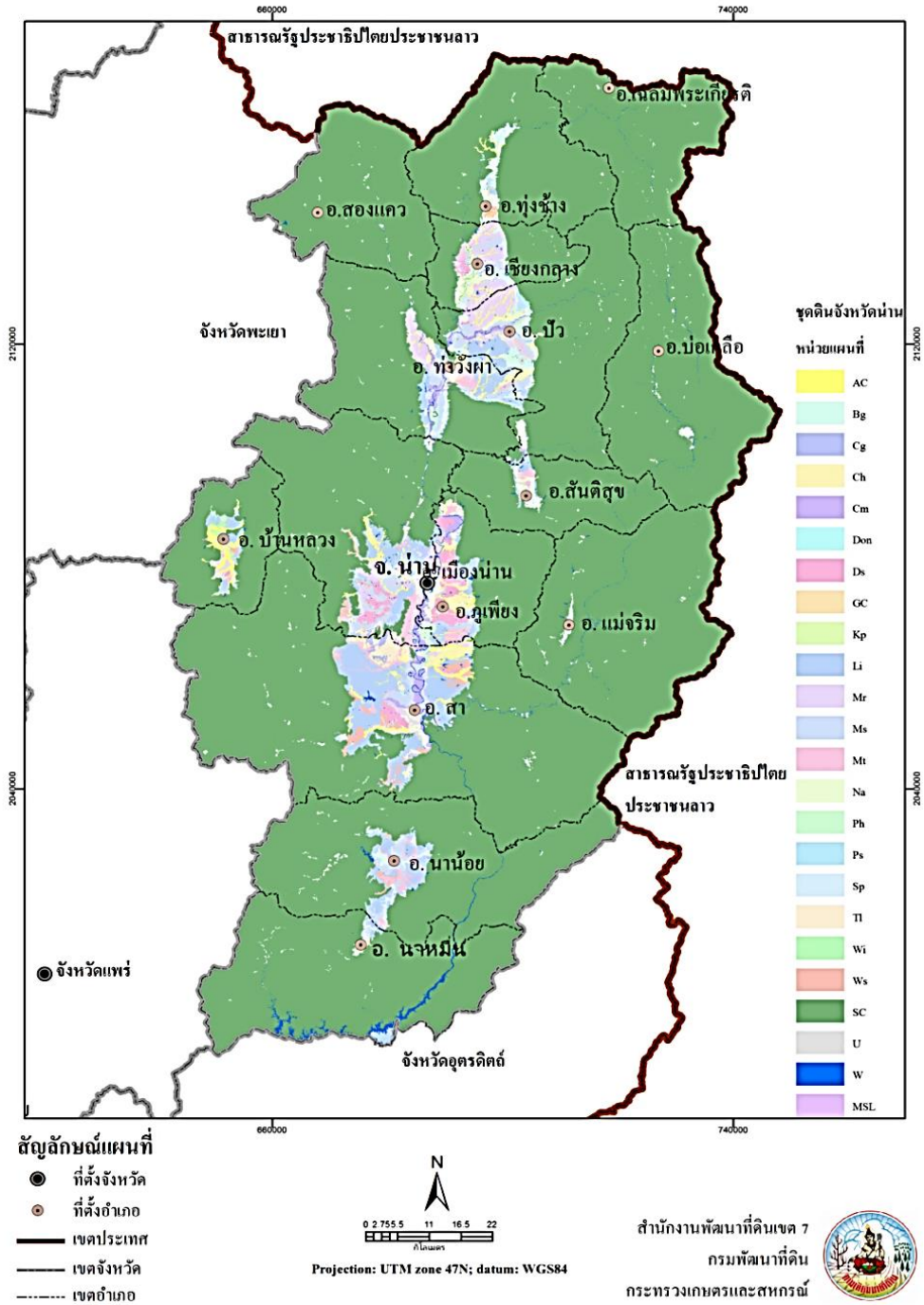
(๒) กลุ่มเนื้อดินที่เป็นดินร่วน มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วน ดินร่วนปนทราย ดินร่วนเหนียวปนทราย ดินร่วนปนทรายแป้ง ส่วนดินล่างเป็นดินร่วน ดินร่วนเหนียว ดินร่วนเหนียวปนทรายหรือดินร่วนเหนียวปนทรายแป้ง ได้แก่ ชุดดินเชียงใหม่ (Cm) ชุดดินดงยางเอน (Don) ชุดดินกำแพงเพชร (Kp) ชุดดินด่านซ้าย (Ds) ชุดดินสันป่าตอง (Sp) และชุดดินตะกอนลำน้ำเชิงซ้อนที่มีการระบายน้ำดี (AC-wd)

(๓) กลุ่มเนื้อดินที่เป็นดินต้น มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนปนทรายหรือดินร่วนเหนียว ส่วนดินล่างเป็นดินร่วน ดินร่วนเหนียวหรือดินเหนียวปนกับกรวดหรือลูกรัง ปริมาณเท่ากับหรือมากกว่าดินลิกปานกลางถึงเศษหินเขตดินแห้ง ได้แก่ ชุดดินวังสะพุง (Ws) ร้อยละ ๓๕ โดยปริมาตรหรือพบชั้นหินพื้นหรือชั้นมาร์ล ภายในความลึก ๕๐ เซนติเมตรจากผิวดิน ได้แก่ ชุดดินเชียงคาน (Ch) ชุดดินแมริม (Mr) ชุดดินภูสะนา (Ps) ชุดดินลี่ (Li) และชุดดินท่าลี่ (TU)

๓) ดินบริเวณพื้นที่ภูเขาสูง มีความลาดชันมากกว่า ๓๕ เปอร์เซ็นต์ ได้แก่ ชุดดินที่ SC ไม่จำแนกดิน
ดังแสดงในแผนที่ และตารางที่ ๒

แผนที่แสดงชุดดินจังหวัดน่าน

แผนที่ชุดดินจังหวัดน่าน

ภาพการจำแนกดินจังหวัดน่าน
ที่มา : สำนักงานพัฒนาที่ดินเขต ๗ (๒๕๕๙)

ตารางที่ ๒ แสดงการจำแนกชุดดิน ของจังหวัดน่าน

สัญลักษณ์	ชุดดิน	เนื้อที่	
		ไร่	ร้อยละ
AC	ชุดดินตะกอนลำนํ้าเชิงซ้อน	๕๙,๑๓๙	๐.๘๒
Bg	ชุดดินบ้านจ้อง	๔๙,๑๔๘	๐.๖๙
Cg	ชุดดินเชียงของ	๔,๗๙๙	๐.๐๗
Ch	ชุดดินเชียงคาน	๔๐,๗๔๒	๐.๕๗
Cm	ชุดดินเชียงใหม่	๓๖,๔๗๔	๐.๕๑
Don	ชุดดินดงยางเอน	๖๐	๐.๐๐
Ds	ชุดดินด่านซ้าย	๔๖,๒๕๔	๐.๖๕
Kp	ชุดดินกำแพงเพชร	๔,๗๗๓	๐.๐๗
Li	ชุดดินลี่	๒,๖๘๗,๔๙	๓.๗๕
Mr	ชุดดินแม่ริม	๘๙๙,๕๒	๑.๒๕
Ms	ชุดดินแม่สาย	๘๗๑,๙๑	๑.๒๒
Mt	ชุดดินแม่แตง	๕๑๕,๖๘	๐.๗๒
Na	ชุดดินน่าน	๔๒๕,๕๒	๐.๕๙
Ph	ชุดดินพาน	๑๑๐,๑๕	๐.๑๕
Ps	ชุดดินภูสะนา	๕๑,๔๗	๐.๐๗
Sp	ชุดดินสันป่าตอง	๑๕,๖๑	๐.๐๒
Tl	ชุดดินท่าลี่	๑๑๒,๑๐	๐.๑๖
Wi	ชุดดินวังไทร	๔๓,๕๖	๐.๐๖
Ws	ชุดดินวังสะพุง	๓๑๕,๕๘	๐.๔๔
SC	พื้นที่ลาดชันเชิงซ้อน	๖,๐๗๒,๘๘๓	๘๔.๗๐
U	ที่อยู่อาศัย	๑๒๑,๙๖๒	๑.๗๐
W	พื้นที่นํ้า	๔๙,๒๔๓	๐.๖๙
MSL	พื้นที่เบ็ดเตล็ด	๗๙,๗๐๙	๑.๑๑
Grand Total	รวมเนื้อที่	๗,๑๗๐,๐๔๕	๑๐๐.๐๐

๑.๑.๒ ลักษณะภูมิอากาศ

๑) ฤดูกาล แบ่งได้ ๓ ฤดู คือ

ฤดูฝน เริ่มตั้งแต่ประมาณสัปดาห์ที่ ๓ ของเดือนพฤษภาคม และไปสิ้นสุดในปลายเดือนกันยายน หรือต้นเดือนตุลาคม ซึ่งในระยะนี้ในเขตภาคกลางยังมีฝนตกหนักอยู่ รวมระยะเวลาของฝน ๔-๕ เดือน ฝนที่ตกในเขตนี้ได้รับอิทธิพลจากลมมรสุมตะวันตกเฉียงใต้ พัดจากอ่าวเบงกอล และอ่าวไทยมาประทะภูเขาในภาคเหนือส่วนหนึ่ง กับอีกส่วนหนึ่งเป็นฝนเกิดจากพายุดีเปรสชันจากฝั่งทะเลจีนใต้เคลื่อนเข้าสู่อ่าวตังเกี๋ยและขึ้นฝั่งประเทศเวียดนาม เลยเข้ามาในแผ่นดินจนถึงเขตประเทศไทย ในระหว่างเดือนกรกฎาคมถึงเดือนกันยายน เมื่อถึงเดือนตุลาคม เมื่อถึงเดือนตุลาคมฝนในเขตนี้ จะเริ่มลดลงมากเนื่องจากลมฝ่ายเหนือจากประเทศจีน เริ่มพัดเข้ามาในเขตนี้ของประเทศไทยเป็นครั้งคราว สลับกับลมใต้จึงจะมีฝน อันเกิดจากการประทะกันของอากาศ ๒ กระแส คือลมฝ่ายใต้ของมรสุมตะวันตกเฉียงใต้ กับลมฝ่ายเหนือของมรสุมตะวันออกเฉียงเหนือบ้างเป็นครั้งคราว เดือนตุลาคมจึงเป็นการเปลี่ยนแปลงของฤดูในเขตนี้ จากฤดูฝนเป็นฤดูหนาว ฝนที่ตกแถบเทือกเขาหลวงพระบางไหลลงสู่แม่น้ำ่าน

ฤดูหนาว เริ่มประมาณกลางเดือนตุลาคม และสิ้นสุดประมาณกลางเดือนกุมภาพันธ์ รวมระยะเวลาของฤดูประมาณ ๓.๕ เดือน- ๔ เดือน ฤดูหนาวในเขตนี้อากาศหนาวเย็นกว่าภาคกลางมาก เนื่องจากลมฝ่ายเหนือหรือลมตะวันออกเฉียงเหนือ ที่พัดจากบริเวณความกดอากาศสูงในประเทศจีนได้พาเอาความหนาวเย็นจากพื้นแผ่นดินของทวีปเอเชียในฤดูหนาวลงมา และถึงภาคเหนือก่อนภาคกลาง ความหนาวเย็นในอากาศยังไม่คลี่คลายออกมา เมื่อมาถึงเขตนี้อากาศยังรักษาความหนาวเย็นไว้ได้มาก ต่อเมื่อลมได้พัดผ่านภาคเหนือลงภาคกลาง ความหนาวเย็นก็คลี่คลายเป็นลำดับ อุณหภูมิของอากาศสูงขึ้นเรื่อยๆ ฉะนั้นอากาศในภาคกลางจึงไม่หนาวเย็นเท่ากับทางภาคเหนือ ซึ่งในฤดูหนาวอากาศลดลงต่ำถึง ๒ องศาเซลเซียส และบนยอดดอยอาจติดลบ จนเกิดเป็นน้ำค้างแข็ง หรือแม่คะนิง

ฤดูร้อน เริ่มประมาณกลางเดือนกุมภาพันธ์และไปสิ้นสุดประมาณกลางเดือนพฤษภาคม รวมระยะเวลาประมาณ ๓ เดือน ในเดือนกุมภาพันธ์ มรสุมตะวันออกเฉียงใต้จากทะเลจีนใต้พัดเข้าสู่อ่าวไทย และประเทศไทยแรงขึ้นเป็นลำดับ ในระยะนี้อาจมีลมฝ่ายเหนือจากประเทศจีนพัดแรงลงมาได้เป็นครั้งคราว อีกเหมือนกัน ซึ่งจะทำให้เกิดการประทะกันของอากาศสองกระแส กระแสหนึ่งเป็นลมฝ่ายเหนือจากประเทศจีนและอีกกระแสเป็นลมฝ่ายใต้จากทะเลจีนใต้ ซึ่งเป็นให้เกิดพายุฤดูร้อนในเขตนี้ได้เป็นครั้งคราวในเดือนมีนาคมและเมษายน อุณหภูมิในเขตนี้สูงขึ้นมากอากาศร้อนอบอ้าวโดยทั่วไป อุณหภูมิของจังหวัดน่านเคยขึ้นสูงสุด ๔๓.๓๐ องศาเซลเซียส ในเดือนเมษายน ปี ๒๕๕๙

๒) ปริมาณน้ำฝน (ข้อมูล ๑๐ ปี)

ในช่วง ๑๐ ปี (พ.ศ. ๒๕๕๒ - ๒๕๖๑) พบว่าปริมาณน้ำฝนเฉลี่ยสูงสุดในปี ๒๕๕๔ เท่ากับ ๑,๙๖๒.๐๐ มิลลิเมตร และปริมาณฝนเฉลี่ยต่ำสุดในปี ๒๕๕๒ และปี ๒๕๕๖ เท่ากับ ๑๐๗ มิลลิเมตร และมีจำนวนวันที่ฝนตกมากที่สุดในปี ๒๕๕๔ จำนวน ๑๒๕ วัน

ตารางที่ ๓ แสดงปริมาณน้ำฝนและจำนวนวันฝนตก ๑๐ ปีย้อนหลัง

ปี	ปริมาณน้ำฝน (มม.)	จำนวนวันฝนตก
๒๕๕๒	๑,๐๙๕.๓๐	๑๐๗
๒๕๕๓	๑,๔๕๖.๘๐	๑๑๕
๒๕๕๔	๑,๙๖๒.๐๐	๑๒๕
๒๕๕๕	๑,๑๕๙.๘๐	๑๒๐
๒๕๕๖	๑,๐๕๓.๒๐	๑๐๗
๒๕๕๗	๑,๐๙๐.๐๐	๑๑๗
๒๕๕๘	๑,๑๓๐.๔๐	๑๑๗
๒๕๕๙	๑,๒๙๖.๕๕	๑๑๘
๒๕๖๐	๑,๑๘๓.๗๕	๑๑๓
๒๕๖๑	๑,๑๑๗.๐๐	๑๑๒
เฉลี่ย	๑,๒๔๗.๐๗	๑๑๘

ที่มา : สถานีอุตุนิยมวิทยาน่าน

๓) อุณหภูมิและความชื้นสัมพัทธ์ (ข้อมูล ๑๐ ปี)

จากสถิติในช่วง ๑๐ ปี (พ.ศ. ๒๕๕๒ – ๒๕๖๑) อุณหภูมิต่ำสุดเฉลี่ย ๑๖.๕๔ องศาเซลเซียส ในปี ๒๕๕๒ และมีอุณหภูมิสูงสุดเฉลี่ย ๓๗.๓๗ องศาเซลเซียส ในปี ๒๕๕๓ และความชื้นสัมพัทธ์เฉลี่ยต่ำสุด ๖๐.๑๗% ในปี ๒๕๕๙ สูงสุดเฉลี่ย ๙๗.๓๐% ในปี ๒๕๖๐

ตารางที่ ๔ แสดงอุณหภูมิต่ำสุด สูงสุด และความชื้นสัมพัทธ์ ๑๐ ปีย้อนหลัง (พ.ศ. ๒๕๕๒ – ๒๕๖๑)

ปี	อุณหภูมิ (°C)				ความชื้นสัมพัทธ์ (%)		
	ต่ำสุด	เฉลี่ย	สูงสุด	เฉลี่ย	ต่ำสุด	สูงสุด	เฉลี่ยทั้งปี
๒๕๕๒	๖.๗๐	๑๖.๕๔	๔๑.๒๐	๓๖.๗๔	๘๘.๕๗	๙๖.๐๓	๙๓.๒๖
๒๕๕๓	๑๑.๘๐	๑๗.๗๔	๔๒.๒๐	๓๗.๓๗	๗๙.๑๗	๙๖.๓๒	๙๑.๕๑
๒๕๕๔	๑๐.๕๐	๑๗.๓๖	๓๘.๒๐	๓๕.๖๗	๘๘.๕๒	๙๖.๒๓	๙๓.๗๐
๒๕๕๕	๙.๑๐	๑๘.๙๐	๓๙.๘๐	๓๖.๒๘	๘๖.๖๑	๙๕.๕๕	๙๒.๐๑
๒๕๕๖	๘.๕๐	๑๘.๐๗	๔๑.๔๐	๓๖.๕๗	๘๒.๔๐	๙๖.๖๕	๙๒.๔๘
๒๕๕๗	๗.๒๐	๑๘.๐๐	๔๐.๔๐	๓๖.๗๐	๘๖.๕๗	๙๖.๑๓	๙๒.๙๓
๒๕๕๘	๑๐.๙๐	๑๘.๗๓	๔๐.๐๐	๓๗.๑๕	๖๗.๐๐	๘๔.๖๕	๗๖.๐๘
๒๕๕๙	๘.๓๐	๑๘.๓๓	๔๓.๓๐	๓๖.๗๘	๖๐.๑๗	๙๖.๑๓	๘๒.๑๕
๒๕๖๐	๑๑.๐๐	๑๘.๘๑	๔๒.๓๐	๓๖.๒๑	๖๔.๐๐	๙๗.๓๐	๗๖.๔๓
๒๕๖๑	๑๗.๐๔	๒๑.๖๘	๓๔.๘๕	๓๓.๑๓	๙๐.๓๕	๙๖.๓๗	๙๓.๗๖

ที่มา : สถานีอุตุนิยมวิทยาน่าน

๑.๑.๓ แหล่งน้ำธรรมชาติ

เนื่องจากจังหวัดน่านมีสภาพภูมิประเทศเป็นเขาและเทือกเขา จึงเป็นแหล่งกำเนิดของลำน้ำ ต้นน้ำลำธาร ที่สำคัญ ๆ หลายสาย โดยมีแม่น้ำน่านเป็นลำน้ำสายหลักของพื้นที่จังหวัดน่าน ซึ่งต้นกำเนิดจากลำน้ำหลายสายทางตอนเหนือของจังหวัดในเขตอำเภอทุ่งช้าง ถึงอำเภอบ่อเกลือ และไหลลงสู่ด้านใต้ผ่านพื้นที่อำเภอทุ่งช้าง เชียงกลาง ท่าวังผา และอำเภอเมือง ลงสู่พื้นที่อำเภอเวียงสา นาน้อย และถึงอำเภอนาหมื่นเข้าสู่พื้นที่จังหวัดอุดรธานี ลำน้ำสายสำคัญต่าง ๆ ที่เป็นแหล่งกำเนิดลำน้ำน่าน ได้แก่

๑) **แม่น้ำน่าน** ประกอบด้วยลุ่มน้ำหลายสายต้นกำเนิดจากดอยภูแวเทือกเขาหลวงพระบาง เป็นเส้นเขตแดนระหว่างประเทศไทยกับประเทศสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาวบริเวณอำเภอบ่อเกลือ จากนั้นไหลวกกลับมาทางตอนใต้ ผ่านอำเภอทุ่งช้าง อำเภอเชียงกลาง อำเภอปัว อำเภอท่าวังผา อำเภอเมืองน่าน อำเภอเวียงสา อำเภอนาน้อย และอำเภอนาหมื่น แล้วไหลเข้าสู่เขต จังหวัดอุดรธานี จังหวัดพิษณุโลก จังหวัดพิจิตร ไปบรรจบรวมกับแม่น้ำปิงที่ปากน้ำโพ จังหวัดนครสวรรค์ แม่น้ำน่านมีความยาวตามลำน้ำ ประมาณ ๗๗๐ กิโลเมตร

๒) **แม่น้ำสา** ต้นกำเนิดเกิดจากเทือกเขาด้านตะวันตกของอำเภอเวียงสา มีน้ำแม่ขิงไหลมาบรรจบทางตอนเหนือแล้วไหลลงสู่ลำน้ำน่าน ที่ตำบลกลางเวียง อำเภอเวียงสา

๓) **แม่น้ำว้า** ต้นกำเนิดจากเทือกเขาจอมด้านตะวันออกของอำเภอปัว ไหลผ่านอำเภอแม่จริม ไปบรรจบกับแม่น้ำน่านที่ตำบลขี้ อำเภอเวียงสา

๔) **แม่น้ำสมุน** ต้นกำเนิดจากเทือกเขาผาจี ซึ่งอยู่ทางด้านตะวันตกเฉียงเหนือของอำเภอเมืองน่าน ไหลผ่านตำบลถ้ำมือง ตำบลไชยสถาน ลงสู่แม่น้ำน่านที่ตำบลคูใต้ อำเภอเมืองน่าน

๕) **แม่น้ำแหง** ต้นกำเนิดจากเทือกเขาแม่ช้าง ด้านตะวันตกของอำเภอนาน้อย ไหลผ่านที่ราบลุ่มอำเภอนาน้อย แล้วไหลย้อนขึ้นไปทางทิศเหนือ ลงสู่แม่น้ำน่านที่ตำบลसान อำเภอเวียงสา

๖) **แม่น้ำปัว** ต้นกำเนิดจากเทือกเขาด้านตะวันออกของอำเภอปัว แล้วไหลลงสู่แม่น้ำน่านด้านตะวันตกที่บ้านสบปัว อำเภอปัว

๗) **แม่น้ำยาว** ต้นกำเนิดจากเทือกเขาด้านตะวันตกเฉียงเหนือของอำเภอเชียงกลางแล้วไหลมาบรรจบกับแม่น้ำน่านที่บ้านสบยาว อำเภอท่าวังผา

๘) **แม่น้ำกอน** ต้นน้ำเกิดจากเทือกเขาต่าง ๆ ในท้องที่อำเภอเชียงกลางและอำเภอทุ่งช้างไหลไปบรรจบแม่น้ำน่านที่ ตำบลเชียงกลาง อำเภอเชียงกลาง

๑.๑.๔ ทรัพยากรธรรมชาติที่สำคัญ

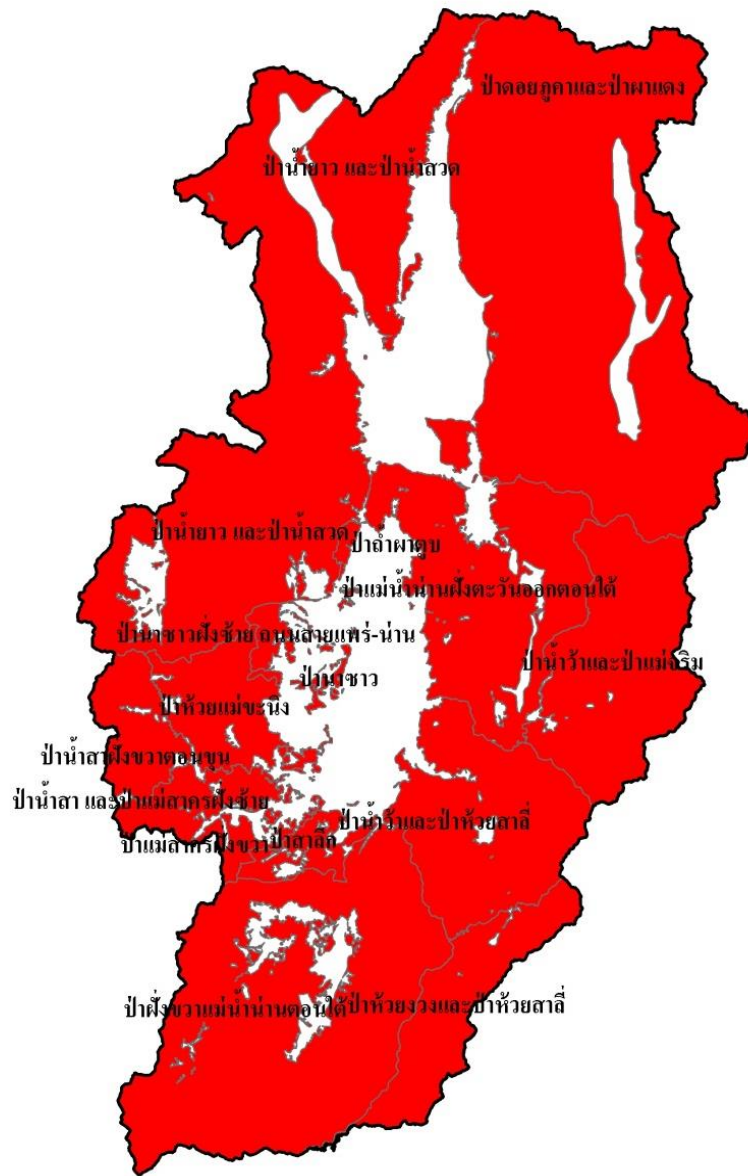
ทรัพยากรป่าไม้ และ พื้นที่ป่าไม้ของจังหวัดน่าน ประกอบด้วย

ป่าสงวนแห่งชาติพื้นที่จังหวัดน่านได้ประกาศกำหนดเป็นเขตป่าสงวนแห่งชาติ ตามพระราชบัญญัติป่าสงวนแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๐๗ ครอบคลุมพื้นที่จังหวัดรวมทั้งสิ้น ๑๖ ป่า เนื้อที่ ๖,๔๙๗,๒๓๒ ไร่ และในปี พ.ศ. ๒๕๓๕ คณะรัฐมนตรีได้มีมติเมื่อวันที่ ๑๐ และ ๑๗ มีนาคม ๒๕๓๕ จำแนกเขตการใช้ประโยชน์ทรัพยากรที่ดินและป่าไม้ในเขตป่าสงวนแห่งชาติ ออกเป็น ๓ ส่วน ได้แก่

- พื้นที่ป่าเพื่อการอนุรักษ์ (โซน C) มีจำนวน ๑๖ ป่า เนื้อที่ ๕,๗๓๘,๕๑๗.๓๗ ไร่
- พื้นที่ป่าเพื่อเศรษฐกิจ (โซน E) มีจำนวน ๑๖ ป่า เนื้อที่ ๗๓๓,๕๖๔.๒๕ ไร่
- พื้นที่ป่าที่เหมาะสมต่อการเกษตร (โซน A) มีจำนวน ๔ ป่า เนื้อที่ ๒๕,๑๕๐.๐๐ ไร่

/แผนที่แสดง...

แผนที่แสดงป่าสงวนแห่งชาติในพื้นที่จังหวัดน่าน จำนวน ๑๖ ป่า

ทรัพยากรป่าไม้

จังหวัดน่านมีทรัพยากรป่าไม้ คิดเป็นพื้นที่ ๒,๙๔๐,๔๓๕.๔๕ ไร่ คิดเป็นร้อยละ ๔๑ ของพื้นที่ทั้งหมด กระจายอยู่ตามเทือกเขาต่างๆ ภายในจังหวัดน่าน ป่าไม้ในจังหวัดน่านหากจะจำแนกตามลักษณะของชนิดป่าสามารถจำแนกได้ ๒ ประเภทใหญ่ ๆ ด้วยกัน ประเภทแรกได้แก่ ป่าผลัดใบ (ป่าเต็งรัง หรือป่าแดง ป่าเบญจพรรณ รวมทั้งป่าแพะและป่าเสื่อมโทรม) มีเนื้อที่ประมาณ ๑.๙๕ ล้านไร่ และป่าอีกประเภท ได้แก่ ป่าไม้ผลัดใบ (ป่าดิบเขา) ซึ่งมีพื้นที่ประมาณ ๐.๙๙ ล้านไร่

/ก.ป่าเต็งรัง...

ก. ป่าเต็งรังหรือป่าแดง (Dipterocarp Forest)

ป่าชนิดนี้มีลักษณะคือ เป็นป่าชนิดป่าผลัดใบ พบได้ทั่ว ๆ ไป ในเขตพื้นที่ที่ดินขาดความอุดมสมบูรณ์มีระดับชั้นหน้าดินที่ตื้น เนื้อดินจะเป็นปนกรวดและหิน (Lateritic Soil) มีการพังทลายของหน้าดินอันเกิดจากการกษัยการ (Erosion) หรือการพังทลายของหิน (Weathering) ค่อนข้างสูงลักษณะของป่าเต็งรังจะเป็นป่าโปร่งสลัดกับทุ่งหญ้า ต้นไม้ส่วนใหญ่จะทิ้งใบในฤดูแล้ง ซึ่งเป็นสาเหตุหนึ่งที่สูงเสริมให้เกิดไฟป่าขึ้นป่าเต็งรังของจังหวัดน่านสามารถแบ่งออกได้หลายประเภทโดยจำแนกตามลักษณะของพันธุ์ไม้ที่ปรากฏอยู่ในบริเวณนั้นๆ ได้แก่

- ป่าเต็งรังที่มีไม้รังขาวเด่น (Pentacme Suavia) สามารถพบได้ในพื้นที่ที่มีความสูง ๗๐๐ เมตรเหนือระดับน้ำทะเลขึ้นไป ระดับหน้าดินจะตื้นที่สุดในตระกูลของป่าเต็งรังด้วยกันความสูงของเรือนยอดไม้จะอยู่ที่ ๒๕ - ๓๕ เมตร

- ป่าเต็งรังที่มีไม้เหียงเด่น (Dipterocarpous Obtusifolius) สามารถพบได้ในพื้นที่ที่มีความสูงประมาณ ๘๐๐-๙๐๐ เมตรเหนือระดับน้ำทะเล หน้าดินมีความลึกกว่าป่าเต็งประเภทแรกมีความสูงของเรือนยอดไม้ประมาณ ๓๐ เมตร

- ป่าเต็งรังที่มีไม้พลวงเด่น (Dipterocarpous Tuberculatus) สามารถพบได้ในพื้นที่ที่มีความสูงประมาณ ๘๐๐ - ๑,๐๐๐ เมตรเหนือระดับน้ำทะเล และจะพบอยู่ในพื้นที่ที่มีระดับหน้าดินลึกที่สุดในตระกูลของป่าเต็งรังด้วยกัน ความสูงของเรือนยอดไม้ของป่าชนิดนี้จะไม่แน่นอน โดยปกติจะพบอยู่ที่ ๒๕-๓๕ เมตร

- ป่าเต็งรังผสมสนเขา (Pine-Dipterocarp Forest) จะสามารถพบได้ในพื้นที่ที่เป็นแถบเปลี่ยนระบบนิเวศน์ (Ecotone) ของป่าเต็งรังและป่าสน ด้วยเหตุนี้จึงสามารถพบได้ในความสูงจากระดับตั้งแต่ ๗๐๐-๑,๐๐๐ เมตรเหนือระดับน้ำทะเล ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับอุณหภูมิเฉพาะพื้นที่ด้วย

ข.ป่าเบญจพรรณชนิดที่มีไม้สัก (Mixed Deciduous Forest With Tectona Grandis)

มักพบในบริเวณพื้นที่ที่มีความอุดมสมบูรณ์ต่ำกว่า ๗๐๐ เมตรลงมา (ระดับต่ำกว่าป่าเต็งรัง) โดยมากจะพบในบริเวณเชิงเขาที่มีดินอุดมสมบูรณ์และมีความชื้นสูงกว่าป่าเต็งรัง โดยเฉพาะบริเวณริมห้วยลำธาร และหุบเขาต่างๆ ไม้เด่นของป่าชนิดนี้ได้แก่ ไม้สัก (Teak หรือ Grandis) ป่าประเภทนี้สามารถที่จะจำแนกออกเป็น ๓ ประเภท คือ

- ป่าเบญจพรรณชื้น จะพบในบริเวณที่มีความชื้นและความอุดมสมบูรณ์สูงที่สุดในตระกูลเบญจพรรณด้วยกัน โดยมากมักพบในบริเวณลุ่มหุบเขาในบริเวณที่ติดกับลำธาร หรือห้วยต่าง ๆ

- ป่าเบญจพรรณแล้ง จะพบในบริเวณที่สูงกว่าประเภทแรก และมีระดับหน้าดินที่ตื้นกว่า

- ป่าเบญจพรรณ ต่ำพบในพื้นที่ที่มีความสูงต่ำที่สุดเมื่อเทียบกับป่าเบญจพรรณสองประเภทแรกพบในบริเวณริมห้วยหรือลำธารต่าง ๆ เช่นเดียวกับป่าเบญจพรรณชื้น แตกต่างกันตรงที่ป่านี้ คุณภาพของดินป่าผลัดใบทั้งสองประเภทนี้ สามารถพบได้ตามแนวแม่น้ำน่าน โดยจะขนานตามแม่น้ำทั้งทางทิศตะวันออกและตะวันตกกระจายตัวตามแนวเหนือใต้ ขนานด้วยป่าดิบเขา

ค.ป่าดิบเขา (Hill Evergreen Forest)

เป็นป่าที่พบในความสูงกว่า ๑,๐๐๐ เมตร ซึ่งสามารถจำแนกได้เป็น ๒ ประเภท คือ ป่าดิบเขา ระดับต่ำ (๑,๐๐๐ - ๑,๕๐๐ เมตร) และป่าดิบเขาระดับสูง (๑,๕๐๐ เมตร ขึ้นไป) พันธุ์ไม้ของป่าในทั้งสองระดับมีความคล้ายคลึงกัน คือ ส่วนใหญ่จะประกอบไปด้วยไม้ก้อต่างๆ เช่น กิ่งหม่น ก้อใบเลื่อม ก้อเดือย และก้อหุยม

/ป่าดิบเขา...

ป่าดิบเขาที่พบส่วนใหญ่ในจังหวัดน่านเป็นป่าดิบเขาระดับต่ำมีพื้นที่ประมาณ ๐.๙๙ ล้านไร่ (ไม่รวมพื้นที่ป่าเสื่อมโทรม) กระจายตามแนวเขาที่ขึ้นน้ำตะวันออก และทิวเขาหลวงพระบางเนื่องจากบริเวณดังกล่าวเป็นพื้นที่สูงชันยากต่อการเข้าถึง และไม่มีเหตุจูงใจเข้าถึง ทำให้ในสวนนี้ คงความเป็นป่าอย่างสมบูรณ์ ป่าดิบเขาในสวนนี้ยังเป็นป่าต้นน้ำที่ป้อนเข้าสู่เขื่อนสิริกิติ์ที่จังหวัดอุตรดิตถ์อีกด้วย
 ที่มา : ศูนย์สารสนเทศ สำนักแผนงานและสารสนเทศ กรมป่าไม้, มีนาคม ๒๕๕๙

๑.๒ ข้อมูลด้านการปกครองของจังหวัด

๑.๒.๑ การแบ่งเขตการปกครอง

จังหวัดน่านแบ่งการปกครองออกเป็น ๑๕ อำเภอ ๙๙ ตำบล ๙๒๓ หมู่บ้าน/ชุมชน องค์การบริหารส่วนจังหวัด ๑ แห่ง เทศบาลเมือง ๑ แห่ง เทศบาลตำบล ๑๘ แห่ง และ อบต. ๘๐ แห่ง

ตารางที่ ๕ แสดงการแบ่งเขตการปกครองของจังหวัดน่าน

อำเภอ	พื้นที่ (ตร.กม.)	ร้อยละ	ที่ว่าการอำเภอ ห่างจากศาลา กลางจังหวัด (กม.)	จำนวน			
				ตำบล	หมู่บ้าน	เทศบาลนคร/ เมือง/ตำบล	อบต.
เมืองน่าน	๙๒๙.๔๖	๘.๑๐	๐	๑๑	๑๓๙	๓	๘
แม่จริม	๙๙๘.๑๕	๘.๗๐	๓๘.๐๐	๕	๓๘	๑	๔
บ้านหลวง	๓๓๘.๒๑	๒.๙๕	๔๕.๐๐	๔	๒๖	-	๔
น่าน้อย	๑,๔๐๘.๑๒	๑๒.๒๗	๖๐.๐๐	๗	๖๘	๒	๖
ปัว	๖๕๗.๓๖	๕.๗๓	๖๐.๐๐	๑๒	๑๐๗	๒	๑๐
ท่าวังผา	๗๐๒.๒	๖.๑๒	๔๓.๐๐	๑๐	๙๑	๑	๙
เวียงสา	๑,๘๙๔.๘๙	๑๖.๕๒	๒๕.๐๐	๑๗	๑๒๘	๓	๑๓
ทุ่งช้าง	๗๖๐.๘๑	๖.๖๓	๙๘.๐๐	๔	๔๐	๒	๓
เชียงกลาง	๒๗๗.๑๒	๒.๔๒	๗๖.๐๐	๖	๖๐	๒	๓
นาหมื่น	๗๘๕.๖๑	๖.๘๕	๘๐.๐๐	๔	๔๘	๑	๓
สันติสุข	๔๑๖.๘๔	๓.๖๓	๓๒.๐๐	๓	๓๑	-	๓
บ่อเกลือ	๘๔๘.๓๔	๗.๓๙	๑๓๓.๐๐	๔	๓๙	๑	๓
สองแคว	๕๔๔.๓๖	๔.๗๕	๘๐.๐๐	๓	๒๕	๑	๒
ภูเพียง	๓๙๑.๙๑	๓.๔๒	๔.๐๐	๗	๖๑	-	๗
เฉลิมพระเกียรติ	๕๑๘.๖๙	๔.๕๒	๑๔๐.๐๐	๒	๒๒	-	๒
รวม	๑๑,๔๗๒.๐๗			๙๙	๘๙๓	๑๙	๘๐

ที่มา : ที่ทำการปกครองจังหวัดน่าน

๑.๒.๒ ข้อมูลประชากร

ประชากรของจังหวัดน่านมีทั้งหมด ๔๗๘,๖๘๖ คนแยกเป็นประชากร ชาย ๒๔๐,๐๔๑ คน ประชากรหญิง ๒๓๘,๖๔๕ คน โดยประชากรที่มีอยู่จริงในพื้นที่จังหวัดน่านจากการสำรวจข้อมูลความจำเป็นพื้นฐาน ปี ๒๕๖๒ จำนวน ๓๓๘,๕๕๘ คน เป็นประชากรชาย ๑๖๙,๕๓๐ คน และประชากรหญิง ๑๖๙,๐๒๘ คน โดยแยกเป็นรายอำเภอแสดงในตารางที่ ๖

/ตารางที่ ๖ ...

ตารางที่ ๖ แสดงจำนวนประชากรของจังหวัดน่าน

อำเภอ	ชาย (คน)	หญิง (คน)	รวมประชากร (คน)	จำนวนครัวเรือน	ข้อมูล จปฐ. ๒๕๖๒*	
					ครัวเรือน	ประชากร (คน)
เมืองน่าน	๔๑,๒๐๔	๔๑,๐๗๕	๘๒,๒๗๙	๓๔,๒๒๘	๑๘,๙๑๕	๕๔,๔๓๗
แม่จริม	๘,๓๐๕	๗,๙๗๒	๑๖,๒๗๗	๔,๘๕๑	๓,๔๙๗	๑๑,๔๒๒
บ้านหลวง	๕,๘๖๐	๕,๗๗๔	๑๑,๖๓๔	๓,๙๐๙	๓,๐๕๑	๘,๖๓๘
น่าน้อย	๑๖,๒๕๖	๑๖,๓๔๔	๓๒,๖๐๐	๑๑,๓๓๘	๗,๘๔๑	๒๒,๑๔๑
ปัว	๓๑,๙๔๖	๓๒,๕๐๑	๖๔,๔๔๗	๒๐,๓๑๓	๑๔,๖๔๙	๔๕,๕๖๖
ท่าวังผา	๒๕,๓๘๓	๒๕,๕๓๘	๕๐,๙๒๑	๑๖,๘๒๓	๑๒,๒๓๘	๓๓,๗๖๐
เวียงสา	๓๕,๓๘๕	๓๕,๑๗๕	๗๐,๕๖๐	๒๕,๑๖๑	๑๗,๒๓๔	๕๒,๖๒๙
ทุ่งช้าง	๙,๕๔๙	๙,๓๕๒	๑๘,๙๐๑	๖,๓๙๒	๔,๑๒๐	๑๓,๔๗๘
เขียงกลาง	๑๓,๕๙๗	๑๓,๗๘๙	๒๗,๓๘๖	๙,๔๙๑	๗,๐๗๕	๑๙,๖๑๑
นาหมื่น	๗,๓๓๐	๗,๑๑๙	๑๔,๔๔๙	๔,๔๓๔	๓,๕๐๗	๑๐,๑๔๙
สันติสุข	๘,๐๓๐	๗,๖๙๘	๑๕,๗๒๘	๔,๙๖๓	๓,๖๘๓	๑๐,๗๐๖
บ่อเกลือ	๗,๗๐๐	๗,๔๑๔	๑๕,๑๑๔	๔,๗๒๑	๓,๒๐๖	๑๒,๘๖๕
สองแคว	๖,๓๙๖	๕,๙๕๒	๑๒,๓๔๘	๓,๖๘๒	๒,๗๕๔	๙,๔๖๗
ภูเพียง	๑๘,๐๓๔	๑๘,๑๒๘	๓๖,๑๖๒	๑๓,๒๑๐	๙,๐๓๑	๒๕,๙๑๙
เฉลิมพระเกียรติ	๕,๐๒๖	๔,๘๑๔	๙,๘๔๐	๓,๓๒๙	๒,๑๓๔	๗,๗๗๐
รวม	๒๔๐,๐๔๑	๒๓๘,๖๔๕	๔๗๘,๖๘๖	๑๖๖,๘๔๕	๑๑๒,๙๓๕	๓๓๘,๕๕๘

ที่มา : สำนักทะเบียนจังหวัดน่าน

* ที่มา กรมการพัฒนชุมชน ข้อมูลความจำเป็นพื้นฐาน ปี ๒๕๖๒ ณ วันที่ ๒๖ สิงหาคม ๒๕๖๒

๑.๓ ข้อมูลด้านสังคม วัฒนธรรม

สังคมคนน่าน ประชากรในจังหวัดน่านมีอยู่อย่างเบาบางเป็นอันดับ ๓ ของประเทศ กระจัดกระจายไปตามสภาพทางภูมิศาสตร์ แบ่งได้เป็นกลุ่มใหญ่ๆ ได้แก่

ชาวไทยวน หรือ คนเมือง ส่วนใหญ่อพยพมาจากเขียงแสนและบริเวณต่างๆ ของล้านนา ซึ่งเป็นประชากรส่วนใหญ่ของจังหวัด

ชาวไทลื้อ (ไทลื้อ, ไทยอง) ส่วนใหญ่อพยพมาจากสิบสองปันนาและหัวเมืองต่างๆ บริเวณที่ราบลุ่มแม่น้ำโขงซึ่งมีทั้งอพยพมาด้วยความสมัครใจและอพยพมาเนื่องจากเกิดศึกสงครามทั้งภายในหัวเมืองลื้อเอง และอพยพมามากที่สุดยุคเก็บฝักใส่ซ้าเก็บข้าใส่เมืองของเจ้ากาวิละแห่งเขียงใหม่ และเจ้าอัครวรปัญญาแห่งนครน่าน และยุคของเจ้าสุมนเทวราช อีกทั้งมีการอพยพเข้ามาเรื่อยๆ ครั้งเกิดการปฏิวัติการปกครองประเทศของจีน ชาวไทลื้ออาศัยตั้งบ้านเรือน อยู่กระจัดกระจายตามลุ่มน้ำต่างๆ ในจังหวัดน่านมีมากที่สุดคือ อำเภอปัวแทบทุกตำบล อำเภอท่าวังผา อำเภอสองแคว อำเภอเขียงกลาง และอำเภอทุ่งช้าง เลยไปถึงอำเภอเฉลิมพระเกียรติ

ภาษาไทลื้อในจังหวัดน่าน แบ่งเป็น ๒ กลุ่ม คือ

(๑) ไทลื้อฝั่งสิบสองปันนาตะวันออก ได้แก่ เมืองลำ เมืองมาง (อาศัยอยู่แถบลุ่มแม่น้ำน่าน บริเวณชุมชนบ้านหนองบัว ตำบลป่าคา อำเภอท่าวังผา และแถวตำบลยอด อำเภอสองแคว) สำเนียงพูดใกล้เคียงกับภาษาไทยอีสานปนลาวพวน

/(๒) ไทลื้อฝั่ง...

(๒) ไทลื้อฝั่งสิบสองปันนาตะวันตก ได้แก่ เมืองยู้ เมืองยอง เมืองเชียงลาบ เมืองเสี้ยว (อาศัยอยู่แถบลุ่มแม่น้ำย่าง บริเวณชุมชนตำบลยม อำเภอท่าวังผา แถบลุ่มแม่น้ำปัว ตำบลศิลาเพชร ตำบลศิลาแลง อำเภอปัว ถึงตำบลห้วยโก๋น อำเภอเฉลิมพระเกียรติ) สำเนียงพูดเหมือนสำเนียงคนยองในจังหวัดลำพูน-เชียงใหม่

ชาวไทพวน หรือ ลาวพวน อยู่ที่บ้านฝายมูล อำเภอท่าวังผา และบ้านหล่มหินพวน อำเภอเวียงสา

ชาวไทเขิน หรือ ชาวชิน อพยพมาจากเชียงตุง ปัจจุบันส่วนใหญ่จะถูกกลืนทางวัฒนธรรมจากคนเมือง ทั้งภาษาพูดและเครื่องแต่งกาย แต่บางหมู่บ้านยังมีการนับถือผีเจ้าเมืองของไทเขินอยู่ จึงรู้ว่าเป็นไทเขิน เช่นบ้านหนองม่วง อำเภอท่าวังผา ส่วนบ้านเชียงยืน ตำบลยม อำเภอท่าวังผา ถูกชาวไทลื้อกลืนวัฒนธรรมจนไม่เหลือเค้าของชาวไทเขิน

ชาวไทใหญ่ หรือ เจี้ยว หรือ ไตโหลง มีถิ่นฐานในรัฐฉาน และเชียงตุง อาศัยอยู่บริเวณแกวอำเภอทุ่งช้าง ในปัจจุบันถูกกลืนวัฒนธรรมจนแทบแยกไม่ออกว่าเป็นชาวไทใหญ่

นอกจากนี้ในบริเวณที่สูงตามไหล่เขายังเป็นชุมชนของชนกลุ่มน้อยที่เรียกกันว่า “ชาวเขา” ได้แก่ ชาวม้ง, เมียน, ลัวะหรือถิ่น, ขมุ รวมถึงชาวตองเหลืองหรือมาบลี ที่อาศัยอยู่ในบริเวณพื้นที่ตำบลแม่ชะนิง อำเภอเวียงสา

ผู้คนในจังหวัดน่านจึงมีภาษาพูดที่หลากหลายด้วยเช่นกัน แต่ส่วนใหญ่จะพูดภาษาไทยถิ่นเหนือหรือคำเมืองสำเนียงน่าน

นอกจากนี้ในบริเวณที่สูงตามไหล่เขายังเป็นชุมชนของชนกลุ่มน้อยที่เรียกกันว่า "ชาวเขา" ได้แก่ ชาวลัวะหรือถิ่น, ม้ง, เมียน, ขมุ, ตองเหลืองหรือมาบลี ที่อาศัยอยู่ในบริเวณพื้นที่ตำบลแม่ชะนิง อำเภอเวียงสา และลาหู่ (มุเซอ)

ตารางที่ ๗ แสดงจำนวนประชากรกลุ่มชาติพันธุ์จังหวัดน่าน

ที่	ชาติพันธุ์	หลังคาเรือน	ครอบครัว	ชาย	หญิง	ชาย (เด็ก)	หญิง (เด็ก)	รวม	ร้อยละ	
									น่าน	ประเทศ
๑	ลัวะ (ละว้า)	๑๐,๕๔๓	๑๒,๑๔๐	๑๖,๐๔๔	๑๕,๗๑๘	๕,๒๙๒	๕,๒๓๑	๔๒,๒๘๕	๔๔.๘๕	๗๑.๙๑
๒	ม้ง (แม้ว)	๔,๖๖๑	๕,๙๐๗	๙,๖๗๒	๙,๗๘๐	๕,๗๘๘	๕,๗๙๗	๓๑,๐๓๗	๓๒.๙๒	๑๔.๙๘
๓	เมียน (เย้า)	๑,๙๕๗	๒,๒๔๐	๔,๘๑๐	๔,๕๙๕	๑,๒๗๖	๑,๒๒๙	๑๑,๙๑๐	๑๒.๖๓	๒๔.๓๖
๔	ขมุ	๒,๑๐๑	๒,๓๗๑	๓,๔๘๑	๓,๓๒๘	๙๓๙	๙๒๐	๘,๖๖๘	๙.๑๙	๖๖.๒
๕	มลาปรี (ตองเหลือง)	๕๐	๖๒	๑๑๐	๑๓๑	๕๒	๖๔	๓๕๗	๐.๓๘	๗๗.๙๕
๖	ลาหู่ (มุเซอ)	๗	๗	๑๑	๘	๔	๓	๒๖	๐.๐๓	๐.๐๒

ที่มา : ทำเนียบชุมชนบนพื้นที่สูง ๒๐ จังหวัดในประเทศไทย พ.ศ. ๒๕๕๙ กรมพัฒนาสังคมและสวัสดิการ กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ องค์การทุนสำหรับเด็กแห่งสหประชาชาติ (UNICEF)

๑.๔ ข้อมูลด้านโครงสร้างพื้นฐาน

๑.๔.๑ การคมนาคม

จังหวัดน่านมีการคมนาคมที่สำคัญ คือ ทางรถยนต์และทางอากาศ เส้นทางรถยนต์มีหลวงแผ่นดินและทางหลวงจังหวัดสำหรับใช้ติดต่อกับกรุงเทพมหานครและจังหวัดใกล้เคียง และการคมนาคมทางอากาศเส้นทางการบินจากจังหวัดน่านไปยังกรุงเทพมหานคร

๑.๔.๒ การสาธารณูปโภค

ในปี ๒๕๖๐ จังหวัดน่านมีการประปา ๒ แห่ง มีกำลังการผลิตรวมทั้งสิ้น ๗.๔ ล้านลูกบาศก์เมตร มีปริมาณน้ำที่ผลิตได้ ๖.๘ ล้านลูกบาศก์เมตร และมีปริมาณน้ำที่จำหน่ายแก่ผู้ใช้ ๔.๔ ล้านลูกบาศก์เมตร ส่วนการไฟฟ้าส่วนภูมิภาคจังหวัดน่านปีงบประมาณ ๒๕๕๙ มีการจำหน่ายกระแสไฟฟ้า ๒๙๖.๕๔ ล้านกิโลวัตต์/ชั่วโมง ซึ่งมีจำนวนผู้ใช้ไฟฟ้าทั้งสิ้น ๑๕๓,๘๖๕ ราย

๑.๕ ข้อมูลด้านเศรษฐกิจของจังหวัด

๑.๕.๑ สภาพเศรษฐกิจโดยทั่วไป ในปี พ.ศ. ๒๕๖๐ สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ รายงานว่าจังหวัดน่านมีมูลค่าผลิตภัณฑ์จังหวัด (GPP) ตามราคาประจำปี ๓๐,๓๐๘ ล้านบาท และมีมูลค่าผลิตภัณฑ์มวลรวมต่อหัว (Per capital GPP) ๗๑,๑๒๑ บาท โดยมีมูลค่าผลิตภัณฑ์มวลรวมจังหวัด (GPP) ภาคเกษตร จำนวน ๘,๕๘๒ ล้านบาท ซึ่งประชากรส่วนใหญ่ประกอบอาชีพทางการเกษตรมีการทำนาข้าวบริเวณที่ราบลุ่มและทำการปลูกพืชไร่ เช่น ยาสูบ ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ ถั่วเขียว ถั่วลิสง และสวนผลไม้ที่ทำการเพาะปลูกมาก ได้แก่ มะม่วง ลำไย มะขามหวาน ขนุนหนั่ง ลิ้นจี่ และส้มเขียวหวาน ที่มีชื่อเสียงของจังหวัดน่าน หรือที่เรียกว่า ส้มสีทอง ด้านอุตสาหกรรมครัวเรือน ส่วนใหญ่มีการทอผ้าพื้นเมือง และการทำเครื่องเงิน

๑.๕.๒ ผลิตภัณฑ์มวลรวมของจังหวัดน่าน (GPP)

มูลค่าผลิตภัณฑ์มวลรวมของจังหวัดน่าน ประจำปี ๒๕๖๐ เป็น ๓๑,๓๐๘ ล้านบาท เพิ่มขึ้นจากปี ๒๕๕๙ ร้อยละ ๓.๓๙ และมีมูลค่าผลิตภัณฑ์มวลรวมภาคการเกษตรจังหวัดน่าน ประจำปี ๒๕๖๐ เป็น ๘,๕๘๒ ล้านบาท คิดเป็นร้อยละ ๒๗.๔๑ ของผลิตภัณฑ์ของจังหวัดน่าน โดยมีสัดส่วนมูลค่าผลิตภัณฑ์มวลรวมภาคการเกษตรจังหวัดน่าน ประจำปี พ.ศ. ๒๕๖๐ ดังนี้

- ๑) การเพาะปลูก คิดเป็น ๘๔.๓๙ % ของมูลค่า GPP ภาคเกษตร (๗,๒๔๒.๓๕ ล้านบาท)
- ๒) ปศุสัตว์ คิดเป็น ๙.๘๗ % ของมูลค่า GPP ภาคเกษตร (๘๘๗.๐๔ ล้านบาท)
- ๓) ประมง คิดเป็น ๑.๕๔ % ของมูลค่า GPP ภาคเกษตร (๑๓๒.๑๖ ล้านบาท)
- ๔) บริการเกษตร/ป่าไม้ปลูก คิดเป็น ๔.๒๑ % ของมูลค่า GPP ภาคเกษตร (๓๖๑.๓๐ ล้านบาท)

/ตาราง...

ตารางที่ ๘ แสดงผลิตภัณฑ์มวลรวมของจังหวัดน่าน (GPP) ปี ๒๕๕๖-๒๕๖๐

สาขาการผลิต	๒๕๕๖	๒๕๕๗	๒๕๕๘	๒๕๕๙	๒๕๖๐
ภาคเกษตรกรรม	๘,๔๒๖	๙,๑๙๑	๙,๒๖๑	๘,๕๔๖	๘,๕๘๒
เกษตรกรรม การป่าไม้ และการประมง	๘,๔๒๖	๙,๑๙๑	๙,๒๖๑	๘,๕๔๖	๘,๕๘๒
ภาคนอกเกษตรกรรม	๑๗,๗๖๐	๑๘,๐๐๒	๑๙,๘๙๒	๒๑,๗๓๖	๒๒,๗๒๖
การทำเหมืองแร่และเหมืองหิน	๑๗๒	๑๔๗	๑๗๗	๒๒๗	๒๖๙
การผลิตอุตสาหกรรม	๑,๓๕๗	๑,๕๒๑	๑,๖๖๒	๑,๘๘๒	๒,๐๕๗
ไฟฟ้า ก๊าซ และระบบปรับอากาศ	๒๙๑	๓๑๐	๒๙๙	๓๑๒	๓๓๓
การประปาและการจัดการของเสีย	๖๒	๗๗	๘๒	๘๔	๑๐๑
การก่อสร้าง	๑,๔๔๙	๑,๓๗๔	๑,๖๒๕	๑,๘๓๗	๑,๘๓๓
การขายส่ง การขายปลีก การซ่อมยานยนต์และจักรยานยนต์	๒,๕๓๓	๒,๙๒๒	๓,๓๐๗	๓,๕๘๐	๓,๗๗๑
การขนส่ง และสถานที่เก็บสินค้า	๓๓๖	๓๗๔	๔๓๖	๕๐๓	๕๙๖
ที่พักแรมและบริการด้านอาหาร	๑๑๐	๑๑๐	๑๓๘	๑๔๕	๑๗๔
ข้อมูลข่าวสารและการสื่อสาร	๒๔๖	๒๖๖	๓๑๔	๒๑๓	๒๔๐
การเงินและการประกันภัย	๑,๙๒๑	๒,๒๑๐	๒,๔๗๖	๒,๘๕๒	๒,๙๕๒
กิจกรรมเกี่ยวกับบอสังหาริมทรัพย์	๑,๔๙๖	๑,๒๒๘	๑,๒๘๑	๑,๖๙๓	๑,๖๐๑
กิจกรรมวิชาชีพ วิทยาศาสตร์และกิจกรรมทางวิชาการ	๑	๑	๑	๑	๑
กิจกรรมการบริหารและบริการสนับสนุนอื่น	๑๑๙	๑๑๕	๑๑๑	๙๕	๑๑๓
การบริหารราชการ การประกันประเทศ ฯ	๒,๗๘๓	๒,๐๓๒	๒,๕๑๘	๒,๖๓๒	๒,๗๗๖
การศึกษา	๓,๔๐๙	๓,๗๓๔	๓,๘๑๕	๓,๙๒๘	๓,๙๖๗
กิจกรรมด้านสุขภาพและงานสังคมสงเคราะห์	๑,๐๒๔	๑,๑๒๘	๑,๑๘๘	๑,๒๖๖	๑,๔๓๑
ศิลปะ ความบันเทิงและนันทนาการ	๕๗	๕๗	๕๖	๗๑	๘๔
กิจกรรมการบริการด้านอื่นๆ	๓๙๒	๓๙๕	๔๐๘	๔๑๔	๔๒๖
ผลิตภัณฑ์มวลรวมจังหวัด (GPP)	๒๖,๑๘๖	๒๗,๑๙๓	๒๙,๑๕๓	๓๐,๒๘๑	๓๑,๓๐๘
ผลิตภัณฑ์มวลรวมจังหวัดต่อหัว (บาท)	๕๘,๔๗๕	๖๐,๙๘๓	๖๕,๖๔๔	๖๘,๔๗๗	๗๑,๑๒๑
จำนวนประชากร (๑,๐๐๐คน)	๔๔๘	๔๔๖	๔๔๔	๔๔๒	๔๔๐

/๒. ข้อมูล...

๒. ข้อมูลด้านการเกษตรที่สำคัญของจังหวัด

๒.๑ ครุฑเรือเกษตรและแรงงานภาคการเกษตร

จังหวัดน่านมีจำนวนครุฑเรือ ทั้งหมด ๑๖๖,๘๔๕ ครุฑเรือ แยกเป็นครุฑเรือภาคเกษตร ทั้งหมด ๖๘,๗๖๑ ครุฑเรือ และมีแรงงานภาคเกษตรทั้งหมด ๑๑๑,๕๕๘ ราย

ตารางที่ ๙ แสดงจำนวนครุฑเรือเกษตรกรของจังหวัดน่าน

อำเภอ	จำนวนครุฑเรือ*	จำนวนครุฑเรือ เกษตร**	ร้อยละจำนวน ครุฑเรือ เกษตร/ครุฑเรือทั้งหมด
เมืองน่าน	๓๔,๒๒๘	๑๐,๗๑๔	๓๑.๓๐
แม่จริม	๔,๘๕๑	๓,๓๖๑	๖๙.๒๘
บ้านหลวง	๓,๙๐๙	๒,๖๖๙	๖๘.๒๘
น่าน้อย	๑๑,๓๓๘	๖,๖๖๒	๕๘.๗๖
ปัว	๒๐,๓๑๓	๑๐,๖๐๑	๕๒.๑๙
ท่าวังผา	๑๖,๘๒๓	๑๐,๔๕๐	๖๒.๑๒
เวียงสา	๒๕,๑๖๑	๑๔,๔๐๙	๕๗.๒๗
ทุ่งช้าง	๖,๓๙๒	๓,๔๙๑	๕๔.๖๒
เขียงกลาง	๙,๔๙๑	๔,๙๕๘	๕๒.๒๔
นาหมื่น	๔,๔๓๔	๓,๐๕๒	๖๘.๘๓
สันติสุข	๔,๙๖๓	๓,๒๗๗	๖๖.๐๓
บ่อเกลือ	๔,๗๒๑	๓,๒๒๘	๖๘.๓๘
สองแคว	๓,๖๘๒	๒,๓๙๗	๖๕.๑๐
ภูเพียง	๑๓,๒๑๐	๖,๔๓๕	๔๘.๗๑
เฉลิมพระเกียรติ	๓,๓๒๙	๒,๔๗๔	๗๔.๓๒
รวม	๑๖๖,๘๔๕	๘๘,๑๗๘	๕๒.๘๕

* ที่มา : สำนักงานแรงงานจังหวัดน่าน

** ที่มา : การปรับปรุงทะเบียนเกษตรกร ณ วันที่ ๓๐ กันยายน ๒๕๖๑

๒.๒ การใช้ที่ดินเพื่อการเกษตร

๒.๒.๑ การใช้ประโยชน์ที่ดินเพื่อการเกษตร

พื้นที่ใช้ประโยชน์ทางการเกษตรของจังหวัดน่านมีทั้งหมด ๒,๕๑๘,๙๕๒ ไร่ คิดเป็นร้อยละ ๓๕.๑๓ ของพื้นที่ทั้งหมด จากข้อมูลแผนที่ใช้ประโยชน์ของกรมพัฒนาที่ดิน (พ.ศ. ๒๕๕๙) สามารถจำแนกพื้นที่การใช้ประโยชน์ที่ดินทางการเกษตรเป็น พื้นที่นาข้าว พื้นที่ปลูกไม้ยืนต้น/ไม้ผล พื้นที่ปลูกพืชไร่ พื้นที่ปลูกพืชสวน พื้นที่ไร่มุขเวียน พื้นที่ทำเกษตรผสมผสาน พื้นที่เพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ และพื้นที่ทุ่งหญ้าเลี้ยงสัตว์ ดังแสดงในตารางที่ ๑๐

/การใช้...

ตารางที่ ๑๐ แสดงการใช้ประโยชน์ที่ดินจังหวัดน่าน

ลักษณะพื้นที่	พื้นที่ (ไร่)	ร้อยละ
พื้นที่ทั้งหมดของจังหวัดน่าน	๗,๑๗๐,๐๔๕	๑๐๐
พื้นที่ป่า	๔,๔๒๙,๓๙๔	๖๑.๗๗
- ป่าสมบูรณ์	๔,๓๑๖,๒๑๒	๖๐.๑๙
- ป่ารกร้าง	๑๑๓,๑๘๒	๑.๕๘
พื้นที่ทางการเกษตร	๒,๕๒๖,๓๒๐	๓๕.๒๓
- พื้นที่นาข้าว	๒๒๖,๐๓๓	๓.๑๕
- พืชไร่	๕๐๙,๙๖๓	๗.๑๐
- ไม้ยืนต้น	๔๑๒,๗๖๕	๕.๗๖
- ไม้ผล	๒๐๕,๓๔๒	๒.๘๗
- พืชสวน	๑,๓๕๓	๐.๐๒
- ไร่มวนเวียน	๑,๑๖๙,๓๘๐	๑๖.๓๑
- ท่งหญ้าและโรงเรือนเลี้ยงสัตว์	๙๑๙	๐.๐๑
- สถานที่เพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ	๑๙๓	-
- เกษตรผสมผสาน	๓๗๒	๐.๐๑
พื้นที่ชุมชนและสิ่งปลูกสร้าง	๑๓๙,๐๒๒	๑.๙๕
พื้นที่แหล่งน้ำ	๕๑,๘๙๐	๐.๗๒
พื้นที่เบ็ดเตล็ด	๒๓,๔๒๕	๐.๓๒
- พื้นที่ลุ่ม	๕๘๒	๐.๐๑
- พื้นที่เบ็ดเตล็ด	๒๒,๘๔๓	๐.๓๒

ที่มา : สถานีพัฒนาที่ดินน่าน ; ๒๕๖๑

๒.๒.๒ พื้นที่ส่งเสริมและพัฒนาอาชีพตามโครงการแก้ไขปัญหาที่ดินตามนโยบายรัฐบาล (คทช.)

เนื่องจากรัฐบาลนำโดย พล.อ.ประยุทธ์ จันทร์โอชา นายกรัฐมนตรีและหัวหน้าคณะรักษาความสงบแห่งชาติ (คสช.) และคณะรัฐมนตรี ได้ให้ความสำคัญกับการแก้ปัญหาไร่ที่ทำกินและที่อยู่อาศัย ของประชาชนเพื่อลดความเหลื่อมล้ำทางสังคม การรักษาทรัพยากรทางธรรมชาติ และการสร้างสมดุลระหว่างการอนุรักษ์ควบคู่กับการใช้ประโยชน์อย่างยั่งยืน จึงมีข้อสั่งการให้กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ดำเนินการแต่งตั้งคณะกรรมการนโยบายที่ดินจังหวัด เพื่อแก้ไขปัญหาที่ดินทำกิน โดยให้มีผู้แทนส่วนราชการ ที่เกี่ยวข้องร่วมเป็นกรรมการ รวมทั้งให้มีผู้แทนจากภาคเอกชน และภาคประชาชนในพื้นที่เข้ามามีส่วนร่วมในคณะกรรมการด้วย การจัดที่ดินทำกินให้ชุมชนตามนโยบายรัฐบาล (คทช.) ดำเนินงานภายใต้ต้นนโยบายของรัฐบาลที่ได้แถลงไว้ต่อสภานิติบัญญัติแห่งชาติ เมื่อวันที่ ๑๒ กันยายน ๒๕๕๗ เรื่องการรักษาความมั่นคงของฐานทรัพยากรและการสร้างสมดุลระหว่างการอนุรักษ์กับการใช้ประโยชน์อย่างยั่งยืน เป็นการจัดที่ดินทำกินให้แก่ผู้ยากไร้ ไม่มีที่ดินทำกิน และที่อยู่อาศัยในลักษณะแปลงรวม โดยไม่ให้กรรมสิทธิ์ แต่เป็นการอนุญาตให้เข้าทำประโยชน์ในที่ดินของรัฐเป็นกลุ่มหรือชุมชนในรูปแบบสหกรณ์หรือรูปแบบอื่นที่เหมาะสม การส่งเสริมการประกอบอาชีพตามศักยภาพของพื้นที่ และจัดให้มีการปลูกป่าเพิ่มเติมในพื้นที่ที่มีความเหมาะสม รวมทั้งพิจารณาออกกฎหมายเพื่อให้ประชาชนใช้ประโยชน์ในที่ดินของรัฐอย่างสูงสุด แต่ประชาชนที่เข้าใช้ประโยชน์ในพื้นที่ไม่สามารถนำมาเรียกร้องให้รัฐออกเอกสารสิทธิ์ เช่น โฉนดที่ดิน เพื่อป้องกันมิให้มีการถ่ายโอนทรัพย์สินของรัฐไปยังกลุ่มผลประโยชน์ในภายหลังได้

/จังหวัดน่าน...

จังหวัดน่านมีพื้นที่เป้าหมายดำเนินงานตามโครงการแก้ไขปัญหาดินที่ดินตามนโยบายรัฐบาล (คทช.) จำนวนประมาณ ๒๔๐,๐๐๐ ไร่ ปัจจุบันดำเนินการแล้วใน ๑๖ พื้นที่ ๘๑,๒๓๗ ไร่ ๒ งาน ๒๓ ตารางวา ผู้ครอบครอง ๖,๘๙๗ ราย ๙,๘๒๕ แปลง และอยู่ระหว่างรอการพิจารณาอนุมัติ จำนวน ๕ พื้นที่ ๔๒,๑๗๔ ไร่ ๓ งาน ๗๔ ตารางวา ผู้ครอบครอง ๔,๕๑๖ ราย ๗,๓๕๑ แปลง ดังนี้

๑) สรุปการจัดที่ดินให้ชุมชนตามนโยบายรัฐบาล (คทช.) ท้องที่จังหวัดน่าน ปีงบประมาณ ๒๕๕๙ จำนวน ๖ พื้นที่ ดังแสดงในตารางที่ ๑๑

ตารางที่ ๑๑ พื้นที่การจัดที่ดินตามนโยบาย คทช. ปี ๒๕๕๙

ที่	ตำบล	อำเภอ	ราย	แปลง	ไร่	ขออนุญาตตามมาตรา ๑๖ (ไร่)	หมายเหตุ
๑	ตาลชุม	ท่าวังผา	๑๕๔	๒๑๔	๑,๗๗๙	๒,๓๕๓	ป่าน้ำยาว และป่าน้ำสวด
๒	ยอด	สองแคว	๔๖๗	๑,๑๓๘	๕,๐๒๒	๖,๒๖๙	ป่าน้ำยาว และป่าน้ำสวด
๓	บ้านพี	บ้านหลวง	๒๕๖	๓๑๖	๓,๒๓๘	๓,๔๕๔	ป่าน้ำยาว และป่าน้ำสวด
๔	เปือ	เขียงกลาง	๒๕	๒๘	๑๖๗	๑๘๓	ป่าน้ำยาว และป่าน้ำสวด
๕	บัวใหญ่	น่าน้อย	๔๕๖	๔๗๙	๒,๗๐๑	๒,๗๙๖	ป่าฝั่งขวาแม่น้ำน่านตอนใต้
๖	ป่าแลหวง	สันติสุข	๖๓๓	๙๖๒	๘,๔๓๖	๑๐,๔๕๒	ป่าแม่น้ำน่านฝั่งตะวันออกตอนใต้
	รวม	๖ อำเภอ	๑,๙๙๑	๓,๑๓๗	๒๑,๓๔๓	๒๕,๕๐๗	

๒) สรุปการจัดที่ดินให้ชุมชนตามนโยบายรัฐบาล (คทช.) ท้องที่จังหวัดน่าน ปีงบประมาณ ๒๕๖๐ จำนวน ๕ พื้นที่ ดังแสดงในตารางที่ ๑๒

ตารางที่ ๑๒ พื้นที่การจัดที่ดินตามนโยบาย คทช. ปี ๒๕๖๐

ที่	ตำบล	อำเภอ	ราย	แปลง	ไร่	ขออนุญาตตามมาตรา ๑๖ (ไร่)	หมายเหตุ
๑	พงษ์	สันติสุข	๕๒๕	๗๐๐	๕๐๒๑-๒-๙๒	๕,๒๕๖-๐-๕๔	ป่าแม่น้ำน่านฝั่งตะวันออกตอนใต้
๒	คูพงษ์	สันติสุข	๕๑๕	๗๑๔	๖,๗๗๔-๐-๐๒	๗,๑๒๖-๑-๐๒	ป่าแม่น้ำน่านฝั่งตะวันออกตอนใต้
๓	ซึ้ง	เวียงสา	๔๓๓	๖๔๕	๖,๒๕๑-๑-๕๓	๖,๙๒๖-๓-๖๖	ป่าน้ำว้า และป่าห้วยสาสี่
๔	ไหล่น่าน	เวียงสา	๗๔๗	๘๓๑	๙,๘๒๔-๓-๕๑	๑๑,๒๐๑-๓-๖๖	ป่าน้ำว้า และป่าห้วยสาสี่
๕	ดงพญา	บ่อเกลือ	-	-	-	๑๗๖	ป่าดอยภูคาและป่าผาแดง
	รวม	๓ อำเภอ	๒,๒๒๐	๒,๘๙๐	๒๗,๘๗๒-๐-๕๙	๓๐,๖๘๗-๐-๓๓	

๓) สรุปการจัดที่ดินให้ชุมชนตามนโยบายรัฐบาล (คทช.) ท้องที่จังหวัดน่าน ปีงบประมาณ ๒๕๖๑ จำนวน ๕ พื้นที่ ดังแสดงในตารางที่ ๑๓

/ตารางที่...

ตารางที่ ๑๓ พื้นที่การจัดที่ดินตามนโยบาย คทช. ปี ๒๕๖๑

ที่	ตำบล	อำเภอ	ราย	แปลง	ไร่	ขออนุญาตตาม มาตรา ๑๖ (ไร่)	หมายเหตุ
๑	- แม่สาคร - อ่าวนาไลอย	เวียงสา	๓๐๗	๔๑๗	๓,๖๑๗-๐-๖๔	๓,๖๒๖-๓-๖๙	ป่าแม่สาครฝั่งขวา
๒	- แม่ชะนิง - ยาบห้วยนา - ปงสนุก	เวียงสา	๔๒๙	๖๕๐	๔,๑๗๕-๓-๓๕	๔,๒๗๘-๑-๔๘	ป่าห้วยแม่ชะนิง
๓	- ผาสิ่งห์ - บ่อ	เมือง	๑๐๑	๑๕๐	๕๖๘-๓-๕๘	๕๗๑-๐-๑๗	ป่าถ้ำผาดูบ
๔	ยาบห้วยนา	เวียงสา	๒๖๖	๓๔๖	๔,๔๗๐-๑-๒๔	๔,๕๓๒-๐-๒๓	ป่าน้ำสาฝั่งขวาตอนขุน
๕	- ทุ่งช้าง - เปือ - ผาดอ - ตาลชุม - ป่าคากหลวง - บ้านพี - สวด - ยอด - ชนแดน - สะเนี่ยน - บ่อ - ผาสิ่งห์	ทุ่งช้าง เชียงกลาง ท่าวังผา บ้านหลวง สองแคว เมือง	๑,๕๘๓	๒,๒๓๕	๑๙,๑๙๐-๐-๘๓	๑๙,๒๕๑-๓-๙๑	ป่าน้ำยาวและ ป่าน้ำสวด
	รวม	๘ อำเภอ	๒,๖๘๖	๓,๗๙๘	๓๒,๐๒๒-๑-๖๔	๓๒,๒๖๐-๑-๔๘	

๔) สรุปการจัดที่ดินให้ชุมชนตามนโยบายรัฐบาล (คทช.) ท้องที่จังหวัดน่าน ปีงบประมาณ ๒๕๖๑ ที่รอกการพิจารณา จำนวน ๕ พื้นที่ ดังแสดงในตารางที่ ๑๔

ตารางที่ ๑๔ พื้นที่การจัดที่ดินตามนโยบาย คทช. ปี ๒๕๖๑ ที่อยู่ระหว่างการพิจารณา

ป่าสงวนแห่งชาติ	ผู้ครอบครอง			ขอบเขตพื้นที่	หมายเหตุ
	ราย	แปลง	ไร่		
๑. ป่าแม่ น้ำ่านฝั่งตะวันออกตอนใต้	๒,๐๘๘	๔,๐๒๕	๒๒,๗๐๗-๑-๔๔	๒๓,๐๒๖-๑-๒๔	
๒. ป่าน้ำว่าและป่าแม่จริม	๑๑๖	๑๖๘	๕๑๙-๒-๖	๕๒๐-๐-๓๐	
๓. ป่าแม่ น้ำสาและป่าแม่สาครฝั่งซ้าย	๔๔๐	๖๑๙	๒,๗๒๕-๐-๘๙	๒,๘๖๖-๐-๙๓	
๔. ป่านาขาว ถนนสายแพร่-น่าน	๘๒	๑๐๐	๓๔๗-๓-๔๒	๓๕๕-๐-๖๖	
๕. ป่าฝั่งขวาแม่ น้ำ่านตอนใต้	๑,๗๙๐	๒,๔๓๙	๑๕,๘๗๔-๓-๙๓	๑๖,๔๘๕-๒-๓๔	
รวม	๔,๕๑๖	๗,๓๕๑	๔๒,๑๗๔-๓-๗๔	๓๓,๒๕๓-๑-๔๗	

ที่มา : สำนักงานทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมจังหวัดน่าน ๒๒ พฤษภาคม ๒๕๖๒

๒.๓ แหล่งน้ำเพื่อการเกษตร

๒.๓.๑ แหล่งน้ำในเขตชลประทาน

แหล่งน้ำในเขตชลประทานของจังหวัดน่านมีทั้งหมด ๓๘ แห่ง มีพื้นที่รับประโยชน์ทั้งหมด ๗๓,๒๒๗ ไร่ คิดเป็น ๕.๑๗% ของพื้นที่การเกษตรทั้งหมด

ตารางที่ ๑๕ แหล่งน้ำในเขตชลประทาน

แหล่งน้ำ	จำนวน (แห่ง)	ความจุ (ล้าน ลบ.ม.)	พื้นที่รับประโยชน์ (ไร่)
อ่างเก็บน้ำขนาดกลาง	๔	๒๕.๔๙	๑๑,๖๙๒
อ่างเก็บน้ำขนาดเล็ก	๒๙	๑๔.๐๒	๓๐,๑๕๐
ฝายขนาดกลาง	๕	-	๓๑,๓๘๕
รวม	๓๘	๓๙.๕๑	๗๓,๒๒๗

ที่มา : โครงการชลประทานน่าน ปี ๒๕๖๒

๒.๓.๒ แหล่งน้ำนอกเขตชลประทาน (๙๔.๘๒% ของพื้นที่การเกษตรทั้งหมด)

๑) แหล่งน้ำนอกเขตชลประทานที่สำคัญได้แก่ แม่น้ำสายหลัก จำนวน ๗ สาย ซึ่งในแต่ละปีจะมีน้ำท่าประมาณ ๔๕ ล้านลูกบาศก์เมตร มีแหล่งน้ำขนาดเล็กที่อยู่ภายใต้การดูแลขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจำนวน ๔๐ แห่ง บ่อบาดาลขนาดเล็ก จำนวน ๑,๑๘๕ แห่ง และแหล่งอื่นๆ ที่พบจากการสำรวจของกรมทรัพยากรน้ำ กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ซึ่งมีความจุประมาณ ๔๔.๔๗ ล้าน ลบ.ม. ดังแสดงในตารางที่ ๑๖

ตารางที่ ๑๖ แสดงแหล่งน้ำเพื่อการเกษตรนอกเขตชลประทาน

แหล่งน้ำ	จำนวน (แห่ง)	น้ำท่า/ความจุ (ล้าน ลบ.ม.)
แม่น้ำสายหลัก	๗	มีปริมาณน้ำท่าประมาณ ๔๕
อ่างน้ำขนาดเล็ก (อปท.)	๔๐	๑๓.๖๔
บ่อบาดาล	๑,๑๘๕	๑.๑๓
จากการสำรวจของกรมทรัพยากรน้ำ	-	๔๔.๔๗

ที่มา : โครงการชลประทานน่าน ปี ๒๕๖๒

๒) แหล่งน้ำในไร่นานอกเขตชลประทาน ซึ่งดำเนินการส่งเสริมโดยสถานีพัฒนาที่ดินน่าน ประกอบด้วย อ่าง/สระเก็บน้ำ จำนวน ๑๐๐ แห่ง ระบบส่งน้ำในไร่นา จำนวน ๙๕ แห่ง แหล่งน้ำในไร่นานอกเขตชลประทาน ๔,๘๐๓ แห่ง ซึ่งจะมีพื้นที่รับประโยชน์ทั้งหมด ๑๔,๔๐๙ ไร่ ดังแสดงในตารางที่ ๑๗

/ตารางที่ ...

ตารางที่ ๑๗ แสดงแหล่งน้ำขนาดเล็กในไร่นาเพื่อการเกษตร

ที่	อำเภอ	อ่างเก็บน้ำ/ สระเก็บน้ำ	ระบบส่งน้ำในไร่นา	แหล่งน้ำในไร่นา นอกเขตชลประทาน	พื้นที่รับประโยชน์ (ไร่)
๑	เมืองน่าน	๑๖	๑๓	๗๑๘	๒,๑๕๔
๒	ภูเพียง	๑๐	๔	๓๔๔	๑,๐๓๒
๓	ท่าวังผา	๓	๙	๔๓๘	๑,๓๑๔
๔	เวียงสา	๒๐	๒๗	๑,๒๗๗	๓,๘๓๑
๕	น่าน้อย	๑๓	๑๓	๔๑๙	๑,๒๕๗
๖	นาหมื่น	๙	๕	๖๑	๑๘๓
๗	แม่จริม	๑	๐	๑๘๖	๕๘๘
๘	บ้านหลวง	๒	๒	๒๒๕	๖๗๕
๙	สันติสุข	๒	๓	๑๖๙	๕๐๗
๑๐	ป่า	๘	๓	๓๔๕	๑,๐๓๕
๑๑	เชียงกลาง	๑๔	๑๕	๓๑๔	๙๔๒
๑๒	ทุ่งช้าง	๒	๐	๒๒๒	๖๖๖
๑๓	สองแคว	๐	๐	๗๓	๒๑๙
๑๔	บ่อเกลือ	๐	๑	๑๒	๓๖
รวม		๑๐๐	๙๕	๔,๘๐๓	๑๔,๕๐๙

ที่มา : สถานีพัฒนาที่ดินน่าน ๒๕๖๒

๒.๔ ข้อมูลสินค้าเกษตรที่สำคัญของจังหวัด

๒.๔.๑ ด้านการปลูกพืชเศรษฐกิจของจังหวัด ปีการผลิต ๒๕๖๑

พืชเศรษฐกิจที่สำคัญของจังหวัดน่าน ๖ ชนิด ได้แก่ ข้าว ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ ยางพารา ลำไย มะม่วง และปาล์มน้ำมัน

ตารางที่ ๑๘ แสดงข้อมูลพืชเศรษฐกิจสำคัญของจังหวัดน่าน

ชนิดพืช	จำนวน เกษตรกร (ครัวเรือน)	พื้นที่เพาะปลูก (ไร่)	ผลผลิต (ตัน)	ผลผลิต ต่อไร่ (กก.)	ราคา (บาท/ตัน)	มูลค่าผลผลิต (ล้านบาท)	มูลค่าผลผลิต ต่อครัวเรือน (บาท/ครัวเรือน)	มูลค่าผลผลิต ต่อพื้นที่ (บาท/ไร่)
๑. ข้าวนาปี	๕๒,๑๖๓	๓๐๓,๙๗๓	๒๑๖,๐๖๘	๕๑๘	๙,๕๐๐	๒,๐๕๒.๖๔	๓๙,๓๕๐.๔๙	๖,๗๕๒.๗๒
๒. ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์								
รุ่นที่ ๑	๒๖,๐๑๖	๕๑๖,๔๘๘	๓๙๓,๐๔๑	๖๖๕	๗,๑๐๐	๒,๗๙๐.๕๙	๑๐๗,๒๖๔.๓๗	๕,๔๐๓.๐๑
รุ่นที่ ๒	๘,๖๘๑	๓๓,๓๘๒	๒๖,๗๐๕	๗๘๐	๕,๙๐๐	๑๕๗.๕๕	๑๘,๑๔๘.๘๓	๔,๗๑๙.๘๙
๓. ยางพารา	๒๖,๐๐๐	๒๖๒,๒๔๔	๕๐,๐๐๐	๑๖๖	๒๐,๒๙๐	๑,๐๑๔.๕๐	๓๙,๐๑๙.๒๓	๓,๘๖๘.๕๓
๔. ลำไย	๔,๔๘๒	๓๘,๖๙๗	๒๑,๙๑๕	๕๖๖	๑๕,๐๐๐	๓๒๘.๗๒	๗๓,๓๔๒.๒๕	๘,๔๙๔.๘๔
๕. มะม่วง	๒,๗๓๙	๒๐,๙๖๔	๙,๙๖๖	๔๗๕	๑๔,๐๐๐	๑๓๙.๕๒	๕๐,๙๓๘.๒๙	๖,๖๕๕.๔๐
๖. ปาล์มน้ำมัน	๑,๓๗๗	๕,๐๗๐	๑๔,๔๐๐	๒๘๖	๑,๙๐๐	๒๗.๓๖	๑๙,๘๖๙.๒๘	๕,๓๙๖.๔๔

ที่มา : สำนักงานเกษตรจังหวัดน่าน

/๒.๔.๒ ด้าน...

๒.๔.๒ ด้านการปลูกสัตว์ของจังหวัด ปี ๒๕๖๒

สัตว์เศรษฐกิจที่สำคัญของจังหวัดน่าน ได้แก่ โคเนื้อ สุกร ไก่เนื้อ และไก่ไข่

ตารางที่ ๑๙ แสดงข้อมูลสัตว์เศรษฐกิจของจังหวัดน่าน

ชนิดสัตว์	จำนวนเกษตรกร (ราย)	จำนวนสัตว์ (ตัว)	ข้อมูลผลผลิต		ราคาเฉลี่ย (บาท/หน่วยนับ)	มูลค่าผลผลิต (บาท)
			จำนวน	หน่วยนับ		
โคเนื้อ	๗,๕๖๗	๔๗,๔๒๑	๒๑,๗๗๗	ตัว	๒๐,๐๐๐	๔๓๕,๕๔๐,๐๐๐
สุกร	๖,๕๔๐	๖๕,๖๖๘	๘๙,๒๐๒	ตัว	๗,๐๐๐	๖๒๔,๔๑๗,๕๐๐
ไก่เนื้อ	๔๙,๕๖๐	๑,๘๓๔,๓๖๔	๒๑,๒๓๒,๒๐๐	ตัว	๙๐	๑,๘๑๙,๐๐๖,๗๓๐
ไก่ไข่	๔๗	๑๒๕,๔๓๐	๓๑,๖๐๘,๓๖๐	ฟอง	๒.๕๐	๗๙,๐๒๐,๙๐๐

ที่มา : สำนักงานปศุสัตว์จังหวัดน่าน

๒.๔.๓ ด้านการประมงของจังหวัดปี ๒๕๖๒

สินค้าประมงที่สำคัญของจังหวัดน่าน ได้แก่ ปลานิล ปลาดุก และสัตว์น้ำจืดอื่นๆ

ตารางที่ ๒๐ แสดงข้อมูลสินค้าประมงที่สำคัญของจังหวัดน่าน

ชนิดสัตว์	จำนวนเกษตรกร (ราย)	พื้นที่การเลี้ยง		ผลผลิต (กิโลกรัม)	ราคาเฉลี่ย (บาท/กก.)	มูลค่าผลผลิต (บาท)
		จำนวนพื้นที่ (ไร่)	จำนวนบ่อ (บ่อ)			
ปลานิล	๗,๑๘๙	๒,๗๔๔	๗,๑๘๙	๑๙๕,๔๔๖	๗๐	๑๓,๖๘๑,๒๒๐
ปลาดุก	๑,๐๗๐	๖๒.๘๑	๑,๐๑๙	๕๑,๑๙๗	๕๐	๒,๕๕๙,๘๕๐
สัตว์น้ำจืดอื่นๆ	๓,๘๖๖	๗๕.๒๓	๓,๘๖๖	๔๑,๔๗๐	๖๐	๒,๔๘๘,๒๐๐

ที่มา : สำนักงานประมงจังหวัดน่าน

๒.๔.๔ ข้อมูลมาตรฐานสินค้าเกษตร

จังหวัดน่านส่งเสริมการผลิตสินค้าตามมาตรฐานสินค้าเกษตร ที่ผ่านมามีสินค้าเกษตรที่ผ่านการรับรองมาตรฐานสินค้าเกษตร ได้แก่ มาตรฐานอินทรีย์ เกษตรกรทั้งหมด ๕๒ ราย พื้นที่ ๑๙๙ ไร่ มาตรฐาน GAP เกษตรกรทั้งหมด ๕,๕๖๗ ราย พื้นที่ ๒๔,๐๔๐.๐๖ ไร่ การรับรองมาตรฐาน แบบกลุ่ม PGS (Participatory Guarantee System) ซึ่งสนับสนุนการดำเนินงานโดยมหาวิทยาลัยราชภัฏชมนวลล้านนา น่าน มีเกษตรกรที่ผ่านมาตรฐานทั้งหมด ๑๓๐ ราย พื้นที่ ๖๙๗.๖๐ ไร่ และมีการรับรองสินค้าประมงที่ผ่านมาตรฐานสินค้าประมงระดับ Safety Level เกษตรกรทั้งหมด ๒๘๕ ราย พื้นที่ ๒๗๑.๔๕ ไร่ ดังแสดงในตารางที่ ๒๑

ตารางที่ ๒๑ แสดงข้อมูลสินค้าเกษตรที่ผ่านมาตรฐาน

มาตรฐาน/ชนิดสินค้า	เกษตรกร (ราย)	พื้นที่ (ไร่)	ปริมาณผลผลิตรวม/ปี (กก.)
เกษตรกรอินทรีย์			
๑. ชาอู่หลง	๑๙	๕๗	๕๐๗
๒. เกษตรผสมผสาน	๑	๕	-
๓. อัญชัน	๑	๑	๒๕๐
๔. ข้าว	๓๐	๑๓๕	๑๐๘,๐๐๐
๕. พืชสมุนไพรผสมผสาน	๑	๒	-

/ตารางที่...

ตารางที่ ๒๑ แสดงข้อมูลสินค้าเกษตรที่ผ่านมาตรฐาน (ต่อ)

มาตรฐาน/ชนิดสินค้า	เกษตรกร (ราย)	พื้นที่ (ไร่)	ปริมาณผลผลิตรวม/ปี (กก.)
<u>GAP</u>			
๑. ข้าว	๑,๒๓๒	๕,๖๖๙.๔๕	-
๒. พืชอื่นๆ	๓,๙๙๔	๑๗,๙๔๗.๐๘	-
๓. หม่อนไหม	๑๙๗	๓๗๘.๕	๑๘๗,๓๘๘
๔. ประมง	๗๕	๔๕.๐๓	๑๙,๒๗๘
๕. ปศุสัตว์	๖๙	-	-
<u>PGS</u>			
๑. เกษตรผสมผสาน	๔๖	๒๓๔.๔๐	-
๒. พืชผัก	๔๕	๑๘๔.๙๕	-
๓. ไม้ผล	๓๙	๒๗๘.๒๕	-
<u>Safety Level</u> ประมง	๒๘๕	๒๗๑.๔๕	-

๒.๔.๕ สินค้าเกษตรที่ได้รับรองสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ (GI)

๑. ส้มสีทองน่าน (Nan Golden Orange)

“ส้มสีทองน่าน” เป็นส้มสายพันธุ์ส้มเขียวหวานที่เพาะปลูกในจังหวัดน่าน แต่จุดเด่นคือ ผิวเปลือกส้มที่มีสีเหลืองทอง เปลือกบาง เนื้อเส้นใยน้อยไม่ฉ่ำน้ำ ผลทรงแป้น หัวและท้ายบวม รสชาติหวานอมเปรี้ยวเล็กน้อย สาเหตุที่ส้มสีทองน่านมีผิวสีเหลืองทองโดดเด่นกว่าส้มเขียวหวานที่ปลูกในท้องถิ่นอื่นช่วงกลางวันอากาศจะร้อน ส่วนช่วงกลางคืนอากาศจะหนาว อุณหภูมิที่แตกต่างกันมากภายในหนึ่งวันที่ทำให้สาร “คาร์ทีนอยพิคเมนท์” ในเปลือกส้มเปลี่ยนจากสีเขียวเป็นสีเหลืองทอง เป็นที่มาของส้มสีทองน่าน ซึ่งมีเกษตรกรที่ขึ้นทะเบียนและ ได้รับหนังสืออนุญาตให้ใช้ตราสัญลักษณ์สิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ไทย รวม ๗๐ ราย (สข ๕๖๑๐๐๐๕๔ ส้มสีทองน่าน)

๒. ข้าวกำลังานนา (Khao Kum Lanna)

“ข้าวกำลังานนา” หรือหลายคนเรียกว่าข้าวเหนียวดำ เปลือกมีสีดำ เมล็ดเมื่อผ่านขั้นตอนการสีจะเป็นสีม่วงหรือสีดำ มักนำมาใช้เป็นวัตถุดิบในการทำขนมหวานในเทศกาลประเพณีต่างๆ ของชาวล้านนา ปลูกในเขตภาคเหนือตอนบน ๘ จังหวัด ได้แก่ เชียงใหม่ เชียงราย ลำปาง ลำพูน แพร่ น่าน พะเยา และแม่ฮ่องสอน เท่านั้น ซึ่งภาคเหนือมีภูมิประเทศเป็นภูเขาสลับซับซ้อน บริเวณที่ราบมีดินอุดมสมบูรณ์ปานกลางและมีดินตะกอนน้ำพัดพา ดินแดนล้านนามีฤดูหมุนเวียนในช่วงเวลาต่างๆ ที่เหมาะสมเหมาะแก่การปลูกพืชผลให้เจริญงอกงาม

/๒.๔.๒ สินค้า...

๒.๔.๖ การเพาะปลูกและผลผลิตเก็บเกี่ยวรายเดือนของสินค้าเกษตรของจังหวัด

จังหวัดน่านได้จัดทำปฏิทินสินค้าผลผลิตเกษตรที่สำคัญของจังหวัดปีเพาะปลูก ๒๕๖๑/๒๕๖๒ เพื่อใช้ประโยชน์ในการพัฒนาและส่งเสริมเกษตรกรรายเดือนต่างๆ ให้สอดคล้องกับสถานการณ์จริงของพื้นที่ จำนวน ๑๘ ชนิดสินค้า แบ่งเป็นสินค้าที่เป็นแหล่งคาร์โบไฮเดรต ๓ ชนิด สินค้าที่เป็นแหล่งโปรตีน ๘ ชนิด สินค้าที่เป็นประเภทผัก/ผลไม้ และสินค้าสำคัญอื่นๆ อีก ๗ ชนิด ดังแสดงในตารางที่ ๒๒

ตารางที่ ๒๒ แสดงผลผลิตสินค้าเกษตรรายเดือนของจังหวัดน่าน (%)

ชนิดสินค้า	ปี ๒๕๖๑ (%)												ผลผลิตรวม (ตัน)
	ม.ค.	ก.พ.	มี.ค.	เม.ย.	พ.ค.	มิ.ย.	ก.ค.	ส.ค.	ก.ย.	ต.ค.	พ.ย.	ธ.ค.	
ข้าวนาปี											๓๒.๔๒	๖๗.๕๘	๑๓๙,๖๙๙
ข้าวนาปรัง			๒๔.๗๙	๕๐.๑๗	๒๕.๐๔								๔,๐๑๔
ข้าวสาลี			๑๐๐										๑๐๐
ถั่วเหลือง											๑๐๐		๓,๔๗๙
ถั่วเหลือง รุ่น ๑										๗๕.๗๘	๒๔.๒๒		๘๑
ถั่วเหลือง รุ่น ๒		๑๙.๘๙	๕๙.๑๘	๒๐.๙๒									๓,๓๙๘
โคเนื้อ (ตัว)	๘.๓๓	๘.๓๓	๘.๓๓	๘.๓๓	๘.๓๓	๘.๓๓	๘.๓๓	๘.๓๓	๘.๓๓	๘.๓๓	๘.๓๓	๘.๓๓	๑๑๗๖๐
สุกร (ตัว)	๘.๓๓	๘.๓๓	๘.๓๓	๘.๓๓	๘.๓๓	๘.๓๓	๘.๓๓	๘.๓๓	๘.๓๓	๘.๓๓	๘.๓๓	๘.๓๓	๙๙๐๐๐
ไก่เนื้อ (ตัว)	๘.๓๓	๘.๓๓	๘.๓๓	๘.๓๓	๘.๓๓	๘.๓๓	๘.๓๓	๘.๓๓	๘.๓๓	๘.๓๓	๘.๓๓	๘.๓๓	๑,๘๒๔,๐๐๐
ไข่ไก่ (ฟอง)	๘.๓๓	๘.๓๓	๘.๓๓	๘.๓๓	๘.๓๓	๘.๓๓	๘.๓๓	๘.๓๓	๘.๓๓	๘.๓๓	๘.๓๓	๘.๓๓	๓๖,๐๐๐,๐๐๐
ปลานิล	๔.๓๘	๔.๕๖	๑๓.๙๒	๙.๔๑	๙.๕๖	๙.๙๒	๑๐.๘๗	๑๑.๐๓	๑๑.๙๕	๕.๕๐	๔.๖๐	๔.๓๐	๖๕๘
ปลาดุก	๓.๕๘	๓.๘๑	๗.๓๙	๑๑.๒๐	๑๑.๔๐	๑๑.๗๘	๑๒.๔๒	๑๓.๐๙	๑๔.๓๔	๔.๓๐	๓.๔๓	๓.๒๖	๓๔๓.๘
สัตว์น้ำจืด อื่นๆ	๗.๖๔	๗.๗๗	๑๐.๑๙	๗.๐๘	๗.๔๖	๗.๗๖	๘.๓๙	๘.๓๙	๙.๔๐	๙.๘๗	๘.๐๑	๘.๐๕	๑๔๙๓.๘
ลำไย							๗.๘๗	๗๙.๕๗	๑๒.๕๖				๒๑,๕๗๘
ลิ้นจี่					๑๕.๗๐	๖๒.๖๑	๒๑.๖๙						๔,๕๕๑
เงาะ						๓.๖๘	๖.๙๘	๗๕.๑๙	๑๔.๑๕				๑,๐๓๒
มะม่วง													๑๕,๑๙๔.๐๐
ข้าวโพด เลี้ยงสัตว์ รุ่น ๑	๔๓.๖๗	๑๔.๕๒									๑๓.๖๓	๒๘.๑๗	๔๙๗
ข้าวโพด เลี้ยงสัตว์ รุ่น ๒				๒๗.๘๙	๔๔.๙๔	๒๗.๑๖							๔๗๒,๐๑๗
มัน สำปะหลัง โรงงาน								๑๗.๐๐	๕๗.๐๐	๒๖.๐๐			๒๗,๐๔๔
ปาล์มน้ำมัน	๙.๗๗	๙.๖๘	๘.๔๘	๙.๐๔	๘.๙๙	๕.๕๓	๕.๖๗	๙.๑๗	๘.๖๒	๗.๕๑	๗.๖๑	๙.๙๑	๒๐,๗๘๘

ข้อมูล ณ เดือน สิงหาคม ๒๕๖๒

/๒.๔.๗ สินค้า...

๒.๔.๗ สินค้า OTOP ของจังหวัด

สินค้า OTOP ของจังหวัดน่านที่เป็นสินค้าเด่นส่วนใหญ่เป็นสินค้ากลุ่มผ้าทอและเครื่องเงิน ซึ่งสินค้าในกลุ่มสินค้าเกษตร มีสินค้าเด่น ๒ ชนิด ได้แก่ ถั่วแปรรูป และกาแฟ ซึ่งสินค้ากาแฟของ หจก.น่านดูโอคอฟฟี่ ส่วนหนึ่งเป็นผลผลิตจากโครงการระบบส่งเสริมการเกษตรแบบแปลงใหญ่ (แปลงใหญ่ กาแฟ) ที่หน่วยงานสังกัดในกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ได้ร่วมส่งเสริมการตลาดต้นทุน การเพิ่มผลผลิต เพิ่มประสิทธิภาพการผลิต และการบริหารจัดการของกลุ่ม

ตารางที่ ๒๓ แสดงสินค้า OTOP ที่สำคัญของจังหวัดน่าน

สินค้า	กลุ่มเกษตรกรที่ผลิต
ผ้าทอ	กลุ่มสตรีอนุรักษ์ผ้าน่าน
เครื่องเงิน	บริษัทออยซิลเวอร์แพคตอรี่
ผ้าทอ	กลุ่มทอผ้าบ้านหลายทุ่ง
เครื่องเงิน	นำชัยเครื่องเงิน
ถั่วแปรรูป	บริษัทบ้านถั่วลิสง จำกัด
เครื่องเงิน	บริษัทชมพุกา จำกัด
กาแฟ	หจก.น่านดูโอคอฟฟี่
ผ้าสำเร็จรูป	กลุ่มส่งเสริมการตัดเย็บเสื้อผ้าบ้านนาทะนุง
เครื่องเงิน	น่านประดับเงิน
เครื่องเงิน	บริษัทเจทอป จำกัด

ที่มา : สำนักงานพัฒนาชุมชนจังหวัดน่าน ๒๕๖๒

๒.๕ สถาบันเกษตรกรและองค์กรเกษตรกร

๒.๕.๑ ประเภทสหกรณ์และจำนวนสมาชิก

ตารางที่ ๒๔ แสดงประเภทสหกรณ์และจำนวนสมาชิก

ประเภทสหกรณ์	จำนวนสหกรณ์ (แห่ง)	จำนวนสมาชิก (ราย)
สหกรณ์ภาคการเกษตร	๔๘	๑๒๕,๗๔๖
สหกรณ์นอกภาคการเกษตร	๑๘	๑๙,๐๗๑
รวม	๖๖	๑๔๔,๘๑๗

๒.๕.๒ กลุ่มเกษตรกรจังหวัดน่าน

จำนวนและสมาชิกสถาบันเกษตรกรจังหวัดน่าน

ตารางที่ ๒๕ แสดงจำนวนกลุ่มเกษตรกรและจำนวนสมาชิก

จังหวัด	กลุ่มเกษตรกร		กลุ่มวิสาหกิจชุมชน	
	กลุ่ม	สมาชิก	กลุ่ม	สมาชิก
น่าน	๑๐๓	๙,๗๘๑	๑,๕๘๒	๒๘,๒๗๖

/๒.๖ ข้อมูล...

๒.๖ ข้อมูลจำนวนอาสาสมัครเกษตรกรของจังหวัด

จำนวนอาสาสมัครเกษตรกรของจังหวัดน่าน
ตารางที่ ๒๖ แสดงจำนวนอาสาสมัครด้านการเกษตร

อาสาสมัครเกษตรกร (ราย)								
ฝนหลวง	ครูบัญชี	เกษตรกรหมู่บ้าน	ประมง	ปศุสัตว์	ยางพารา	หมอดิน	สารวัตรเกษตรกร	หม่อนไหม
๔๐	๔๐	๙๒๓	๙๐	๙๒๓	๗๐	๘๒๗	๓๒	๒๒

๒.๗ ข้อมูลปราชญ์เกษตรกรของจังหวัดน่าน

๒.๗.๑ ปราชญ์เกษตรกรของจังหวัดน่าน

(๑) ศูนย์การเรียนรู้บ้านแสงเทียน

ปราชญ์ชาวบ้านชื่อ นายชูศักดิ์ นามสกุล หาดพรม

สถานที่ตั้ง ศูนย์การเรียนรู้บ้านแสงเทียน ๒๑๐ หมู่ที่ ๙ ตำบลเมืองจันท์ อำเภอกู่เพียง จังหวัดน่าน เบอร์โทรศัพท์ ๐๘๘-๔๐๗๒๕๙๐, ๐๘๑-๐๓๕๗๓๘๖

ความเชี่ยวชาญ/กิจกรรมเด่น ที่ทำให้ศูนย์เป็นที่รู้จัก

ความเชี่ยวชาญ กิจกรรมเด่นของศูนย์ ที่ทำให้ศูนย์เป็นที่รู้จักทั่วไป ได้แก่ การทำเกษตรกรรมแบบผสมผสาน และใช้ประโยชน์ในพื้นที่อย่างสูงสุด เช่น การปลูกบ้านพักอาศัย ปลูกพืชไม้ผล ไม้ยืนต้น และการเลี้ยงสัตว์ ผสมผสานกันภายในพื้นที่ นอกจากนี้ยังมีกิจกรรมเด่นอื่นๆ

๑. ด้านพลังงานทดแทน เช่น การผลิตเตาถ่านประหยัดพลังงานการผลิตน้ำมันไบโอดีเซลใช้เองการผลิตเตาชีวมวลเชื้อเพลิงแกลบ การประยุกต์ใช้พลังงานแสงอาทิตย์ในการปั้มน้ำ ทดแทนการใช้ไฟฟ้า การผลิตถ่านจากถัง ๒๐๐ ลิตรและการผลิตน้ำส้มควันไม้

๒. ด้านสารทดแทนการใช้สารเคมี เช่น การผลิตสารขับไล่แมลงจากพืชสมุนไพร การผลิตจุลินทรีย์ จากธรรมชาติและการผลิตปุ๋ยหมักใช้เอง

๓. ด้านนวัตกรรมใหม่ในการปลูกพืช เช่น การผลิตพืชแบบหนึ่งท่อพอเพียง การผลิตผักหวานป่านอกฤดู การใช้ภูมิปัญญาชาวบ้านในการบริหารจัดการการผลิต

๔. ด้านนวัตกรรมใหม่ในการเลี้ยงสัตว์ เช่น การเลี้ยงกบในกระชัง ซึ่งสามารถเลี้ยงได้ตลอดปี การเลี้ยงสัตว์ปีกโดยใช้สารชีวภาพ การเลี้ยงหมูป่าและหมูพันธุ์ผสม

นอกจากนั้น กิจกรรมเด่นอีกอย่างหนึ่งของทางศูนย์ คือ บุคลากร ที่บริหารจัดการภายในศูนย์จะใช้บุคคลภายในครอบครัวเป็นหลัก อย่างเช่น พ่อ แม่ ลูก หลาน ในการบริหารจัดการภายในศูนย์ในด้าน การจัดการฝึกอบรมศึกษาดูงานและแรงงานในการทำกิจกรรมการผลิตภายในศูนย์

(๒) ศูนย์เรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียงชุมชนสามอาชีพ

ปราชญ์ชาวบ้านชื่อ นางดวงเดือน นามสกุล ชัดิยเนตร

สถานที่ตั้ง ศูนย์เรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียงชุมชนสามอาชีพ เลขที่ ๕๐ หมู่ ๒ ตำบลนาซาว อำเภอมือเมืองน่าน จังหวัดน่าน เบอร์โทรศัพท์ ๐๙๘-๗๔๘๘๐๖๓, ๐๘๘-๒๕๕๑๙๙๓
 E-mail : duangduen๐๒@gmail.com

/ความเชี่ยวชาญ...

ความเชี่ยวชาญ/กิจกรรมเด่น ที่ทำให้ศูนย์เป็นที่รู้จัก

แปลงเกษตรผสมผสาน/เกษตรประณีต/การเลี้ยงปลา/การเลี้ยงสัตว์ ศูนย์เรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียงชุมชนสามอาชีพ มีกิจกรรมเด่นคือ การทำน้ำจุลินทรีย์ท้องถิ่น โดยวัสดุในท้องถิ่นและการขยายหัวเชื้อ เทคนิคการทำนาข้าวโดยใช้จุลินทรีย์ท้องถิ่นและการใช้จุลินทรีย์เพื่อการเกษตร ปศุสัตว์สิ่งแวดล้อม การผลิตปุ๋ยสะอาด การปรับปรุงบำรุงดินและการปลูกผักถ่วง ชยะวิทยาและการทำเกษตร แบบผสมผสาน

(๓) ศูนย์การเรียนรู้ชุมชนสวนแสงประทีป

ปราชญ์ชาวบ้านชื่อ นายประทีป อินแสง

สถานที่ตั้ง ศูนย์การเรียนรู้ชุมชนสวนแสงประทีป เลขที่ ๑๙๗ หมู่ ๑๐ ตำบลกลางเวียง อำเภอเวียงสา จังหวัดน่าน เบอร์โทรศัพท์ ๐๘๖-๙๑๐๕๑๒๕ E-mail : Prateep_๒๔๗@hotmail.com

ความเชี่ยวชาญ/กิจกรรมเด่น ที่ทำให้ศูนย์เป็นที่รู้จัก

ศูนย์การเรียนรู้ชุมชน ได้ให้บริการแก่ชุมชน ผู้สนใจ องค์กรภาครัฐ เอกชน ทั้งในและต่างจังหวัด เป็นสถานที่แลกเปลี่ยนความรู้ จัดเวทีเรียนรู้ ร่วมเป็นวิทยากร และเป็นสถานที่ศึกษาดูงานโดยตลอด และกำลังใช้ความพยายามอุทิศสละในการพัฒนาศูนย์ ให้สมบูรณ์ มีกิจกรรมการเรียนรู้ครบวงจรต่อไป

๒.๗.๒ ข้อมูลเกษตรกรปราดเปรื่อง Smart Farmer ต้นแบบ

(๑) ด้านพืช

เกษตรกรปราดเปรื่องชื่อ นางศุภลักษณ์ สุวรรณ

สถานที่ตั้ง บ้านไผ่งาม ตำบลสำน อำเภอเวียงสา จังหวัดน่าน เบอร์โทรศัพท์ ๐๘-๕๖๐๘-๘๗๐๐ Facebook : Supaluke Suwan, ปลั๊กฟลิ่งฟาร์ม-เกษตรอินทรีย์เวียงสา เข้าร่วมโครงการพัฒนาเกษตรกรปราดเปรื่อง (Smart Farmer) ปี พ.ศ. ๒๕๕๙

กิจกรรมการเกษตรที่โดดเด่น

๑) กระบวนการผลิต : แบ่งพื้นที่ออกเป็นโซนต่างๆ จำนวน ๖ โซน และกระจายปลูกพืชผักหลากหลายชนิด ซึ่งจะช่วยลดปัญหาเรื่องการระบาดของโรคและแมลง การเตรียมดิน การยกร่อง การเพาะเมล็ด และการดูแลต่างๆ ไม่มีการใช้สารเคมี ใช้วิธีการเพาะเมล็ดและ ย้ายปลูกในแปลงตามอายุที่เหมาะสมของพืชแต่ละชนิด และการมีการปลูกพืชหลากหลายชนิดไม่ค่อยพบปัญหาเรื่องโรคและแมลงแต่ก็มีการใช้น้ำหมักชีวภาพหรือสารธรรมชาติในการพ่นป้องกัน

๒) การจัดการผลผลิต : การมีพืชที่หลากหลายอายุการเก็บเกี่ยวทำให้มีผลผลิตเก็บเกี่ยวส่งบริษัทได้ทุกสัปดาห์ ผลผลิตที่เหลือจากการคัดส่ง จะนำมาจัดถุงขายในท้องถิ่น

๓) และการจัดการด้านการตลาด การรวมกลุ่มจัดตั้งเป็นกลุ่มวิสาหกิจชุมชน ผักปลอดภัยบ้านไผ่งาม ทำให้เกิดการบริหารจัดการทางด้านราคา คุณภาพที่มีความสม่ำเสมอ เป็นที่ไว้วางใจของลูกค้า มีรายได้ในพื้นที่ขายปลีก ๑,๒๐๐ บาท/วัน ขายส่งหน่วยงาน ๒๐,๐๐๐ บาท/เดือน ส่งเลมอนฟาร์ม ตามมาตรฐาน Lemon Farm Organic PGS ๘,๐๐๐-๑๐,๐๐๐ บาท/เดือน

/(๒) ด้าน...

(๒) ด้านปศุสัตว์

เกษตรกรปราดเป็รื่องชื่อ นางพรทิพย์ ร่อนทอง
สถานที่ตั้ง พรทิพย์ฟาร์ม แหล่งเรียนรู้การเลี้ยงสัตว์ประเภท ไก่พื้นเมืองพันธุ์ประดู่หางดำ ตั้งอยู่เลขที่ ๗๕ หมู่ที่ ๔ บ้านเวียงสอง ตำบลและ อำเภอทุ่งช้าง จังหวัดน่าน เบอร์โทรศัพท์ ๐๘๙-๕๕๖๔๑๑๒

กิจกรรมการเกษตรที่โดดเด่น

การเลี้ยงไก่พื้นเมืองประดู่หางดำและแปรรูปผลิตภัณฑ์ไก่ประดู่หางดำซึ่งมีเทคนิคในการดำเนินงานและมีการวางแผนด้านต่าง ๆ เพื่อส่งเสริมให้ประสบผลสำเร็จ ตามเป้าหมายที่วางไว้หลายด้าน คือ ด้านการตลาด ได้วางแนวทางกลยุทธ์ทางการตลาด เพื่อให้เกิดรายได้เพิ่มขึ้น

- การสร้างจุดขาย คือ ความเป็นไก่ชีวภาพ ไก่อินทรีย์ ไข่ไก่อินทรีย์ เลี้ยงโดยวิธีการทางธรรมชาติ ไม่มีสารเร่งหรือสารเคมีตกค้าง เลือกจุดขายที่มีความพร้อมในการเก็บรักษาและง่ายต่อการกระจายสินค้าไปถึงผู้บริโภค

- ขยายตลาดไปยังกลุ่มเป้าหมายที่เป็นผู้บริโภคที่รักสุขภาพตามกระแสของสังคม ที่ต้องการวัตถุดิบในการประกอบอาหารที่ปลอดภัยจากสารก่อโรค

- ออกร้านจำหน่ายเนื้อไก่และอาหารปรุงสุกจากไก่อย่างต่อเนื่องและสม่ำเสมอ

- สร้างการรับรู้หลายช่องทางได้แก่ เฟสบุ๊ก, ไลน์, แผ่นพับ, โปสเตอร์

ด้านผลิตภัณฑ์ ได้มีการพัฒนาารูลักษณะของสินค้าที่ผลิตอย่างต่อเนื่องจากที่จำหน่ายไก่เป็นจนมาถึงการแปรรูปไก่จำหน่าย และยังได้พัฒนาบรรจุภัณฑ์ ตราสัญลักษณ์ ให้มีความทันสมัย โดดเด่น และมีเอกลักษณ์เฉพาะตัว สร้างแรงดึงดูดให้คนสนใจในผลิตภัณฑ์ และมีความเป็นสากลมากยิ่งขึ้น

ด้านราคา ได้มีเกณฑ์การตั้งราคาสินค้าให้อยู่ในมาตรฐานเดียวกันกับไก่พื้นเมืองสายพันธุ์อื่น ๆ โดยมีวิธีการคือการสืบราคา และมีแนวโน้มจะลดราคาลงเนื่องจากต้นทุนในการผลิตลดลงต่ำกว่าราคาสินค้าประเภทเดียวกันจำนวนกิโลกรัมละ ๕ บาท

ช่องทางการจัดจำหน่าย ได้มีช่องทางการจัดจำหน่าย ๒ ช่องทาง คือ จำหน่ายโดยตรง และจำหน่ายผ่านตัวแทนจำหน่าย

(๓) ด้านประมง

เกษตรกรปราดเป็รื่องชื่อ นางควรคณิง อภิไชย

สถานที่ตั้ง ๙๒ หมู่ที่ ๒ ตำบลไชยสถาน อำเภอเมืองน่าน จังหวัดน่าน

กิจกรรมการเกษตรที่โดดเด่น

แหล่งเรียนรู้การทำประมงแบบผสมผสาน ในพื้นที่ทั้งหมด ๓.๖ ไร่ ที่นา ๒.๓ ไร่ กิจกรรมประกอบด้วย การเลี้ยงปลาตุ๊ก การเลี้ยงปลานิล การเลี้ยงปลาหมอ การเลี้ยงกุ้งฝอย การเลี้ยงหอยขม และการเลี้ยงกบในกระชัง

/๒.๗.๓ ข้อมูล...

จังหวัดน่านมีศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร (ศพก.) ประจำทุกอำเภอ อำเภอละ ๑ ศูนย์ เพื่อเป็นศูนย์กลางการถ่ายทอดเทคโนโลยีการผลิตการบริหารจัดการ และการตลาดแก่เกษตรกรรวมทั้งการให้บริการทางการเกษตร และเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารในพื้นที่ ซึ่งแต่ละศูนย์มีการถ่ายทอดองค์ความรู้ด้านอื่นๆ ผ่านทางศูนย์เครือข่ายของแต่ละอำเภอ ดังแสดงในตาราง ๒๕

ตารางที่ ๒๗ แสดงข้อมูลศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร (ศพก.)

ลำดับ	ชื่อ-สกุล	เบอร์โทรศัพท์	อำเภอ	ที่อยู่			ชนิดสินค้า	จำนวน ศพก. เครือข่าย
				บ้านเลขที่	หมู่ที่	ตำบล		
๑	นายสมรรถพล ขอดเดชะ	๐๙๓ ๑๓๒๖๓๔๔	เขียงกลาง	๒๘	๔	พญาแก้ว	ลำไย	๑๒
๒	นายเกษม รุนใจ	๐๘๓ ๑๓๓๖๑๘๓	ภูเพียง	๙๓	๓	เมืองจ๋าง	มะม่วง	๑๖
๓	นายจันทร์ พรหมลังกา	๐๙๕ ๒๔๘๓๐๔๗	ปัว	๑๗๔	๑	สถาน	ข้าว	๑๐
๔	นายเฉลิม สীগัน	๐๘๙ ๙๙๗๙๔๓๖	นาหมื่น	๓๗	๒	บ่อแก้ว	เกษตรผสมผสาน	๑๐
๕	นายธีระศักดิ์ วงศ์ตุ้ย	๐๙๐ ๔๖๘๗๒๑๕	บ้านหลวง	๑๗	๑	บ้านพี	เกษตรผสมผสาน	๑๖
๖	นายสมเกียรติ เหลลาวงค์	๐๘๘ ๔๐๕๒๑๙๗	แม่จริม	๗๒	๕	หนองแดง	หม่อนไหม	๑๐
๗	นายวิเชษฐ ไชยชนะ	๐๘๗ ๑๘๕๕๑๙๗	เมืองน่าน	๓๒	๒	ไชยสถาน	ข้าว	๑๐
๘	นายนเรศ ศรีณะ	๐๘๕ ๗๐๖๑๒๓๘	น่าน้อย	๑๖	๒	บัวใหญ่	ยางพารา	๑๐
๙	นายพิชัย ต้นชูชีพ	๐๘๖๐๒๐๖๔๘๘	ทุ่งช้าง	๖๔	๗	และ	เงาะ	๑๒
๑๐	นายแต่ง คงทน	๐๘๗ ๕๐๘๓๐๒๖	เวียงสา	๑๓	๒	ซิ่ง	ลำไย	๑๗
๑๑	นายธนดล วงศ์มณีทิพย์	๐๘๑ ๓๑๔๙๓๗๖	บ่อเกลือ	๔๔	๒	บ่อเกลือใต้	ข้าว	๑๐
๑๒	นายฉัตรชัย บัวแสน	๐๘๙ ๙๙๗๓๔๐๕	เฉลิม พระเกียรติ	๒๖๓	๑๒	ขุนน่าน	หม่อนผลสด	๑๐
๑๓	นายปรกรณ์ บังเมฆ	๐๘๑ ๑๖๗๐๔๓๙	สันติสุข	๑๓๐	๕	คูพงษ์	พืชผัก	๑๑
๑๔	นายวรพล รักษา	๐๙๒ ๒๙๕๗๐๙๕	สองแคว	๘๒	๒	ยอด	มะนาว	๑๐
๑๕	นายมนู ทิลาว	๐๘๑ ๗๖๕๘๘๖๘	ท่าวังผา	๑๘๕	๑	ป่าคา	เมล็ดพันธุ์ข้าว	๑๒
	รวม						๑๕ ศูนย์	๑๗๖ ศูนย์

/๒.๗.๔ ข้อมูล...

จังหวัดน่านดำเนินงานโครงการระบบส่งเสริมการเกษตรแบบแปลงใหญ่ ในพื้นที่ ๑๕ อำเภอ ตั้งแต่ปี ๒๕๕๙ ทั้งหมด ๖๗ แปลง ๒๒ ชนิดสินค้า รายละเอียดดังตารางที่ ๒๘

ตารางที่ ๒๘ แสดงข้อมูลเกษตรแปลงใหญ่ของจังหวัดน่าน

ที่	แปลงใหญ่ปี	ชนิดสินค้า	เกษตรกร (ราย)	พื้นที่ (ไร่)	ที่ตั้ง		ผู้จัดการแปลง
					ตำบล	อำเภอ	
๑	๒๕๕๙	ลำไย	๓๐๘	๑,๘๕๘	พญาแก้ว	เขียงกลาง	เกษตร อ.เขียงกลาง
๒	๒๕๕๙	ข้าว	๑๒๐	๑,๓๕๕	ป่าคา	ท่าวังผา	นายประภาส อินตะแสน
๓	๒๕๕๙	ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์	๕๐	๑,๐๖๐	บ้านพี่	บ้านหลวง	เกษตร อ.บ้านหลวง
๔	๒๕๕๙	มะม่วง	๒๕๒	๒,๐๐๐	เมืองจ๋าง	ภูเพียง	นางโสภา ทวีพันธ์
๕	๒๕๕๙	หม่อนไหม	๑๖๗	๓๓๔	ขุนน่าน	เฉลิมพระเกียรติ	ผอ.ศมม.น่าน
๖	๒๕๖๐	มะม่วง	๕๑	๗๕๐	ป่ากลาง	ปัว	เกษตร อ.ปัว
๗	๒๕๖๐	มะม่วง	๕๐	๒๐๓	เขียงของ	น่าน้อย	เกษตร อ.น่าน้อย
๘	๒๕๖๐	มะม่วง	๘๖	๓๒๐	น้ำปัว	เวียงสา	เกษตร อ.เวียงสา
๙	๒๕๖๐	ลำไย	๕๙	๒๐๕	ตาลชุม	ท่าวังผา	เกษตร อ.ท่าวังผา
๑๐	๒๕๖๐	ลำไย	๖๘	๕๒๕	เขียงคาน	เขียงกลาง	เกษตร อ.เขียงกลาง
๑๑	๒๕๖๐	กาแฟ	๙๖	๓๑๐	บ่อเกลือเหนือ	บ่อเกลือ	เกษตร อ.บ่อเกลือ
๑๒	๒๕๖๐	กาแฟ	๑๑๙	๔๔๐	หมอมือง	แม่จริม	เกษตร อ.แม่จริม
๑๓	๒๕๖๐	กาแฟ	๖๑	๒๓๔	ภูคา	ปัว	เกษตร อ.ปัว
๑๔	๒๕๖๐	กาแฟ	๔๑	๓๘๙	ขุนน่าน	เฉลิมพระเกียรติ	เกษตร อ.เฉลิมพระเกียรติ
๑๕	๒๕๖๐	กาแฟ	๔๓	๑๙๔	งอบ	ทุ่งช้าง	เกษตร อ.ทุ่งช้าง
๑๖	๒๕๖๐	กาแฟ	๔๐	๑๒๒	ผาทอง	ท่าวังผา	เกษตร อ.ท่าวังผา
๑๗	๒๕๖๐	มะนาว	๗๔	๕๘๙	ยอด	สองแคว	เกษตร อ.สองแคว
๑๘	๒๕๖๐	พริก	๕๐	๑๐๒	ยม	ท่าวังผา	เกษตร อ.ท่าวังผา
๑๙	๒๕๖๐	พริก	๙๐	๔๕	บ่อแก้ว	นาหมื่น	เกษตร อ.นาหมื่น
๒๐	๒๕๖๐	ไผ่	๔๙	๑๒๒	ศรีภูมิ	ท่าวังผา	เกษตร อ.ท่าวังผา
๒๑	๒๕๖๐	ไผ่	๕๓	๘๒	ชนแดน	สองแคว	เกษตร อ.สองแคว
๒๒	๒๕๖๐	ไผ่	๖๒	๓๖๕	นาทะนุง	นาหมื่น	เกษตร อ.นาหมื่น
๒๓	๒๕๖๐	ไผ่	๕๑	๑๕๒	บัวใหญ่	น่าน้อย	เกษตร อ.น่าน้อย
๒๔	๒๕๖๐	ไผ่	๔๖	๒๓๔	วรรณคร	ปัว	เกษตร อ.ปัว
๒๕	๒๕๖๐	ไผ่	๘๓	๓๗๗	ป่าเลหวาง	สันติสุข	เกษตร อ.สันติสุข
๒๖	๒๕๖๐	ไผ่	๔๓	๓๐๙	ฝายแก้ว	ภูเพียง	เกษตร อ.ภูเพียง

/ที่...

ที่	แปลงใหญ่ปี	ชนิดสินค้า	เกษตรกร	พื้นที่ (ไร่)	ที่ตั้ง	ผู้จัดการแปลง
-----	------------	------------	---------	---------------	---------	---------------

			(ราย)		ตำบล	อำเภอ	
๒๗	๒๕๖๐	ผัก/สมุนไพร	๗๗	๗๘	คู่งษ์	สันติสุข	เกษตร อ.สันติสุข
๒๘	๒๕๖๐	ผึ่งพันธุ์	๓๙	๑๕๙	น้ำบัว	เวียงสา	เกษตร อ.เวียงสา
๒๙	๒๕๖๐	เงาะโรงเรียน	๑๖๙	๓๑๕	และ	ทุ่งช้าง	เกษตร อ.ทุ่งช้าง
๓๐	๒๕๖๐	ชา	๑๐๑	๒๒๓	สกาต	ปัว	เกษตร อ.ปัว
๓๑	๒๕๖๐	ชา	๔๖	๑๘๔	เรือง	เมืองน่าน	เกษตร อ.เมืองน่าน
๓๒	๒๕๖๐	มะขามหวาน	๑๒๒	๙๕๕	บ้านฟ้า	บ้านหลวง	เกษตร อ.บ้านหลวง
๓๓	๒๕๖๐	ลิ้นจี่	๗๗	๕๑๐	เมืองจ้ง	ภูเพียง	เกษตร อ.ภูเพียง
๓๔	๒๕๖๐	กล้วยน้ำว้า	๓๒	๑๐๘	ขุนน่าน	เฉลิมพระเกียรติ	เกษตร อ.เฉลิมพระเกียรติ
๓๕	๒๕๖๐	ส้มเขียวหวาน	๑๐๓	๓๔๒	ปอน	ทุ่งช้าง	เกษตร อ.ทุ่งช้าง
๓๖	๒๕๖๐	โคเนื้อ	๑๓๖	๔๖๐	เปือ	เขียงกลาง	ปศุสัตว์ อ.เขียงกลาง
๓๗	๒๕๖๐	ข้าว	๕๐	๓๓๙	ฝายแก้ว	ภูเพียง	เกษตร อ.
๓๘	๒๕๖๐	ข้าว	๖๔	๓๖๙	แม่สา	เวียงสา	เกษตร อ.เวียงสา
๓๙	๒๕๖๐	ข้าว	๑๕๐	๔๒๘	ศรีสะเกษ	น่าน้อย	เกษตร อ.น่าน้อย
๔๐	๒๕๖๐	ข้าว	๑๓๑	๔๖๘	สถาน	ปัว	เกษตร อ.ปัว
๔๑	๒๕๖๐	หม่อนไหม	๗๐	๔๔๐	หนองแดง	แม่จริม	เกษตร อ.แม่จริม
๔๒	๒๕๖๐	ข้าว	๑๓๓	๗๕๖	ไชยสถาน	เมืองน่าน	เกษตร อ.เมืองน่าน
๔๓	๒๕๖๑	ข้าว	๑๕๐	๓๕๐	พระธาตุ	เขียงกลาง	เกษตร อ.เขียงกลาง
๔๔	๒๕๖๑	ข้าว	๓๑	๓๕๐	ศรีภูมิ	ท่าวังผา	เกษตร อ.ท่าวังผา
๔๕	๒๕๖๑	ข้าว	๑๗๗	๓๐๐	และ	ทุ่งช้าง	เกษตร อ.ทุ่งช้าง
๔๖	๒๕๖๑	ข้าว	๑๒๐	๓๐๐	หมอเมือง	แม่จริม	เกษตร อ.แม่จริม
๔๗	๒๕๖๑	ปลาตูก	๓๔	๑๖	ท่าวังผา	ท่าวังผา	ประมง อ.ท่าวังผา
๔๘	๒๕๖๑	กล้วยน้ำว้า	๘๗	๓๐๓	ภูฟ้า	บ่อเกลือ	เกษตร อ.บ่อเกลือ
๔๙	๒๕๖๑	โคเนื้อ	๗๑	๒๙๓	บ่อแก้ว	นาหมื่น	ปศุสัตว์ อ.นาหมื่น
๕๐	๒๕๖๑	โคเนื้อ	๕๕	๖๔๔	ไหลน่าน	เวียงสา	ปศุสัตว์ อ.เวียงสา
๕๑	๒๕๖๑	ผัก/สมุนไพร	๗๑	๒๑๐	จอมพระ	ท่าวังผา	เกษตร อ.ท่าวังผา
๕๒	๒๕๖๒	ข้าว	๖๙	๓๒๗	พงษ์	สันติสุข	เกษตร อ.สันติสุข
๕๓	๒๕๖๒	ข้าว	๗๐	๓๕๓	บ่อเกลือใต้	บ่อเกลือ	เกษตร อ.บ่อเกลือ
๕๔	๒๕๖๒	ข้าว	๑๑๓	๔๗๔	ดงพญา	บ่อเกลือ	เกษตร อ.บ่อเกลือ
๕๕	๒๕๖๒	ข้าว	๑๒๕	๕๕๐	นาขาว	เมืองน่าน	เกษตร อ.เมืองน่าน
๕๖	๒๕๖๒	ข้าว	๒๐๗	๕๐๐	กองควาย	เมืองน่าน	เกษตร อ.เมืองน่าน

/ที่...

ที่	แปลงใหญ่ปี	ชนิดสินค้า	เกษตรกร	พื้นที่ (ไร่)	ที่ตั้ง	ผู้จัดการแปลง
-----	------------	------------	---------	---------------	---------	---------------

			(ราย)		ตำบล	อำเภอ	
๕๗	๒๕๖๒	ลำไย	๗๓	๓๗๖	ซึ้ง	เวียงสา	เกษตร อ.เวียงสา
๕๘	๒๕๖๒	ลำไย	๕๖	๑๖๙	เชียงกลาง	เชียงกลาง	เกษตร อ.เชียงกลาง
๕๙	๒๕๖๒	ลำไย	๕๓	๑๙๔	เมืองจ๋าง	ภูเพียง	เกษตร อ.ภูเพียง
๖๐	๒๕๖๒	มะขามหวาน	๓๗	๑๒๐	สถาน	น่าน้อย	เกษตร อ.น่าน้อย
๖๑	๒๕๖๒	พริก	๓๑	๕๘	ริม	ท่าวังผา	เกษตร อ.ท่าวังผา
๖๒	๒๕๖๒	ถั่วเหลือง	๑๑๖	๔๔๓	บ้านพี่	บ้านหลวง	เกษตร อ.บ้านหลวง
๖๓	๒๕๖๒	ผัก/สมุนไพร	๓๐	๑๒	น้ำเกียน	ภูเพียง	เกษตร อ.ภูเพียง
๖๔	๒๕๖๒	ปลานิล	๓๗	๒๖	แม่สา	เวียงสา	ประมง อ.เวียงสา
๖๕	๒๕๖๒	ข้าว	๔๒	๓๘๑	จอมพระ	ท่าวังผา	เกษตร อ.ท่าวังผา
๖๖	๒๕๖๒	ไก่พื้นเมือง	๕๐	๓๐๐	น้ำบัว	เวียงสา	ปศุสัตว์ อ.เวียงสา
๖๗	๒๕๖๒	ไก่พื้นเมือง	๕๗	๓๕๐	และ	ทุ่งช้าง	ปศุสัตว์ อ.ทุ่งช้าง

ที่มา : สำนักงานเกษตรจังหวัดน่าน ๒๕๖๒

๒.๗.๕ ข้อมูล Smart Officer จังหวัดน่าน

ตารางที่ ๒๙ ตารางแสดงรายชื่อ Smart Officer ของหน่วยงานในสังกัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์พื้นที่จังหวัดน่าน

หน่วยงาน	ชื่อ-สกุล	ตำแหน่ง
สำนักงานเกษตรและสหกรณ์จังหวัดน่าน	นางอังคณา พลาอาด	นักวิเคราะห์นโยบายและแผนชำนาญการ
สำนักงานเกษตรจังหวัดน่าน	นายประดิษฐ์ ธนะขว้าง	หัวหน้ากลุ่มส่งเสริมและพัฒนาการเกษตร
สำนักงานปศุสัตว์จังหวัดน่าน	นายสุรเชษฐ์ ปินทิพย์	ปศุสัตว์อำเภอเชียงกลาง
สำนักงานสหกรณ์จังหวัดน่าน	น.ส.สุสติ เรืองคำ	นักวิชาการสหกรณ์ชำนาญการ
สำนักงานการปฏิรูปที่ดินจังหวัดน่าน	นายวิทยา ปันวารี	นักวิชาการปฏิรูปที่ดินปฏิบัติการ
สำนักงานพัฒนาที่ดิน เขต ๗	นายดนัย พรอำนวยการ	นักวิชาการเกษตรชำนาญการ
สำนักงานประมงจังหวัดน่าน	นายมนัสนันท์ หิรัญเอื้องเงิน	นักวิชาการประมงปฏิบัติการ
โครงการชลประทานน่าน	นายโชติกรวิชช์ ทวีศักดิ์ทินโชติ	นายช่างชลประทานอาวุโส
สำนักงานตรวจบัญชีสหกรณ์น่าน	นายคมสัน มูลราช	นักวิชาการตรวจสอบบัญชีสหกรณ์ชำนาญการ
สถานีพัฒนาที่ดินน่าน	นางสาวนราลักษณ์ ทานะ	นักวิชาการเกษตรปฏิบัติการ
ศูนย์วิจัยและพัฒนาการเกษตรน่าน	นายทรงศิลป์ บุญทองโท	นักจัดการทั่วไปปฏิบัติการ
ศูนย์ส่งเสริมและพัฒนาอาชีพการเกษตรน่าน	นางรัตนพร จิตตรง	นักวิชาการส่งเสริมการเกษตรปฏิบัติการ
การยางแห่งประเทศไทยจังหวัดน่าน	นายอนิรุทธ์ สังขวน	ผู้อำนวยการการยางแห่งประเทศไทยจังหวัดน่าน
ศูนย์วิจัยและพัฒนาสัตว์น้ำจืดน่าน	นายจิรวุฒิ คำวงศ์	นักวิชาการประมงปฏิบัติการ
ศูนย์หม่อนไหมเฉลิมพระเกียรติฯ น่าน	นางสาวเสาวนีย์ มีทรัพย์	นักวิชาการเกษตรชำนาญการ
สำนักงานสภาเกษตรกรจังหวัดน่าน	นายอนุกุล กองแก้ว	หัวหน้าส่วนยุทธศาสตร์การเกษตร
สำนักงานกองทุนฟื้นฟูและพัฒนาเกษตรกรจังหวัดน่าน	นางสาวนุจรีร์ย์ จันทร์น้ำสระ	พนักงานทั่วไป

/๒.๗.๕ ข้อมูล...

๒.๗.๖ ข้อมูลงานวิจัยด้านการเกษตรและสหกรณ์ที่ดำเนินการในพื้นที่จังหวัดน่าน

การดำเนินงานวิจัยในพื้นที่โครงการพัฒนาพื้นที่สูงแบบโครงการหลวงลุ่มน้ำน่าน
ตารางที่ ๓๐ แสดงข้อมูลงานวิจัยที่ดำเนินการในพื้นที่จังหวัดน่านปี ๒๕๖๒

โครงการ	พื้นที่
แผน ๑ การวิจัยเพื่อเพิ่มผลผลิตและคุณภาพของผลิตผลเกษตรบนพื้นที่สูง	
ชุดโครงการวิจัยพัฒนาบูรณาการเฮมพ์ภายใต้ระบบควบคุม	
โครงการย่อยที่ ๒ การศึกษาและทดสอบพันธุ์ และเทคโนโลยีการเพาะปลูกเฮมพ์ภายใต้ระบบควบคุม	ถ้าเวียงแก
โครงการย่อยที่ ๓ การวิจัยบูรณาการและทดสอบผลิตภัณฑ์จากเฮมพ์	ถ้าเวียงแก
โครงการศึกษาเพื่อลดการสูญเสียผลิตผลพืชผักที่สำคัญบนพื้นที่สูง	ขุนสถาน
โครงการวิจัยเชิงปฏิบัติการเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการปลูกข้าวบนพื้นที่สูง	
โครงการย่อยที่ ๑ การศึกษาวิจัยพันธุ์ข้าวท้องถิ่นบนพื้นที่สูง	บ่อเกลือ
โครงการย่อยที่ ๒ การทดสอบและสาธิตเทคโนโลยีการเพิ่มผลผลิตข้าวบนพื้นที่สูง	บ่อเกลือ น้ำแขวง
โครงการย่อยที่ ๓ การทดสอบและประเมินศักยภาพผลผลิตพันธุ์ข้าวท้องถิ่นลูกผสมที่ทนต่อแมลงศัตรู ไม้ไผ่ต่อช่วงแสง และมีคุณค่าทางโภชนาการบนพื้นที่สูง	วังไผ่ น้ำแขวง
แผน ๒ การวิจัยและพัฒนาเพื่อต่อยอดภูมิปัญญาท้องถิ่นและพัฒนานวัตกรรมสร้างมูลค่าเพิ่มผลิตภัณฑ์จากความหลากหลายทางชีวภาพบนพื้นที่สูง	
ชุดโครงการวิจัยและพัฒนาพืชสมุนไพรและยาพื้นบ้านบนพื้นที่สูง	
โครงการย่อยที่ ๑ การวิจัยเชิงปฏิบัติการสู่ความมั่นคงด้านสุขภาพและทรัพยากรสมุนไพรของชุมชนบนพื้นที่สูง	โป่งคำ
แผน ๓ การวิจัยระบบเกษตรนิเวศพื้นที่สูงและการวิจัยเชิงพื้นที่	
ชุดโครงการวิจัยระบบเกษตรแบบมีส่วนร่วมบนฐานทุนท้องถิ่นในชุมชนที่ปลูกข้าวไร่-ข้าวโพด	
โครงการย่อยที่ ๑ การทดสอบเทคโนโลยีการปลูกพืชทางเลือกบนพื้นที่ลาดชันทดแทนการปลูกข้าวโพดเลี้ยงสัตว์	โป่งคำ
โครงการย่อยที่ ๒ การศึกษาวิธีการจัดการแมลงศัตรูพืชแบบผสมผสานของเกษตรกรในการปลูกมันเทศญี่ปุ่นหลังนา	โป่งคำ,แม่จirim, สะเนียน

/ โครงการ...

โครงการ	พื้นที่
แผน 4 การวิจัยและพัฒนาเพื่อฟื้นฟูและอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมโดยกระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชนบนพื้นที่สูง	
ชุดโครงการวิจัยและพัฒนาต่อยอดการอนุรักษ์ ฟื้นฟู และใช้ประโยชน์ความหลากหลายทางชีวภาพของชุมชนบนพื้นที่สูง	
โครงการย่อยที่ 1 การวิจัยและพัฒนาต้นแบบชุมชนด้านการอนุรักษ์ ฟื้นฟู และใช้ประโยชน์ความหลากหลายทางชีวภาพบนพื้นที่สูง	โป่งคำ
โครงการย่อยที่ 2 การวิจัยและพัฒนาเพื่อส่งเสริมการใช้ประโยชน์พืชท้องถิ่นและการพัฒนาต่อยอดเชิงเศรษฐกิจ	โป่งคำ,
ชุดโครงการวิจัยการฟื้นฟูความอุดมสมบูรณ์ของดินและการจัดการธาตุอาหารที่เหมาะสมกับการปลูกพืชบนพื้นที่สูง	
โครงการย่อยที่ 1 การทดสอบเทคโนโลยีการฟื้นฟูความอุดมสมบูรณ์ของดินบนพื้นที่สูง	โป่งคำ ,บ่อเกลือ
โครงการศึกษานิตพันธุ์ใหม่เพื่อการใช้ประโยชน์บนพื้นที่สูง	โป่งคำ
โครงการวิจัยเชิงปฏิบัติการเพื่อฟื้นฟูและส่งเสริมการใช้ประโยชน์เห็ดท้องถิ่นบนพื้นที่สูง	โป่งคำ น้ำแปง

หมายเหตุ : พื้นที่โป่งคำ : อำเภอสันติสุข น้ำแปง : อำเภอท่าวังผา ถ้ำเวียงแก, วังไผ่ : อำเภอสองแคว

แม่จริม : อำเภอแม่จริม บ่อเกลือ : อำเภอบ่อเกลือ ขุนสถาน : อำเภอนาน้อย

ที่มา : สถาบันวิจัยและพัฒนาพื้นที่สูง

๒. การวิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายนอกที่เกี่ยวข้องกับการเกษตรและสหกรณ์ของจังหวัด

๒.๑ โอกาส (Opportunities: O)

๒.๑.๑ จุดการค้าชายแดนและจุดผ่อนปรนระหว่างชายแดนไทย-ลาว

๒.๑.๒ นโยบายคณะกรรมการที่ดินแห่งชาติ (คทช.) เอื้อต่อการส่งเสริมและพัฒนาอาชีพด้านการเกษตรในพื้นที่

๒.๑.๓ นโยบายสำคัญของกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ให้ความสำคัญกับโครงการ Food safety , Zoning by Agri-Map , Smart Farmer และ ๑๔ agenda

๒.๑.๔ โครงการพระราชดำรินับสนุนในพื้นที่

๒.๑.๕ ภาคเอกชนให้การสนับสนุนภาคการเกษตร ทั้งภาคการผลิตและประชาสัมพันธ์

๒.๑.๖ เกษตรกรมีช่องทางเชื่อมโยงระบบการตลาดที่หลากหลาย เช่น Social Media ตลาดออนไลน์

๒.๑.๗ การลงทุนด้านการค้าระหว่างประเทศของนักลงทุนชาวต่างชาติ เนื่องจากมีพรมแดนติดกับประเทศเพื่อนบ้าน เช่น ลาว เวียดนาม และจีน

๒.๑.๘.กระแสของการท่องเที่ยวเมืองรอง และการบริโภคสินค้าสุขภาพ/สินค้าปลอดภัย

๒.๒ ภัยคุกคาม (Threats: T)

๒.๒.๑ ราคาปัจจัยการผลิตมีราคาสูง ต้องนำเข้าจากนอกพื้นที่จังหวัด

๒.๒.๒ ภัยธรรมชาติ (น้ำท่วม, แล้งซ้ำซาก , ศัตรูพืช) และการเปลี่ยนแปลงสภาวะภูมิอากาศของโลก

๒.๒.๓ ข้อจำกัดด้านกฎหมาย (ป่าไม้ และสิ่งแวดล้อม ฯลฯ)

๒.๒.๔ ความผันผวนด้านราคาของสินค้าเกษตร

๒.๒.๕ การขยายตัวของสังคมเมือง ทำให้พื้นที่ทางการเกษตรลดลง

๒.๒.๖.การเปลี่ยนแปลงที่รวดเร็วของเทคโนโลยี

๒.๒.๗ ความมั่นคงด้านอาหาร

/ตาราง ...

ตารางที่ ๑ การวิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายในและภายนอกโดย SWOT Analysis

จุดแข็ง (Strength)	จุดอ่อน (Weakness)
<ol style="list-style-type: none"> ๑. แหล่งต้นน้ำสำคัญของประเทศ ๒. ภูมิประเทศและภูมิอากาศที่เอื้อต่อ การท่องเที่ยวเชิงเกษตรและผลิตสินค้าเกษตรที่มีความโดดเด่นและมีโอกาสทางการตลาด ๓. วิถีชีวิตการทำเกษตรแบบดั้งเดิมของชนเผ่า ๔. ภาคประชาสังคมและภาคีเครือข่ายที่เข้มแข็งให้สนับสนุนภาคการเกษตร ๕. แหล่งเรียน/ศึกษาดูงานด้านเกษตรกรรมยั่งยืนในระดับประเทศ ๖. ศูนย์รวบรวมและกระจายสินค้าเกษตรระดับจังหวัด ๗. สถาบันเกษตรกรที่มีการรวมตัวกันเข้มแข็ง ๘. Smart Farmer/Young Smart Farmer และยูวเกษตรกร ๙. ความชำนาญและทักษะอาชีพด้านการเกษตร ๑๐. เจ้าหน้าที่ส่งเสริมด้านการเกษตรมีทักษะและความชำนาญ ๑๑. ผู้นำเกษตรกรด้านการเกษตรมีครอบคลุมทุกพื้นที่ของจังหวัด 	<ol style="list-style-type: none"> ๑. แรงงานภาคการเกษตรส่วนใหญ่เป็นผู้สูงอายุ ๒. เกษตรกรขาดความรู้ในการผลิตสินค้าเกษตรปลอดภัย ๓. ระบบเส้นทางขนส่งยังไม่ครอบคลุมทั่วพื้นที่จังหวัด ๔. เน้นการผลิตสินค้าเกษตรแบบเชิงเดี่ยวและมีการใช้สารเคมีจำนวนมาก ๕. เกษตรกรยังไม่พร้อมแนวคิดการทำเกษตรแบบดั้งเดิมเป็นเกษตรเทคโนโลยี ๖. พื้นที่ทำการเกษตรมีน้อย และพื้นที่ส่วนใหญ่ไม่มีเอกสารสิทธิ์ ๗. เกษตรกรขาดวินัยในการทำเกษตร ๘. เจ้าหน้าที่ภาครัฐขาดการวางแผนการตลาด นำการผลิตมาประยุกต์ใช้ในการปฏิบัติงาน ๙. เกษตรกรขาดทักษะในการผลิตด้านปศุสัตว์และประมง ๑๐. ระบบกระจายน้ำ และกักเก็บน้ำยังไม่ครอบคลุมพื้นที่เกษตรกรรม ๑๑. ระบบเกษตรส่วนใหญ่พึ่งพาธรรมชาติ ๑๒. เจ้าหน้าที่ขาดทักษะเฉพาะทาง การสร้างและนำนวัตกรรมเกษตรที่ทันสมัยมาประยุกต์ใช้ในการงานด้านการส่งเสริม
โอกาส (Opportunities: O)	ภัยคุกคาม (Threat)
<ol style="list-style-type: none"> ๑. จุดการค้าชายแดนและจุดผ่อนปรนระหว่างชายแดนไทย-ลาว ๒. นโยบายคณะกรรมการที่ดินแห่งชาติ (คทช.) เอื้อต่อการส่งเสริมและพัฒนาอาชีพด้านการเกษตรในพื้นที่ ๓. นโยบายสำคัญของกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ให้ความสำคัญกับโครงการ Food safety Zoning by Agri-Map, Smart Farmer และ ๑๔ agenda ๔. โครงการพระราชดำริหลายพระองค์สนับสนุนในพื้นที่ ๕. ภาคเอกชนให้การสนับสนุนภาคการเกษตร ทั้งภาคการผลิตและประชาสัมพันธ์ ๖. เกษตรกรมีช่องทางเชื่อมโยงระบบการตลาดที่หลากหลาย เช่น Social Media ตลาดออนไลน์ ๗. การลงทุนด้านการค้าระหว่างประเทศของนักลงทุนชาวต่างชาติ เนื่องจากมีพรมแดนติดกับประเทศเพื่อนบ้าน ได้แก่ ลาว จีน และเวียดนาม ๘. กระแสของการท่องเที่ยวเมืองรอง และการบริโภคสินค้าสุขภาพ/สินค้าปลอดภัย 	<ol style="list-style-type: none"> ๑. ปัจจัยการผลิตมีราคาสูง ต้องนำเข้าจากนอกพื้นที่จังหวัด ๒. ภัยธรรมชาติ (น้ำท่วม , แล้งซ้ำซาก , ศัตรูพืช) และการเปลี่ยนแปลงสภาวะภูมิอากาศของโลก ๓. ข้อจำกัดด้านกฎหมาย (ป่าไม้ และสิ่งแวดล้อม ฯลฯ) ๔. ความผันผวนด้านราคาของสินค้าเกษตร ๕. การขยายตัวของสังคมเมือง ทำให้พื้นที่ทางการเกษตรลดลง ๖. การเปลี่ยนแปลงที่รวดเร็วของเทคโนโลยี ๗. ความมั่นคงด้านอาหาร

ตารางที่ ๒ การวิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายนอกโดย PESTEL Analysis

โอกาส (Opportunity)	อุปสรรค (Threats)
<p><u>ด้านการเมือง</u> นโยบายสำคัญของกระทรวงเกษตรและสหกรณ์</p>	<p>๑.ความไม่มั่นคงทางการเมือง ๒.ความไม่ต่อเนื่องของนโยบายภาคการเกษตร</p>
<p><u>ด้านเศรษฐกิจ</u> ๑.จุดการค้าชายแดนและจุดผ่อนปรนระหว่างประเทศ ไทย-ลาว ๒.ภาคเอกชนให้การสนับสนุนด้านการเกษตรและการประชาสัมพันธ์ ๓.นักลงทุนต่างประเทศให้ความสนใจการค้าการลงทุน เนื่องจากพรมแดนติดประเทศเพื่อนบ้าน ได้แก่ ลาว จีน และเวียดนาม</p>	<p>๑.ความผันผวนด้านราคาของสินค้าเกษตร ๒.ปัจจัยการผลิตมีราคาสูง ต้องนำเข้าจากนอกพื้นที่จังหวัด</p>
<p><u>ด้านสังคม</u> กระแสการท่องเที่ยวเมืองรอง และการบริโภคสินค้าสุขภาพ/สินค้าปลอดภัย</p>	<p>การขยายตัวของสังคมเมือง ทำให้พื้นที่ทางการเกษตรลดลง</p>
<p><u>ด้านเทคโนโลยี</u> เกษตรกรมีช่องทางเชื่อมโยงระบบการตลาดที่หลากหลาย เช่น Social Media ตลาดออนไลน์</p>	<p>การเปลี่ยนแปลงที่รวดเร็วของเทคโนโลยี</p>
<p><u>ด้านกฎหมาย</u> นโยบาย คทช.</p>	<p>ข้อจำกัดด้านกฎหมาย (ผังเมือง ป่าไม้ และสิ่งแวดล้อม ฯลฯ)</p>
<p><u>ด้านสิ่งแวดล้อม</u> โครงการพระราชดำรินับสนุนในพื้นที่</p>	<p>ภัยธรรมชาติ (น้ำท่วม , แล้งซ้ำซาก , ศัตรูพืช) และการเปลี่ยนแปลงสภาวะภูมิอากาศของโลก</p>

ตารางที่ ๓ การวิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายในโดย McKinsey ๗-S Framework

๗-S McKinsey	จุดแข็ง (Strength)	จุดอ่อน (Weakness)
กลยุทธ์ (Strategy)	<ol style="list-style-type: none"> ๑. แหล่งต้นน้ำที่สำคัญของประเทศ ๒. ภูมิประเทศและภูมิอากาศที่เอื้อต่อการท่องเที่ยวเชิงเกษตรและผลิตสินค้าเกษตรโดดเด่นและโอกาสทางการตลาด 	<ol style="list-style-type: none"> ๑. พื้นที่ทำการเกษตรมีน้อยและพื้นที่ส่วนใหญ่ไม่มีเอกสารสิทธิ์ ๒. ระบบกระจายน้ำ และกักเก็บน้ำยังไม่ครอบคลุมพื้นที่เกษตร
โครงสร้างขององค์กร (Structure)	<ol style="list-style-type: none"> ๑. องค์กรภาคประชาสังคมและภาคีเครือข่ายเข้มแข็ง ให้สนับสนุนภาคการเกษตร ๒. สถาบันเกษตรกรที่มีการรวมตัวกันเข้มแข็ง 	<ol style="list-style-type: none"> ๑. เกษตรกรขาดวินัยในการทำการเกษตร
ระบบการปฏิบัติงาน (System)	<ol style="list-style-type: none"> ๑. มีแหล่งเรียนรู้เกษตรกรกรรมยั่งยืนที่เป็นสถานศึกษาดูงานได้ในระดับประเทศ 	<ol style="list-style-type: none"> ๑. เน้นการผลิตสินค้าเกษตรแบบเชิงเดี่ยวและมีการใช้สารเคมีจำนวนมาก ๒. ระบบเกษตรส่วนใหญ่พึ่งพาธรรมชาติ
บุคลากร (Staff)	<ol style="list-style-type: none"> ๑. Smart Farmer /Young Smart Farmer และยุวเกษตรกร ๒. เจ้าหน้าที่ส่งเสริมด้านการเกษตรมีทักษะและความชำนาญ 	<ol style="list-style-type: none"> ๑. เกษตรกรขาดวินัยในการทำการเกษตร ๒. แรงงานภาคการเกษตรส่วนใหญ่เป็นผู้สูงอายุ

๗-S McKinsey	จุดแข็ง (Strength)	จุดอ่อน (Weakness)
ทักษะ ความรู้ ความสามารถ (Skill)	๑. ประกอบอาชีพภาคการเกษตร เป็นอาชีพหลักทำให้มีทักษะ และความชำนาญ ๒. เจ้าหน้าที่ส่งเสริมด้านการเกษตร มีทักษะและความชำนาญ	๑. เจ้าหน้าที่ขาดทักษะเฉพาะทาง การสร้างและนำนวัตกรรมการเกษตร ที่ทันสมัยมาประยุกต์ใช้ใน การงานด้านการส่งเสริม ๒. เกษตรกรขาดทักษะการผลิต ด้านเกษตร ปศุสัตว์ ประมง ๓. เกษตรกรขาดความรู้ในการผลิต สินค้าเกษตรปลอดภัย
รูปแบบการบริหารจัดการ (Style)	๑. ศูนย์รวมรวมและกระจาย สินค้าเกษตรระดับจังหวัด ๒. ผู้นำเกษตรด้านการเกษตร มีความครอบคลุมทุกพื้นที่ ของจังหวัด	ระบบเส้นทางขนส่งยังไม่ครอบคลุม ทั่วพื้นที่จังหวัด
ค่านิยมร่วม (Shared Values)	วิธีการทำการเกษตรแบบดั้งเดิม ของชนเผ่า	๑. เกษตรกรยังไม่พร้อมปรับเปลี่ยน แนวคิดการทำการเกษตรแบบดั้งเดิม เป็นเกษตรเทคโนโลยี ๒. เจ้าหน้าที่ภาครัฐขาดการวางแผน การตลาดนำการผลิตมาประยุกต์ ใช้ในการปฏิบัติงาน

ตารางที่ ๔ การจัดทำ TOWS Matrix เพื่อกำหนดกลยุทธ์

<p style="text-align: center;">ปัจจัยภายใน</p> <p style="text-align: center;">S</p> <p>S๑ = ภูมิประเทศ ภูมิอากาศ เอื้อต่อการท่องเที่ยวเชิง เกษตรและการผลิตสินค้า เกษตรโดดเด่นและสร้าง โอกาสทางการตลาด</p> <p>S๒ = Smart Farmer/Young Smart Farmer และยูวเกษตรกร</p>	<p style="text-align: center;">W</p> <p>W๑ = ระบบกระจายน้ำและ กักเก็บน้ำยังไม่ครอบคลุม พื้นที่เกษตรกรรม</p> <p>W๒ = เกษตรกรขาดวินัยในการทำ การเกษตร</p> <p>W๓ = เจ้าหน้าที่ขาดทักษะ เฉพาะทางการสร้าง และนำนวัตกรรมการเกษตร ที่ทันสมัยมาประยุกต์ใช้ใน การงานด้านการส่งเสริม</p>	
<p style="text-align: center;">ปัจจัยภายนอก</p> <p style="text-align: center;">O</p> <p>O๑ = กระแสการท่องเที่ยว เมืองรอง และการบริโภค สินค้าสุขภาพ/ สินค้าปลอดภัย</p> <p>O๒ = นโยบายสำคัญ กระทรวงเกษตร และสหกรณ์.</p>	<p style="text-align: center;">SO กลยุทธ์ (เชิงรุก)</p> <p>S๑ + O๑ = ส่งเสริมเพิ่มผลิตภาพ สินค้าเกษตร ปลอดภัย และอินทรีย์</p> <p>S๒ + O๒ = ส่งเสริมและ ยกระดับเกษตรกร ให้มีคุณภาพชีวิต ที่ดีขึ้น</p>	<p style="text-align: center;">WO กลยุทธ์ (แก้ไข)</p> <p>W๑ + O๑ = พัฒนาเพิ่ม และกระจาย แหล่งน้ำ เพื่อการเกษตร</p> <p>W๒ + W๓ + O๒ = พัฒนาศักยภาพเกษตรกรและ เจ้าหน้าที่ตามแนวทางปรัชญา เศรษฐกิจพอเพียง</p>
<p style="text-align: center;">T</p> <p>T๑ = ภัยธรรมชาติ(น้ำท่วม แล้งซ้ำซาก คัดรู่พืช) และ การเปลี่ยนแปลงสภาวะ ภูมิอากาศของโลก</p> <p>T๒ = ความผันผวน ด้านปัจจัยผลผลิตต้นทุน และราคาสินค้าการเกษตร</p> <p>T๓ = ความมั่นคงด้านอาหาร</p>	<p style="text-align: center;">ST กลยุทธ์ (ป้องกัน)</p> <p>S๒ + T๑ = สร้าง Mister เตือนภัยด้านเกษตร</p> <p>S๒ + T๒ = ส่งเสริมการรวมกลุ่ม และเครือข่าย</p> <p>S๑ + T๓ = สร้างภูมิคุ้มกันและ ความมั่นคงทางด้าน อาหาร</p>	<p style="text-align: center;">WT กลยุทธ์ (เชิงรับ)</p> <p>W๑ + W๒ + W๓ + T๑ + T๒ = วิจัยสร้างนวัตกรรม เทคโนโลยีการเกษตร เพิ่ม ประสิทธิภาพระบบสารสนเทศและ การตลาด สร้างการมีส่วนร่วมการ บริหารจัดการภาคการเกษตร ภายใต้สภาวะการเปลี่ยนแปลงของ ภูมิอากาศ</p>

ส่วนที่ ๔

แผนพัฒนาการเกษตรและสหกรณ์ของจังหวัดน่าน

๑. วิสัยทัศน์ (Vision) : “แหล่งผลิตอาหารปลอดภัย สร้างรายได้มั่นคงแก่เกษตรกร ภายใต้ระบบเกษตรกรรมยั่งยืน”

๒. พันธกิจ (Mission) :

- ๑) ส่งเสริมพัฒนาผลผลิตภาพการผลิตสินค้าเกษตรปลอดภัย เกษตรอินทรีย์ ควบคุมวิถีเกษตรแบบยั่งยืน
- ๒) ยกกระดับคุณภาพชีวิตเกษตรกร และสร้างความเข้มแข็ง ของสถาบันเกษตรกร
- ๓) เพิ่มประสิทธิภาพการเกษตรด้วยเทคโนโลยีและนวัตกรรม

๓. เป้าประสงค์หลักการพัฒนาการเกษตรและสหกรณ์ของจังหวัด (Goals)

- ๑) สินค้าเกษตรของจังหวัดน่านมีความปลอดภัย ได้รับรองมาตรฐาน
- ๒) เกษตรกรและสถาบันเกษตรกรผลิตสินค้าปลอดภัยเพิ่มรายได้บนพื้นที่จำกัด
- ๓) ระบบการเกษตรของจังหวัดน่าน มีความมั่นคง ยั่งยืนด้วยเทคโนโลยีและนวัตกรรม

๔. ประเด็นยุทธศาสตร์ (Strategic Issue)

ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ ๑ : “สร้างรายได้จากการจากการผลิตสินค้าปลอดภัย ยกกระดับมาตรฐานสินค้าเกษตร”

เป้าประสงค์เชิงยุทธศาสตร์

- ๑) ผลิตสินค้าเกษตรปลอดภัย เกษตรอินทรีย์ที่ผ่านการรับรองมาตรฐานสินค้า
- ๒) กำหนดพื้นที่การผลิตสินค้าเกษตรภายใต้ Zoning by Agri – Map
- ๓) เกษตรกรมีรายได้และคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น
- ๔) การบริหารจัดการน้ำภาคการเกษตร

ตัวชี้วัด

- ๑) จำนวนพื้นที่เกษตรปลอดภัยและพื้นที่เกษตรอินทรีย์เพิ่มขึ้นไม่น้อยกว่าร้อยละ ๕ จากฐานปี ๖๑
- ๒) จำนวนพื้นที่การพัฒนาด้านการเกษตรโดยใช้ Agri – Map ที่เพิ่มขึ้นจากเดิมไม่น้อยกว่า ๕๐ ไร่ต่อปี
- ๓) รายได้ครัวเรือนเกษตรกรเพิ่มขึ้นร้อยละ ๑๐
- ๔) จำนวนพื้นที่ที่รับประโยชน์ในเขตชลประทานเพิ่มขึ้นร้อยละ ๒๐ ต่อปี
- ๕) จำนวนเครือข่ายตลาดสินค้าปลอดภัย เกษตรอินทรีย์ และโรงคัดบรรจุ
- ๖) จำนวนชนิดสินค้าเกษตรที่ผ่านการรับรองมาตรฐานจากโรงคัดบรรจุ

กลยุทธ์

- ๑) ส่งเสริมเพิ่มผลผลิตภาพสินค้าเกษตรปลอดภัย เกษตรอินทรีย์ และเชื่อมโยงการท่องเที่ยวเชิงเกษตร
- ๒) ส่งเสริมและยกระดับเกษตรกรให้คุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น
- ๓) พัฒนา เพิ่มและกระจายแหล่งน้ำเพื่อการเกษตร
- ๔) ความมั่นคงด้านอาหาร

ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ ๒ : “สร้างความเข้มแข็งแก่เกษตรกร สถาบันเกษตรกร ภาคการเกษตรเติบโต
อย่างยั่งยืนด้วยเทคโนโลยีและนวัตกรรม”

เป้าประสงค์เชิงยุทธศาสตร์ :

- ๑) สร้างความเข้มแข็งให้แก่เกษตรกรและสถาบันเกษตรกร
- ๒) เพิ่มศักยภาพภาคการเกษตรภายใต้ระบบเกษตรกรรมยั่งยืน
- ๓) ยกระดับเกษตรกรสู่ Smart Farmer /Young Smart Farmer
- ๔) เพิ่มศักยภาพ Smart officer
- ๕) วิจัย สร้างนวัตกรรม และเทคโนโลยีสนับสนุนภาคการเกษตร
- ๖) เพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการระบบสารสนเทศและการตลาด

ตัวชี้วัด :

- ๑) จำนวน Smart Farmer/Young Smart Farmer ด้านการเกษตรเพิ่มขึ้นไม่น้อยกว่าร้อยละ ๕ ต่อปี
- ๒) จำนวนครั้งที่ Smart Officer ที่ได้รับการพัฒนาและเพิ่มศักยภาพ
- ๒) จำนวนสถาบันเกษตรกรใช้เทคโนโลยีด้านการเกษตร อย่างน้อย ๒ แห่งต่อปี
- ๓) จำนวนเครือข่ายการตลาดสินค้าเกษตร อย่างน้อย ๓ แห่งต่อปี
- ๔) จำนวนผลงานวิจัย นวัตกรรมที่สนับสนุนภาคการเกษตร อย่างน้อย ๑๐ เรื่องต่อปี

กลยุทธ์ :

- ๑) ส่งเสริมการรวมกลุ่มและเครือข่าย
- ๒) พัฒนาศักยภาพเกษตรกรและเจ้าหน้าที่ตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง
- ๓) วิจัย สร้างนวัตกรรม เทคโนโลยีการเกษตร และเพิ่มประสิทธิภาพระบบสารสนเทศและการตลาด

ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ ๓ : “พัฒนาขีดความสามารถระบบเตือนภัยและเฝ้าระวังด้านการเกษตร”

เป้าประสงค์ :

- ๑) สร้างเครือข่ายและขีดความสามารถระบบเตือนภัยและเฝ้าระวังด้านการเกษตร
- ๒) การวางแผนการบริหารจัดการผลิตสินค้าเกษตรควบคู่การเฝ้าระวังภัยด้านการเกษตรและความมั่นคงด้านอาหาร
- ๓) เพิ่มประสิทธิภาพการจัดการช่วยเหลือภัยพิบัติด้านการเกษตร

ตัวชี้วัด :

- ๑) จำนวนครั้งที่เครือข่ายเฝ้าระวังและเตือนภัยด้านการเกษตร
- ๒) จำนวนแผนการผลิตและการบริหารจัดการสินค้าเกษตรที่สอดคล้องกับสภาวะภูมิอากาศที่เปลี่ยนแปลง ไม่น้อยกว่า ๓ ด้านต่อปี
- ๓) จำนวนแผนเผชิญเหตุภัยพิบัติด้านการเกษตร (Road Map การช่วยเหลือเกษตรกรที่ประสบภัยพิบัติด้านการเกษตร) ไม่น้อยกว่า ๒ ภัยต่อปี
- ๕) จำนวนแหล่งผลิต

กลยุทธ์ :

- ๑) สร้าง Mister เตือนภัยด้านการเกษตร
- ๒) สร้างการมีส่วนร่วมการบริหารจัดการภาคการเกษตรภายใต้สภาวะเปลี่ยนแปลงของภูมิอากาศ

๕. แผนพัฒนาการเกษตรและสหกรณ์ของจังหวัดน่าน (พ.ศ. ๒๕๖๑ – พ.ศ. ๒๕๖๕)

ประเด็นยุทธศาสตร์	เป้าประสงค์	ตัวชี้วัด	ค่าเป้าหมาย					รวม ๕ ปี	กลยุทธ์
			พ.ศ. ๒๕๖๑	พ.ศ. ๒๕๖๒	พ.ศ. ๒๕๖๓	พ.ศ. ๒๕๖๔	พ.ศ. ๒๕๖๕.		
ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ ๑ “สร้างรายได้จากการจาก การผลิตสินค้าปลอดภัย ยกระดับมาตรฐานสินค้า เกษตร”	๑.๑ ผลิตสินค้าปลอดภัย เกษตรอินทรีย์ผ่านการ รับรองมาตรฐานสินค้า	๑.๑ จำนวนพื้นที่เกษตร ปลอดภัยและ เกษตร อินทรีย์เพิ่มขึ้นไม่น้อยกว่า ร้อยละ ๕ จากฐานปี ๖๑	๕	๕	๕	๕	๕	๒๕	๑. ส่งเสริมเพิ่ม ผลผลิตภาพสินค้า เกษตรปลอดภัย เกษตรอินทรีย์ ๒. ส่งเสริมและ ยกระดับเกษตรกร ให้คุณภาพชีวิตที่ดี ขึ้น ๓. พัฒนา เพิ่มและ กระจายแหล่งน้ำ เพื่อการเกษตร
	๑.๒ กำหนดพื้นที่การผลิต สินค้าเกษตรภายใต้ Zoning by Agri – Map	๑.๒ จำนวนพื้นที่การ พัฒนาด้านการเกษตรโดย ใช้แผนที่ Zoning by Agri – Map ที่เพิ่มขึ้นจากเดิม ไม่น้อยกว่า ๕๐ ไร่ต่อปี	๕๐	๕๐	๕๐	๕๐	๕๐	๒๕๐	
	๑.๓ เกษตรกรมีรายได้ และคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น	๑.๓ รายได้ครัวเรือน เกษตรกรเพิ่มขึ้นร้อยละ ๑๐ จากรายได้เดิม	๑๐	๑๐	๑๐	๑๐	๑๐	๕๐	
	๑.๔ การบริหารจัดการน้ำ ภาคการเกษตร	๑.๔ จำนวนพื้นที่รับ ประโยชน์ในเขต ชลประทานที่เพิ่มขึ้น ร้อยละ ๒๐ ต่อปี	๒๐	๒๐	๒๐	๒๐	๒๐	๑๐๐	

ประเด็นยุทธศาสตร์	เป้าประสงค์	ตัวชี้วัด	ค่าเป้าหมาย						รวม ๕ ปี	กลยุทธ์
			พ.ศ. ๒๕๖๑	พ.ศ. ๒๕๖๒	พ.ศ. ๒๕๖๓	พ.ศ. ๒๕๖๔	พ.ศ. ๒๕๖๕			
ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ ๒ “สร้างความเข้มแข็งแก่ เกษตรกร สถาบัน เกษตรกร ภาคการเกษตร เติบโตอย่างยั่งยืนด้วย นวัตกรรม”	๒.๑ สร้างความเข้มแข็ง ให้แก่เกษตรกรและ สถาบันเกษตรกร	๒.๑ จำนวน Smart Farmer/Young Smart Farmer ด้านการเกษตร เพิ่มขึ้นไม่น้อยกว่าร้อยละ ๕ ต่อปี	๕	๕	๕	๕	๕	๒๕	๒.๑ ส่งเสริมการ รวมกลุ่มและ เครือข่าย	
	๒.๒ เพิ่มศักยภาพภาค การเกษตรภายใต้ระบบ เกษตรกรรมยั่งยืน	๒.๒ จำนวนครั้งที่ Smart Officer ที่ได้รับการพัฒนา และเพิ่มศักยภาพ อย่าง น้อย ๕๐ รายต่อปี	๕๐	๕๐	๕๐	๕๐	๕๐	๒๕๐	๒.๒ พัฒนา ศักยภาพเกษตรกร และเจ้าหน้าที่ตาม แนวปรัชญา เศรษฐกิจพอเพียง	
	๒.๓ ยกระดับเกษตรกรสู่ Smart Farmer /Young Smart Farmer	๒.๓ จำนวนสถาบัน เกษตรกรใช้เทคโนโลยี ด้านการเกษตรเพิ่มขึ้น อย่างน้อย ๒ แห่งต่อปี	๒	๒	๒	๒	๒	๑๐	๒.๓ วิจัย สร้าง นวัตกรรม เพิ่ม ประสิทธิภาพ ระบบสารสนเทศ และการตลาด	
	๒.๔ เพิ่มศักยภาพ Smart officer	๒.๔ จำนวนเครือข่าย การตลาดสินค้าเกษตร เพิ่มขึ้นอย่างน้อย ๓ แห่ง ต่อปี	๓	๓	๓	๓	๓	๑๕		
	๒.๕ เพิ่มประสิทธิภาพการ บริหารจัดการระบบ สารสนเทศและการตลาด	๒.๕ จำนวนผลงานวิจัย นวัตกรรมที่สนับสนุนภาค การเกษตรอย่างน้อย ๑๐	๑๐	๑๐	๑๐	๑๐	๑๐	๕๐		

ประเด็นยุทธศาสตร์	เป้าประสงค์	ตัวชี้วัด	ค่าเป้าหมาย						กลยุทธ์
			พ.ศ. ๒๕๖๑	พ.ศ. ๒๕๖๒	พ.ศ. ๒๕๖๓	พ.ศ. ๒๕๖๔	พ.ศ. ๒๕๖๕	รวม ๕ ปี	
		เรื่องต่อปี							

ประเด็นยุทธศาสตร์	เป้าประสงค์	ตัวชี้วัด	ค่าเป้าหมาย						กลยุทธ์
			พ.ศ. ๒๕๖๑	พ.ศ. ๒๕๖๒	พ.ศ. ๒๕๖๓	พ.ศ. ๒๕๖๔	พ.ศ. ๒๕๖๕	รวม ๕ ปี	
ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ ๓ “พัฒนาขีดความสามารถ ระบบเตือนภัยและเฝ้า ระวังด้านการเกษตร”	๓.๑ สร้างเครือข่ายและขีด ความสามารถระบบเตือน ภัยและเฝ้าระวังด้าน การเกษตร	๓.๑ จำนวนเครือข่ายที่ได้รับ การพัฒนาและเพิ่มศักยภาพ การเฝ้าระวังและเตือนภัยด้าน การเกษตร	๑๕	๑๕	๑๕	๑๕	๑๕	๗๕	๑. สร้าง Mister เตือนภัยด้าน การเกษตร ๒. สร้างการมีส่วน ร่วมการบริหาร จัดการภาค การเกษตรภายใต้ สถานะ เปลี่ยนแปลงของ ภูมิอากาศ
	๓.๒ การวางแผนการ บริหารจัดการผลิตสินค้า เกษตรควบคู่การเฝ้าระวัง ภัยด้านการเกษตร	๓.๒ จำนวนแผนด้านการผลิต และการบริหารจัดการสินค้า เกษตรที่สอดคล้องกับสภาวะ ภูมิอากาศที่เปลี่ยนแปลง (ไม่ น้อยกว่า ๓ ด้านต่อปี)	๓	๓	๓	๓	๓	๑๕	
	๓.๓ เพิ่มประสิทธิภาพการ จัดการช่วยเหลือภัยพิบัติ ด้านการเกษตร	๓.๓ ๔ จำนวนแผนเผชิญเหตุ ภัยพิบัติด้านการเกษตร (Road Map การช่วยเหลือ เกษตรกร	๓	๓	๓	๓	๓	๑๕	
		๓.ที่ประสบภัยพิบัติด้าน การเกษตร) ๓ แผนต่อปี	๓	๓	๓	๓	๓	๑๕	
		๓.๕ จำนวนพื้นที่การเกษตรที่	๕	๕	๕	๕	๕	๒๕	

ประเด็นยุทธศาสตร์	เป้าประสงค์	ตัวชี้วัด	ค่าเป้าหมาย					กลยุทธ์	
			พ.ศ. ๒๕๖๑	พ.ศ. ๒๕๖๒	พ.ศ. ๒๕๖๓	พ.ศ. ๒๕๖๔	พ.ศ. ๒๕๖๕		รวม ๕ ปี
		ได้รับการบริหารจัดการร้อยละ ๕ ต่อปี จากฐานปี ๖๑							